

IV.Monarhia Carol II

1932 -1934

IV.Monarhia Carol II.....	1
1932 -1934.....	1
-----	5
Guvernul Al.Vaida Legislatura II.Sesiunea extraordinară.10 aug.-oct.'32.....	5
-----	5
▣ Mesajul Regal Vezi la fișier Guvern.....	5
▣ Răspunsul la Mesaj.....	5
1) M.Manoilescu (Camera de Comeț și Industrie) , discurs la mesaj, 17 aug.'32.....	5
▣ Biografie politică	5
▣ Guvernul Iorga- Argetoianu.....	6
2.) Al.Lapedatu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 18 aug.'32.....	6
▣ Partidism - Antipartidism.....	6
3.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32.....	7
▣ Guvernul Vaida - constituțional ?.....	7
▣ Încrederea Coroanei.....	8
▣ PNȚ (ardeleni , regățeni) - guvern Iorga.....	8
▣ PNȚ în prag de Rotativă.....	9
▣ Guvern de "alegeri " -Vaida.....	9
▣ Guvern "parlamentar " - Vaida.....	9
▣ "Statul modern".....	10
▣ Statul "armoniei sociale".....	10
▣ Lipsa eticii politice a PNȚ.....	10
▣ Anticiparea eșecului guvernării.....	10
▣ PNL - PNȚ.....	11
▣ Liberalismul - ideologie, evoluție, organizare.....	12
▣ PNL - în sistem de partide.....	12
▣ PNL - dreptul la guvernare !.....	13
4.) prof.C.Rădulescu -Motru (PNȚ, Raportor) , discurs -concluzie, Senat, 24 aug.'32	14
-----	14
▣ Rotativa PNL>> <<PNȚ ... ?!.....	14
▣ Statul Țărănesc.....	15
▣ Constituționalism.....	15
▣ Regele.....	15
▣ Dinastia.....	16
▣ "Camarila ".....	16
▣ MSR Carol II.....	16
5) C.Argetoianu (Uniunea Agrară) , discurs la mesaj, 24 aug.'32, p. 447-452.....	16
▣ Adresa de Răspuns la Mesaj.....	17
▣ "Lecție" dată Coroanei.....	17
▣ Legitimitatea gov.Iorga	18
6.) CCGiurescu (PNL-2) , discurs la mesaj , 30 aug.'32.....	18
▣ Coroana.....	18
7.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 30 aug.'32.....	19
▣ Doctrina LANC.....	19
8.) IGDuca (PNL-1) , discurs la mesaj, 31 aug.'32.....	19
▣ Carol -Maniu.....	19
9.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32.....	20
▣ Rotativa.....	21
▣ Rotativa.....	21
10.) V.Rădulescu (PNȚ , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32	21
-----	21
▣ Consens și responsabilitate.....	22
▣ Constituționalism.....	22
▣ Partidele în regim parlamentar.....	23
▣ Guvernul Iorga.....	23

▫ Vinovăția PNL.....	23
▫ Coroana - concluzie.....	23
▫ P-Țărănesc-Lupu.....	23
▫ Ion Mihalache - Iuliu Maniu.....	24
Mihalache /.....	24
▫ Marile reforme democratice - polemică (p. 588 - 592).....	24
IGDuca / 1 sept.'32.....	25
▫ Regii Carol I , Ferdinand I - reformele.....	25
Notă / IGDuca / 1 sept 1932.....	26
▫ Tratatul cu Puterile Centrale.....	26
▫ Reformele -Parlamentul de la Iași.....	26
Mihalache / 1 sept.'32.....	27
▫ Regele Ferdinand și reformele.....	27
Gh.Brătianu / 1 sept .'32.....	27
▫ PNL- reformele democratice.....	27
V.Rădulescu / 1 sept.'32.....	28
▫ Meritul PNȚ : Restaurafia.....	28
▫ Apel la colaborare cu amenințarea regală !.....	28
11.) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) ,.....	29
▫ PNL Ducist.....	29
▫ Rotativa.....	29
▫ Șefia în PNȚ : Maniu	30
▫ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II.....	30
▫ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II.....	30
▫ Angajare guvernamentală.....	32
12.) dr.N.Lupu , "chestiune personală " , discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32..	33
▫ Chestia " Carol ".....	33
▫ Chestiunea Carol.....	36
▫ Demisia din PNȚ.....	36
13.) N.Moscăuțeanu (PSD) , intervenție la Sumar , 26 sept.'32.....	37
14.) I.Mirescu (PSD) , Interpelare scrisă, nesusținută // corupția în Poliție // , 26 sept.'32.....	38
15.) I.Zelea Codreanu (G. de F) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32.....	38
▫ Soluția : Dictatura !.....	39
16.) Ședința CC al PNL .Declarațiile lui IGDuca și C.I.C. Brătianu.....	39
▫ Cuvântul Partidului Național-Liberal.....	39
I.G.Duca / 16oct.'32.....	40
▫ Declarație.....	40
"Guvernul haosului și al ridicolului ".....	40
"Pe marginea prăpastiei ".....	40
"Regimul celor patru guverne ".....	40
▫ O situație paradoxală în fața lumii.....	40
▫ Acțiunea pentru salvarea țării.....	41
17.) Ședința Biroului PNȚ. Declarație: Iuliu Maniu .16 oct.'32.....	41
A. Dimineața :.....	41
▫ Sinaia., 16. Biroul PNȚ.....	41
B."Viitorul " :.....	42
▫ Audiența d-lui Vaida la Suveran.....	42
18.) Aniversarea nașterii (39 ani) MSRegelui Carol II , 17 oct.'32.....	43
-----	44
Guvern Iuliu Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară , 16 nov.- dec '32.....	44
-----	44
19.) 18 oct. 1932, Sinaia.....	44
▫ Audiențe la Rege.....	44
20.) Mesajul Regal , Camerele reunite , 15 nov.'32.....	44
[Parlamentul].....	45
21) Gh.Tătărescu (PNL-1) , discurs la mesaj, 23 nov.'32.....	45
▫ Iuliu Maniu.....	45
▫ Vaida Voevod.....	46
22.) Gr.Filipescu (Liga „Vlad Țepeș „) , discurs la mesaj, Senat, 29 nov.'32.....	46
▫ Prestigiul Dinastiei	46

23.) Gr.Iunian (PȚR) discurs la Mesaj, 16 dec.'32.....	46
▫ Coroana , Regele Carol.....	46
24.) Eugen Titeanu (PNL-1) discurs la mesaj, 16 dec.'32.....	46
▫ Joaca de-a constituționalismul.....	47
25.) Gh.Ștefănescu –Goiceanu , discurs la mesaj, 15-16 dec.'32.....	47
▫ Curentul Conservator.....	47
26.) ACCuza , discurs la mesaj, 14, 15 dec.'32.....	47
27.) I.Zelea Codreanu, discurs la Mesaj, 18 dec.'32.....	47
▫ Monarhia.....	48
28.) Eduard Mirto (ministr.Lucrărilor publiceși comunicații , din partea Guvernului),..	48
▫ Consens parlamentar.....	48
▫ Monarhia.....	48
▫ Rotativa guvernamentală.....	48
▫ Guvern Iorga / Vaida.....	48
▫ Instabilitatea parlamentară.....	49
▫ Instabilitate politică.....	49
-----	49
Guvern Al.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară - continuă - 15 ian.-15 apr.'33.....	49
Vacanța parlamentară Crăciun.....	49
-----	49
29.) Dezacord între Coroană și Guvern , 9 ian.'33.....	49
30.) Demisia guvenului Maniu, 13 ian.'33.....	49
31.) Vaida în audiență la Rege , 14 ian.'33.....	50
32.) Ședința Comit.Execut.PNȚ	50
▫ Ion Mihalhache (vice-președ.PNȚ).....	50
▫ Iuliu Maniu (ex-premier, președ.PNȚ).....	51
33.) De ce guvern Vaida ? 18 ian.'33.....	51
34.) „Un Om „ [demisia guvernului Iuliu Maniu] ,	52
35.) Consfătuirea majorității parlamentare , 31 ian.' 33.....	52
Vaida / 31 ian.'33.....	52
▫ Constituționalitatea guvernului.....	52
▫ Răspunderea guvernării.....	52
36) Redeschiderea sesiunii parlamentare , 31 ian.'33.....	53
36a ▫ Dr.Lupu.....	53
▫ Ședință parlamentară secretă ?!.....	53
▫ Debarcarea lui Maniu.....	53
▫ Cine și cum schimbă guvernele ?.....	54
▫ Șah la Carol II : camarila !.....	54
▫ Greșala gov.Vaida.....	55
▫ Favoriții regali.....	55
36 b) ▫ Gr.Iunian.....	56
▫ Maniu, Vaida și ... Monarhia.....	56
▫ Problema constituțională.....	56
▫ Prerogative regale.....	57
▫ Camarila.....	57
▫ Puterile în stat.....	58
▫ Partidele- ca reprezentante ale opiniei publice.....	58
36 c) ▫ G.A.Cuza.....	58
▫ Hitler la putere în Germania.....	58
▫ Sfârșitul partidismului.....	58
36 d.) ▫ C.Argetoianu.....	59
▫ Schimbarea șefiei Guvernului ? - Treaba PNȚ !.....	59
▫ Rolul parlamentului.....	59
▫ Rolul presei.....	59
36 e) ▫ IGDuca.....	59
▫ Criză constituțională ?.....	59
▫ Politice contrarii, concomitente. ▫ Politica lui „pentru-contra”.....	60
Șantajul cu Carol !.....	61
▫ Plecați de la guvern !.....	61
36 f.) ▫ Gh.Brătianu.....	61
36 g) ▫ Lot.Rădăceanu.....	62

▣ Regim de dictatură, neconstituțional.....	62
▣ "Puterea ocultă " , camarila.....	62
▣ Responsabilitatea PNȚ.....	63
▣ Viciu constituțional.....	63
▣ Regim electoral " fascist ".....	63
36 i) ▣ Oct.Goga.....	63
▣ Tăcerea în politică.....	63
▣ Tăcerea guv.Vaida.....	63
▣ Debarcarea lui Maniu.....	63
▣ Conflictele Carol – Maniu.....	63
▣ Primul conflict Maniu-Carol	64
▣ Al doilea conflict Maniu –Carol.....	64
▣ Balansările în PNȚ.....	65
▣ Între Carol și Maniu.....	65
36 j) ▣ Anibal Teodorescu (PP-Averescu).....	66
▣ Cadrulul prim-miniștrilor.....	66
▣ Guvernul Vaida/ Maniu / Vaida.....	66
36 k) ▣ V.Rădulescu - Mehedinți.....	67
▣ Majoritatea PNȚ.....	67
▣ Schimbarea guvernului Maniu.....	67
▣ Carol II.....	68
▣ Demnitatea și sacrificiul lui Mihalache, Maniu.....	68
▣ Mihalache - Carol - Maniu.....	68
37) Al.Vaida -Voevod - prim-ministru.....	69
▣ Chestiunea constituțională.....	69
▣ Coroana și partidele politice.....	70
▣ Partidele și guvernele.....	70
▣ Guvernul de alegeri.....	70
▣ Guvernele PNȚ : I, II, III, IV.....	70
▣ Alternativele regale.....	70
38) O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33.....	71
▣ Diferendul Averescu –Goga : Regele !.....	71
▣ Ideea de autoritate.....	71
▣ Guvern de colaborare.....	71
-----	72
Vacanță parlamentară.....	72
-----	72
39) Demisia lui Maniu din președinția PNȚ și Parlament , 1 mai '33.....	72
Virg.Madgearu (secretar gral al PNȚ , ministr.Interne) citește.....	72
▣ Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida (trimisă prin Mihai Popovici) :.....	72
I.Mihalache / 7 mai '33.....	72
▣ Vaida , președinte PNȚ !.....	72
Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33.....	73
▣ " Aghiotantul" lui Maniu.....	73
▣ Asumarea președinției PNȚ.....	73
40) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai'33.....	73
IGDuca / 14 mai'33.....	73
▣ Ordinea publică.....	73
▣ Pericolul extremismului de stânga și de dreapta.....	73
▣ Campania PNL.....	74
Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33.....	75
▣ PNL - partid loial șefului său.....	75
V.P.Sassu / 14 mai'33.....	75
▣ Deslegarea constituțională : Regele !.....	75
41) Ion Zelea Codreanu, Scrisoarea-protest contra calomniilor și prigoanei,.....	75
42) „Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați” , 10 iul,'33.....	76
Curentele de stânga.....	76
Curentele de dreapta.....	76
Evreii.....	76
Legătura cu MSR.....	77
43) N.lorga , expozeu la șed. Comit.Executiv al PND, 16 iul.'33.....	77

▫ Coroana.....	77
▫ Partidul Național Liberal.....	77
▫ Guvern de concentrare !.....	77
▫ Guvern Duca !.....	77
44) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33.....	78
45) Iul.Maniu la Bădăcin , 11 sept.'33.....	79
46) Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33.....	80

Vezi fișierul următor

Guvernul Al.Vaida Legislatura II.Sesiunea extraordinară.10 aug.-oct.'32

▫ **Mesajul Regal** **Vezi la fișier Guvern**

▫ **Răspunsul la Mesaj**

- raportor , **V.Rădulescu** , 16 aug.'32
 (DAD, MO 10, 16 aug.'32, p. 211)

Sire,

" Oricât de diferențiate ar fi curente de idei ce separă grupurile noastre politice,
 ținem să asigurăm pe Maiestatea Voastră că

toți fiii acestei țări sunt uniți astăzi mai mult ca oricând :

[-----]

" Încrezători în destinele neamului românesc ,

care nu și-a îndeplinit încă marea misiune istorică de focar al civilizației în Europa răsăriteană , și având neconținut înaintea ochilor noștri **viziunea clară a încununării cu deplin succes a nobililor străduinți ale Maiestății Voastre**,

ne legăm ca, prin neconținute sacrificii , să răspundem acestor străduinți ,
servindu-ne țara și cimentând pentru totdeauna indestructibila legătură
ce unește națiunea română de Regele său. "

Răspuns la mesaj / 16 aug.'32

1) M.Manoilescu (Camera de Comerț și Industrie) , discurs la mesaj, 17 aug.'32

(DS, MO 6, șed. din 17 aug.'32, p. 121-133)

// Parlament corporatist // Doctrina -statul // Biografie profesional-politică // procarlist //

// PP , Averescu 'retro / PNȚ -gouv.'retro // Gouv.lorga-retro' //

[LD : lipsă xerox. Reconstituire după fișe .Are 48 de ani.A fost **de 3 ori ministru :**
guvern Averescu, guv,Maniu, guv.lorga .

În 1932, el afirmă că "s-a ales " la Camera de comerț și Industrie , pe programul
"statului corporativ " .

[.....]

M.Manoilescu / 17 aug.'32

▫ **Biografie politică .**

PP-Averescu

Prințul Carol Procesul

PNȚ - Maniu

[LD : da ! acum , în 1932, se laudă fiecare cu rolul avut în rezolvarea **succesiunii lui Carol** la tronul Românie !

Mare competiție la grația monarhului ! Dar jocul "dublu " al lui **Manoilescu** ...între PP și PNȚ ...

dar culisele , sforile trase de Maniu ... sunt greu de descurcat !

Nu știu cât este "actor " sau " instrument " !

Nu știu nici întrucât a fost **instrumentul lui Maniu... instrumentul lui Carol !**]

- **Manoilescu** : Abia din **1926** a intrat în politică .

În **ianie 1927**, în timpul guvernării Averescu (în care fusese **subsecretar de stat**)

... a plecat la Paris. Aștepta o declarație a generalului Averescu - pentru **Prințul Carol** - care nu s-a produs.

După moartea regelui Ferdinand, generalul **Averescu** a declarat în Senat obediență față de **Regentă** .

.... Reîntors în țară (dus direct la Jilava de trenul d-lui Tătărescu !) ... a avut **procesul**, în care **Averescu** , **Madgearu** și alții l-au apărât .

- **Madgearu** : Cred că ai intrat în închisoare și pentru că ai avut asupra d-tale **scrisoarea șefului PNT [Maniu]** către **Prințul Carol** - dată de mine - și aduceai răspunsul la scrisoare .

Numai prin sfatul dat de Titulescu lui Ionel Brătianu ... nu am fost și eu arestat

Dar d-ta ți-ai adjudecat prea mari merite cu acest rol de factor poștal !

- **Manoilescu** : deoarece **Averescu** l-a apărât în acel proces, **nu l-a putut părăsi** .

Dar, în acel timp, a întreținut dese convorbiri cu **d.Maniu**.

PNT era împărțit pe "chestia" cea mare ...

- **Madgearu** . Nu este adevărat !

- **Manoilescu** : A venit **Alba Iulia** [mai 1928] Am fost în strânsă legătură cu d.Mihalache care acolo a jucat un rol frumos.

Dar alt fruntaș PNT [Maniu ?] a stricat totul.

În 1928 , PNT a venit la putereLa 9 martie 1929, l-a văzut pe Maniu

La 18 martie 1930 , a plecat la Paris (condus de Alx.Buzdugan, fiul Regentului)

La 28 martie , s-a întors de la Paris.....La 4 apr. l-a văzut pe Maniu ...

la **11 apr.1929 s-a înscris în PNT** în **guvernul Maniu** ...

Apoi a venit **6 iunie, Restauratia**

-**Madgearu** : la **13 apr.'31** , **v-ați despărțit de noi** , în ședință de Comitet Executiv, unde hotărâsem să sprijinim guvernul de concentrare Titulescu...

și **la ora 17** , aceeași zi , **v-ați prezentat d-lui Maniu** anunțându-l

că **intrați în guvernul Iorga** .

Di Maniu v-a spus că **veți fi exclus din PNT**

-**Manoilescu** : "**Nu regret că am intrat în PNT.**

Nu regret că am ieșit din PNT ,

deoarece, ieșind, **am rămas pe aceeași linie.** [?!?]

Inconsecvența mea aparentă era cea mai **nedesmintită consecvență** ,

față de **un ideal superior.**" [?!?] (p. 131-132)

M.Manoilescu / 14 aug.'32

▣ **Guvernul Iorga- Argetoianu**

[LD : considerațiile lui sunt... subiective, superficiale ... anecdotice și lacunare .

El nu spune nimic despre ... jocurile făcute de **Carol**, și de rolul lui de "**homo regius** "

În guvernul Iorga s-au luptat **2 lumi** :

o lume ce dorea sincer să fie nouă [Iorga]

și **o lume veche de tot** [Argetoianu] (ca suflet și metode)

Tragedia d-lui Iorga , a fost **lupta dintre cele două lumi.**

Iorga voia sincer o reînnoire morală a țării

Argetoianu, opusul d-lui Iorga, reprezenta chiar "indiferentismul moral "

Iorga - onestitate morală, om de știință ...

Argetoianu , cel mai ușuratic diletantism...

În religia persană a lui Zoroastru , se vorbește de **2 spirite** care-și dispută împărăția lumii :**Ormuz** (binele) și **Ahriman** (răul)

"**Eu am plecat din guvernul Iorga** când am văzut că **Ahriman mîncase definitiv pe Ormuz** ,iar **Ormuz știa și se complăcea în asta** "(p. 126)

M.Manoilescu / 17 aug.'32

2.) **Al.Lapedatu (PNL)** , **discurs la Mesaj, Senat, 18 aug.'32**

(DS , MO 7 , șed. din 18 aug.'32, p.138-149)

[LD : el nu-l numește pe **Carol**, dar fenomenul "**antipartinic** " este legat de tendințele și experimentele lui]

▣ Partidism - Antipartidism

În 1931, când PNȚ s-a retras de la guvern ,a fost adus la putere un guvern "în afară de partide" compus din elemente eterogene , considerat anticonstituțional (ceea ce a dus la demisia lui Maniu de la șefia PNȚ).

În timpul guvernării Iorga , a început o campanie antipartidistă , opinia publică nesusizând cine erau agenții acestui curent : oameni ratați, tracuți prin toate partidele , oportuniști care se zbăteau pentru grația Suveranului, ambițioși de tot soiul.

Sub influența acestei campanii s-au produs două fenomene :

I. Un început de dezagregare a partidelor - formări de dizidențe, grupșoare, veleitari

II. O dezgustătoare suprasolicitare la favoarea regală , în vederea chemării la putere.

Dacă guv.Iorga , ca experiență politică, fusese o necesitate conjuncturală , care trebuia să satisfacă și marota opiniei publice

(care nu mai credea în partide) , cei ce l-au sprijinit nu au fost toți de bună credință.

- **prof.C.Rădulescu -Motru** : Trebuia să-i lăsați singuri. Le-ați dat tot concursul .

- **Al.Lapedatu** : Acest guvern a fost o necesitate politică, o experiență .

Ea s-a făcut și astăzi toată lumea este lămurită [! ?!]

Ideea de partid s-a reîntărit .

Regele, nereușind în experiența sa, s-a întors la sistemul cel vechi, al guvernării prin partide ;

Partidele și-au înțeles menirea , nerenunțând la menirea lor ;

Opinia publică s-a convins de eșecul guvernării în afara partidelor ; [.....]

Al.Lapedatu 7 18 aug.'32

3.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32

(DAD, MO 15, șed.din 22 august, pag. 324- 344)

Intervenții în discurs : **Armand Călinescu, M.Ghelmegeanu,**

Ed.Mirto, Virg.Madgearu,

IGDuca, R.Franasovici ș.a.

[LD - Două puncte vulnerabile are PNL : "Carol " și "georgiștii "

După **CICBrătianu** (axat pe probleme economice) după **Demostene Botez** (cu apologia statului țărănesc) ,

după intervențiile lui **Vaida-Voevod** (în discursul lui Brătianu) , dar, mai ales ,

pentru "urechile" MSRegelui ,Iamandi(parlamentar din 1922)

rostește un discurs (cca 3 ore) fulminant, metodic, care-și propune, punctual :

să respingă acuzele la adresa PNL ; să critice doctrina ,programul, etica și guvernarea PNȚ ; **să adjudece pentru PNL, guvernarea .**

Iamandi , autoprezentare : **un democrat convins , un exponent al tendinței de**

sținga din PNL Iamandi , evoluție, destin: de la apologia democrației și a rolului partidului politic (1922- 1937)

... **la susținerea regimului dictatorial carlist** (1938-1940) Cum se explică ?]

// Retro : PNȚ în opoziție , la guvern '28-'30 // Carol// Legislație //

// Guvern Iorga // Rotativa'32 // Guvern Vaida // alegeri // cartel electoral //

// PNL-1 // retro : guvernări // Legislație //

// Regim constituțional // Stat modern-burghez //

// Ideologia , doctrina și programul PNL //

Vezi pe larg și context la PNL-1

Iamandi / 22 aug.'32

▣ Guvernul Vaida - constituțional ?

Prin Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului , prin declarațiile lui **Vaida** (ca premier de guvern de alegeri , apoi ca premier desemnat de Parlament) s-a afirmat

că **o dată cu instalarea PNȚ la guvern** ,

s-a reintrat într-un **regim de perfect constituționalism** .

"Formal , această afirmațiune este întemeiată : o dată cu aducerea PNȚ la cîrmă ,

s-a revenit la vechiul sistem al conducerii statului prin forțele politice organizate ,

prin partide. Din acest p.d.v, fără îndoială că **viața publică a țării a cîștigat** , fiind

reintegrată în cadrul unei tradiții de pe urma căreia , pînă acum, **s-au realizat toate**

așezămintele esențiale ale vieții noastre de stat.

" În fond, însă, aducerea la guvern a PNȚ , a constituit , în primul rînd, **o provocare la adresa opiniei publice.**

-**ACCuza** : " [...] este f. grav să spuneți că aducerea la guvern a unui partid, este o provocare, cînd **este știut cine aduce guvernul la cîrma țării.** "

[**MSRegele !**]

-**lamandi** : Da, este **o provocare la adresa opiniei publice** , întru cît **PNȚ** , abia căzut de la putere , se găsea **în plină operă de purificare și reorganizare internă** și se găsea - ceea ce e grav - în **complect dezacord cu opinia publică a țării** .

-**ACCuza** : Nu a fost adus la cîrmă PNȚ, ci s-a încredințat d-lui **Vaida misiunea de a face alegerile** ; d.Vaida și-a îndeplinit această misiune și, după ce țara s-a pronunțat, a venit guvernul Vaida . (**aplauze la PNȚ**)
[.....]

-**lamandi** : " În al doilea rînd , prezența la cîrmă a PNȚ , a constituit și **o tentativă de rupere a echilibrului dintre forțele politice reale** din această țară.

În al treilea rînd, reinstalarea PNȚ la guvern, reprezintă **o reală primejdie a intereselor generale ale statului** . (**aplauze la PNL**) [...]

venirea precipitată a d-voastră la cîrmă va constitui un șir întreg

de **consecințe funeste ,pentru însăși partidul dvs.**"[.....]

lamandi : S-a adus la cîrmă **un guvern "de alegeri "** ,compus în totalitatea lui , **din frunțași** de mîna întîii sau de mîna a doua, toți militanții ai PNȚ ;

i s-a spus **"guvern de alegeri "** , deși , în toată țara de la un capăt la altul, **întreaga administrație** a fost dată **pe mîna membrilor PNȚ**,

începînd cu **prefecții** de județ și sfîrșind cu comunele rurale, în fruntea cărora au fost instalate **comisii "interimare"** , formate exclusiv din **partizanii PNȚ**.

(**aplauze PNL**)"Guvern de alegeri " cînd, în realitate, era **un guvern "de partid"** , dovedind că"pentru a vă apăra **interesele politicianiste** , știți să **mînuți ipocrizia** cu oarecare dexteritate. "

"E regretabil însă că **PNȚ** , care timp de un deceniu și mai bine, **a făcut atîta caz de constituționalism**,

[...] a recurs la această **formulă ipocrită** , pentru a-și acoperi **lipsa de scrupule**.

"**PNȚ** a fost acela care , care în chip persistent, și de la tribuna Parlamentului, și prin presă , și prin întruniri publice, declara că **un adevărat guvern constituțional**, nu era posibil decît după ce se vor fi efectuat

alegeri generale complet libere, cu un **cabinet cu caracter absolut neutru**, de magistrați sau de funcționari

cu **o administrație** scoasă de sub orice influențe politice ."

" Dvs , însă , **ați părăsit aceste directive** și reinstalîndu-vă la cîrmă, ați avut curajul să vă declarați "guvern de alegeri " , deși nu erați decît **un guvern pur al PNȚ**.Iată-vă, din prima zi , așezați pe linia unei **totale abjurări** a propriilor dvs opinii " Chestiunea s-a dezbătut la validări , care au validat " **comedia " pe care PNȚ a jucat-o** sub masca guvernului " de alegeri ".[.....]

lamandi :

▣ **Încrederea Coroanei**

" Desigur , d-lor deputați, că **guvernul Național-Țărănesc** de astăzi **este un guvern constituțional**.e însă un guvern **tot așa de constituțional** , cum era și **guvernul d-lui Iorga**. (**exclamații, rumoare, ilaritate, schimb de replici**) Nici o glumă !

Constituționalitatea guvernului d-voastre -ca și a fostului guvern Iorga - **rezultă numai din exercitarea prerogativelor regale**.

Dvs.ați avut , incontestabil, încrederea Coroanei , dar n-ați avut încrederea țării .
[.....]

Un guvern eminentamente constituțional trebuie să se sprijine pe cele două încrederi : pe încrederea țării și pe încrederea Coroanei , care amîndouă formează un tot indisolubil.

De aceea v-am spus că **nu aveți autoritatea necesară**

să vă considerați un guvern perfect constituțional."

(**aplauze la PNL, întreruperi la PNȚ**) (p. 324-327)

[.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **PNȚ (ardeleni , regățeni) - guvern Iorga**

[LD : Ironia soartei . Paradox politic. **PNL duce campania de răsturnare a lui Iorga , iar PNTJ ... culege roadele !**] [.....]

-**lamandi** : ... și **PNTJ** se afla în plină **ispășire a păcatelor guvernării** pe care o încheiase ;**Maniu se retrăsese la Bădăcin** ...

-**Voce PNTJ** : " Treaba lui ! " (**ilaritate**)

-**lamandi** : Vom vedea și în ce țară este treaba lui, vom vedea și **semnificația** pe care o are în **politica țării și în partid** această **retragere a d-lui Maniu la Bădăcin**. **D.Vaida** și-a păstrat rolul de vice-președinte în **PNTJ** dar **a refuzat să candideze la alegerile generale**. De altfel , d-sa **se retrăsese dincolo de Carpați** după prima demisie a d-lui Maniu ,din oct.'31, evident tot ca **o protestare împotriva practicei constituționale** inaugurată în acea vreme.

-**Voce PNTJ** : "Treaba lui !" (**ilaritate**)

-**lamandi** : De sigur, treaba lui ! Prin urmare , **cei doi șefi ai PNTJ, Iuliu Maniu** într-o "izolare acoperită " și **Vaida** care este conducătorul activ al ardelenilor naționali , **s-au retras din acțiunea politică parlamentară** , mulțumindu-se să stea dincolo de munți , pentru a aștepta de acolo desfășurarea evenimentelor "

-**Voce PNTJ** : "Treaba lor !" (**ilaritate**)

-**lamandi** : Dacă vă închipuiți că prin aceste **ironozări ușoare** , cari ar putea să se facă mai curînd în unele localuri de **distracții vulgare** , decît în incinta Camerei Deputaților, veți izbuti să mă împiedicați de **a vă demasca reaua credință** , vă înșelați "

-**Voci PNTJ** : " Treaba d-voastră !" (**ilaritate**)

-**lamandi** : "Veselia aceasta a d-voastră poate să aibă - fiți siguri - și un epilog tragic "**(proteste PNTJ)**

"Activitatea d-lui **Maniu** și a d-lui **Vaida** s-a mărginit la **campania deschisă prin ziarul "Patria" de la Cluj**, împotriva regimului pe care îl reprezenta guvernul Iorga, și la **manifestarea unui permanent desacord în directivele de conducere** ale partidului d-voastră , **între Cluj și București**. [.....]

Activitate parlamentară , stăpînită de hotărîrea de luptă împotriva guvernului, **n-a existat."**

Grupul parlamentarilor regăteni - din mijlocul căreia lipsea Madgearu , respins de corpul electoral - s-a mărginit să păstreze **o atitudine de rezervă** , care n-a avut altă semnificație , decît aceea a unei "**complicități nemărturisite** , dar , desigur, **interesate, cu guvernul de tehnicieni** ." [.....]

"Cînd noi porneam **campania de răsturnare împotriva guvernului Iorga** , și făceam , pe tema aceasta , întruniri în toată țara , **exponenții cei mai de seamă ai partidului d-voastră , călătoreau în străinătate** "

(**aplauze la PNL**) [.....]

lamandi / 22 august '32

▣ **PNTJ în prag de Rotativă.**

-**lamandi** : ați revenit anul acesta, în iunie, **prin surprindere** (**întreruperi la PNTJ**)

-**D.Ionescu -Botoșani** : V-a surprins pe d-voastră...

-**lamandi** : D-ta nu știi ; întrebă pe d. Mirto , între 4 ochi, să spună dacă nu ați venit prin surprindere ... (**sgomot mare**) **Ați venit la guvern prin surprindere** , în momentul cînd d-voastră vă găseați **departe de a avea măcar un punct de vedere unitar pe chestiunile importante** și de imediat interes pentru stat.

Nu erați de acord pe chestiunea constituțională pe care ați discutat-o cu amplex în ziarul d-voastră de la Cluj.

Șeful d-voastră stătea izolat la Bădăcin și interpelările cari se făceau asupra acestei izolări ,era din acelea cari erau menite să arate , în primul rînd , că în **partidul d-voastră este departe** momentul acela de a se putea stabili **o unitate de conducere** , **o directivă sigură** , căci numai prin existența acestor condițiuni se poate avea autoritatea de guvernămînt a unui partid, oricît de puternic ar fi ei. [.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **Guvern de "alegeri" -Vaida**

"Ce ați făcut atunci ? Ați venit în această Cameră cu **un mesaj** în care nu se face decît **apologia libertății alegerilor** .Era doar vorba de un "guvern de alegeri " - și **pentru a salva aparențele acestei formule** , nu puteați proceda altfel."

▣ Guvern "parlamentar " - Vaida

"S-a format , după constituirea Camerelor , **al doilea guvern** , pe care l-ați numit guvern parlamentar .În realitate, era **același guvern al PNT**, cu **același președinte de Consiliu** , adăugându-se unele personalități destul de cunoscute , și sub raportul capacității și sub acel al prestigiului , **din guvernarea 1928 - 1931**.

[.....]

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ "Statul modern"

" D-voastre ați venit cu **formula statului țărănesc**.Ce înseamnă el ? Este posibil măcar **în teorie** , este posibil **în practică** ?

Nu , pentru că statul țărănesc despre care vorbiți este **o erezie teoretică** și este **o imposibilitate practică**. Nu există **nici stat țărănesc**, **nici stat industrial**, după cum **nu există nici stat corporativ**.Nu pot exista asemenea alcătuirii de stat , atâta timp cât **ne găsim sub regimul normal al unei constituții izvorâte din ideologia marei revoluții de la 1789**.

" **Statul este un organism** , iar **clasele sociale sunt părțile componente** ale acestui organism .Aceste părți componente ale organismului de stat , sunt **într-o continuă prefacere** , populațiunea parcurgând cursul unei **integrări de jos în sus**, **determinând înoiri și sintetizări** , la un loc, **creiază acel tot armonios** care **realizează și fixează normele manifestare ale ansamblului**.

Pentru noi, **statul nu poate aparține nici celei mai numeroase clase sociale**, după cum **nu poate aparține nici minorităților sociale**.

Statul **aparține totalității membrilor unei țări, tuturor claselor sociale**, pentru că la baza statului trebuie să stea în permanență, cel puțin **în ordinea această burgheză** pe care o avem noi, **sprijinită pe proprietatea privată și pe libertatea individuală , solidaritatea socială între clase** , tendința de echilibru, pe care conducătorii trebuie s-o urmărească și s-o realizeze.[.....]

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ Statul "armoniei sociale"

" Este neîndoios că , tocmai ținând socoteală de aceste considerațiuni , **clasa țărănească trebuie să constituie rezervorul** din care să pornească **spre ascendență socială** , toată **vitalitatea** , toate **virtuțile** creatoare și toate **posibilitățile** de dăinuire ale neamului ." (**aplauze la PNL**)

Datoria guvernelor nu este de a da **o atenție mai mare într-o parte și una mai mică în altă parte** , ci trebuie să se orienteze în acțiunea sa conducătoare, ținând cont de faptul că **un stat este o organizație a armoniei sociale** , cu îndeplinirea treptată a necesităților reale **a tuturor claselor și categoriilor într-un ritm de unitate și echilibru**. Numai așa se poate realiza **practic progresul și securitatea în viața de stat ,înlăturând convulsiunile și conflictele** , care sunt inevitabile , sau **reducându-le la un minimum posibil**."

[.....]

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ Lipsa eticii politice a PNT

▣ Anticiparea eșecului guvernării

[.....]

Dar.... să-i dea voie d.Vaida " să nu primim decât cu **o justificată mîhnire aprecierile și învinovățirile pe care le-a adus Vechiului -Ragat** .

[Vechiul Regat](#)

"**Vechiul Regat** , chiar dacă din p.d.v. politic , apare **cu o independență tîrzie**, dar , în orice caz,**aici este tradiția guvernămîntului românesc**. (**aplauze la PNL**)

Aici, în Vechiul Regat , sub **un regim de libertate** și sub **un regim politic** , în care **toate ideile veacului erau înfăptuite** , ai **au clocotit toate înoirile** :

de aici au pornit, la timpul oportun, acea **hotărîre solemnă și imperioasă** ,

de pe urma căreia s-a realizat în tranșee **idealul nostru național** " (**aplauze la PNL**)

D.Vaida , spunea, ocupîndu-se de PNL, că noi aveam spirit "**pseudo- românesc**"

[PNL : războiul, tratatele](#)

"Nu dintr- un spirit pseudo-românesc a ieșit declarația de război de la 27 august 1916, și nu dintr-un spirit pseudo-românesc a încheiat Ion I.C.Brătianu Tratatul de alianță cu marile puteri ,ale înțelegerii , prin care ni se garanta realizarea idealului național. (aplauze prelungite la PNL)

"Nu, d-lor ; trebuie să ne ridicăm mai presus de ceea ce constituie luptele noastre de la partid la partid , să nu căutăm a scoate din diferențele de idei și de metode, argumentul care să ne scoboare pe terenul plin, adeseori, de noroiul calomniei , al dușmăniilor și al insultelor.

România Mare

Ce a urmat după război ? - pentru că din ceea ce a urmat se pare că izvorăște aversiunea și violența d-lui Vaida...

" Noi, după război, oricât de mare ar fi fost forța noastră politică de partid , care prezidasem și determinasem în mare măsură înfăptuirea idealului național și realizarea României Mari ,

noi, în această epocă care începea , **niciodată nu am considerat Ardealul și pe ardeleni , ca elemente robite , ci i-am considerat ca cetățeni egali ai acestei țări, cu drepturi necontestate la conducerea acestei țări.**" (aplauze la PNL)

[.....]

lamandi / 22 aug.32

▣ **PNL - PNȚ**

[În partea finală a cuvântării Pune tot atîta patimă , cît și adversarii .Deși are, în mare parte , dreptate,

atribuie totuși PNȚ-ului mai mult rău decît a făcut.

Poate și pentru că , **neatacîndu- l pe Carol, pune în cîrca PNȚ tot răul...]**

"Noi suntem în opoziție de la 1928.

Venirea d-voastră la cîrmă , realizată sub impulsul **voinței populare** și sub îndeplinirea **formelor constituționale** ,

pe atunci în atribuțiile Regenței , **a însemnat** , din primul moment, [...]

nu începutul unei acțiuni de democratizare a țării , cum dvs vă plăcea să o spuneți din timpul opoziției,

ci **a avut un caracter negativ**. Acțiunea dvs de guvernare a avut un dublu caracter : **de a distruge, cu tîrnăcopul, tot ce purta pecetea contribuțiilor PNL**

"Ce vină avea PNL și ce reproșuri i se pot face că, în cei 60 de ani de viață constituțională ,

rolul său a fost hotărîtor , iar **durata guvernărilor sale a fost așa de mare ?**

Ce vină poate să aibă el că **toate așezămintele** de care avea nevoie statul acesta, **au căpătat,**

datorită datorită faptului că au fost realizate de noi, **caracteristica concepțiunilor și ideilor partidului nostru ?**

Ce vină putem avea noi că am influențat , în chip atît de covîrșitor, **dezvoltarea însăși a vieții colective a acestui stat ?**

Ce vină ni se poate face atunci cînd **istoria contemporană a României , se confundă** , într-o așa de largă măsură, **cu istoria politică a PNL ?**

"Dvs nu ați ținut socoteală de aceste realități , mai puternice decît pasiunile omenești, și **v-ați inaugurat guvernarea prin cea mai sălbatecă acțiune de dărîmare.**

Cînd ați început dărîmarea , **nu v-ați gîndit care vor fi mijloacele de reconstrucție.**

Ați început să distrugeți cu o frenezie vrednică de alte cauze mai bune.

Ați distrus așezămintele economice și financiare, ați desființat legi organice ale statului,

ați experimentat inovațiuni primejdioase , și în complet dezacord cu tradiția noastră, în administrația țării,

aducînd **o lege administrativă contrară intereselor noastre** , dovedită și înțeleasă de însăși dvs,

ca protivnică intereselor pe care le aveam și a cărei aplicare a costat miliarde.

Ați desfășurat această activitate de dărîmare , în numele unui program și al unei ideologii de noire,

dar n-ați izbutit decît să lăsați **ruină în toate părțile** , și, **crezînd că loviți în Partidul liberal.**

În realitate ați lovit în interesul țării (aplauze la PNL)

pentru că, fatal, **acțiunea noastră** ,care se soldează cu **un mare capitol pozitiv** ,
influențase și determinase progresul însuși al țării."

[.....]

**Dvoastre ați crezut ca ,după distrugerea instituțiilor create de noi și după
dezorganizarea statului,**
trebuie să mergeți mai departe și **să încercați și desagregarea partidului nostru.**
De patru ani asistăm la acest proces.

**La 1930, s-a crezut că, datorită schimbărilor în ordinea constituțională , veți găsi un
teren mai favorabil**

pentru sfărîmarea forței noastre politice. **V-ați înșelat . Ați realizat numai anumite
tovărășii** cu adversarii noștri firești,

și **ați beneficiat de unele ambiții** pe care le-ați stimulat **[Gh.Brătianu]** , crezînd că,
toate la un loc,

vor duce la scopul pe care îl urmăriți, la **distrugerea noastră. Că n-ați reușit**, o știe
toată lumea.

În ce ne privește, **vă recunoaștem un singur merit** , anume că, indirect, d-voastră **ați
provocat un proces de limpezire interioară în partidul nostru** : ați determinat
eliminarea ecrescențelor morbide [Georgiștii] din cadrul organizației noastre .**Noi ne-
am căutat de drumul nostru** și iată-ne , d-lor, astăzi, **hotărîți să înfruntăm toate
adversitățile** ,

cacă vor mai fi, pentru că **avem convingerea fermă că înfățișăm** , în aceste vremuri de
dubiu și incoerență, **o forță morală și o forță politică capabilă să conducă
și să salveze această țară "** (**aplauze prelungite la PNL**)

[.....]

lamandi / 22 aug.'32

▣ **Liberalismul - ideologie, evoluție, organizare**

Ideologia

D-lor, **noi existăm ca partid independent de la 1876** înainte,
și **existăm ca ideologie de la 1848** încoace.

Noi am reprezentat liberalismul sub toate formele lui de manifestare , însă treptat , a
trebuit să lăsăm tot ceea ce constituia un balast , **am renunțat la liberalismul clasic** ,
sub forma lui economică pe care o cunoașteți,

și **ne-am adaptat succesiv** , la **necesitățile specifice ale solului nostru național** ,
fiind **în funcțiune permanentă de evoluția socială**, de interesele politice și de
redresarea morală a țării acesteia. " (**aplauze la PNL**)

Din acest p.d.v , **ideologia noastră a fost mereu nouă**, mereu serioasă,
neîncetat **în funcțiune de sufletul colectiv al poporului. "**

Partidul

Îmi aduc aminte că regretatul **Vintilă Brătianu** , într-una din cuvîntările pe care le-a ținut,
cu vreo cîțiva ani înainte

de moartea sa, **se întreba : cum este posibil și cărui fapt se datorește
această dăinuire a existenței PNL din România,**

într-o epocă în care toată viața politică a Europei **înmormîntează partidele
și crează altele ?**

Și găsea o explicație , **o explicație specifică României acesteia, atît de hulite și
denigrate** , o explicație care stă

în adîncă și permanenta legătură cu toate ideile timpului , care au stăpînit de-a
lungul anilor, **în rezolvarea treptată a problemelor** , și economice , și sociale, și
financiare , care s-au ivit în această țară

(**aplauze prelungite la PNL**)

"Și **tăria noastră, tăria partidului nostru**, s-a păstrat întotdeauna **formidabilă și
impunătoare** , pentru că noi am reprezentat **o mare credință în vitalitatea morală a
acestui popor**, ale cărui energii am știut să le stimulăm , printr-o **acțiune cumpănită și
constructivă.** (**aplauze la PNL**)

[.....]

lamandi / continuare discurs

▣ **PNL - în sistem de partide**

" **În acești 4 ani de opoziție**, noi am izbutit să păstrăm în fața **atacurilor d-voastră**, în
fața **operei de distrucțiune** pe care ați început-o și ați continuat-o cu o **violență** și cu un

vandalism , necunoscute în viața politică nici a unei țări, **am fost în stare să ne menținem pozițiile și să fim astăzi** , ceea ce suntem și nu puteți contesta : **singura forță de care vă temeți și singura forță cu care vă luptați în toate ocaziile.**

[.....]

" Noi ne păstrăm locul de cînte pe care-l ocupăm, pentru că **suntem siguri că aceste tendințe aventuriere** , semnalate mai ales de o bucată de vreme încoace , **vor dispărea** sub presiunea tot mai puternică a partidului nostru, care își trage puterea din adîncul masselor populare, iar **acțiunea pe care o desfășoară unitar și statornic** , este stăpînită de **spiritul legalității desăvîrșite și al democratizării temeinice.** " (**aplauze la PNL**)
lamandi / 22 aug.'32

▣ **PNL - dreptul la guvernare !**

[**LD : discurs teribil, care anunță continuarea luptei PNL pentru adjudecarea guvernării ; argumentare temeinică , fără echivocuri , cu demnitate, mai ales pentru urechile MSR Carol ; punct culminant al unui discurs politic exemplar .**]

"Avem un program de guvernămînt care înfățișează pentru toate chestiunile , **soluțiile cele mai potrivite** cu nevoile țării.

Noi am mers întotdeauna **pe linia unui realism desmințit**, călăuziți de **o luminoasă credință** în misiunea noastră reparatoare. De aceea am rezolvat prin **măsuri chibzuite, deziderate adesea quasi- revoluționare** , asigurînd în vremuri de mari frămîntări , țării , **o dezvoltare pașnică și prosperă** , la adăpostul oricărui primejdii " (**aplauze la PNL**)

" Se va vedea , încercînd , că **și astăzi , PNL se găsește în posesiunea acelorși mijloace salutare** ,

de a-și servi țara, ca și în trecut " (**aplauze la PNL**)

[.....]

Cum , d-lor, **nu vedeți ce reprezentăm noi ?**

Un partid organizat pe cuprinsul întregii țări, cu forțe vii de luptă, avînd în cadrele sale elemente care aparțin tuturor categoriilor sociale, o țărănime cinstită și serioasă, pentru că țărănimea statornică și serioasă de la sate , aceea este cu noi(**aplauze la PNL)...**

... **orășenii** , care și-au manifestat , de altfel, indignarea lor cu atîta hotărîre ... împotriva d-voastră

[...] în partidul nostru sunt prezente **toate categoriile sociale**, orășeni și săteni, **intelectuali și muncitori, profesioniști liberi** de o valoare necontestată, un **tineret pregătit și capabil**, străin de orice arivism provocator, **generații mature și experiențe ?**

"Ce fel de metode perimate ne stăpînesc pe noi , cînd **ne menținem neîncetat în ritmul înoinilor sănătoase**,

cînd în partidul nostru **un singur criteriu comandă situațiile de încredere și de răspundere : criteriul selecțiunii prin merite reale , prin muncă statornică , prin sacrificii necontestate ?**

O mișcare permanentă, o acțiune neîntreruptă , domnește în organizațiile noastre , de la un capăt la altul al țării .

"Avem în fruntea noastră oameni experimentați , oameni care **și-au făcut ucenicia în conducerea statului**,

sub diriguirea marilor noștri șefi , **Ion ICBrătianu și Vintilă Brătianu.**

Avem deasupra noastră, a tuturor , **pe omul care a înfățișează o ascensiune determinată de strălucita sa activitate** , pe omul care **își datorește situația sa** , nu întâmplărilor, ci **muncii și talentului său**, puse în serviciul țării , cu tenacitate și dezinteresare, în văzul tuturor, **timp de aproape 30 de ani**, îl avem pe **ilustrul bărbat de stat IonG.Duca** (**aplauze prelungite la PNL**)

Căruia nu-i puteți contesta nici dvs. , de aici , și nu-i poate contesta nimeni, **dreptul de a-și spune cuvîntul** ,

cu fermitate și cu prestigiu , **în toate problemele care privesc România**,

la a cărei consolidare el a contribuit într-o măsură atît de covîrșitoare . (**aplauze prelungite la PNL**)

"Cu un asemenea conducător, cu o asemenea organizație, cu asemenea mijloace , cu asemenea ideologie, și cu asemenea hotărîre de luptă, credeți d-voastre că poate exista forță care să întrerupă sau să suspende , să

zădărnicească sau să nimicească acțiunea noastră năvalnică pe drumul biruinței ?
" Credeți d-voastră că drumul nostru , liber de astăzi înainte, [...] poate fi barat
de adversități întâmplătoare [**aluzie la Carol**] , de combinații oculte [!!!] de
meschinării neputincioase ? "

(aplauze la PNL) [.....]

" **S-a spus că am reînceput să trăim într-un regim constituțional , reîntegrat în
toate drepturile sale.** Am toate motivele să cred că așa este

și că această revenire la un sistem de legalitate și de dreptate este definitivă.

Interesul suprem al țării , o cere .

Ei bine, d-lor, **tocmai de aceea**, orice ați spune și orice ați face ,**ziua de mâine este ziua
biruinței noastre.** Reprezentăm astăzi încrederea țării. În curînd vom reprezenta-o într-
o măsură mai mare.

Instinctul popular a început să simtă că s-a întîmplat , în ultimul timp,
ceva neobișnuit în viața publică a aceste țări , ceva neobișnuit și nedrept
[aducerea lui Vaida!] , care trebuie să înceteze.

Mîine, în jurul nostru , mulțimea , conștientă de data aceasta , va face zid.

Cu ea înainte, cu dreptatea noastră, cu idealul nostru, cu credința neclintită în victorie,

vom birui " (**aplauze prelungite la PNL**) (p. 344)

Victor Iamandi / 22 aug.'32

4.) **prof.C.Rădulescu -Motru (PNȚ, Raportor) , discurs -concluzie, Senat, 24
aug.'32**

(D.S. , MO 9, șed. din 24 aug.'32, pag. 204- 210)

[**LD : deși apele par mai "liniștite " la Senat - cu o atentă urmărire și a discuțiilor din
Cameră -**

**liniștea este aparentă , deoarece PNȚ se comportă provocator, agresiv, (după
părerea mea) , și, în continuare , cu atac centrat pe PNL !]**

[.....]

Rădulescu -Motru

Al.Lapedatu/ 24 aug.' 32

▣ **Rotativa PNL>> <<PNȚ ... ?!**

[**LD : nu-mi pot explica de unde izvora această încăpățînată și mioapă atitudine .E
adevărat, multă vreme reciprocă.**

**Dar , după experimentarea guvernului de " tehnicieni " , după presiunile pe Carol le făcea
întu distrugerea pluripartidismului,
această miopie nu mai este scuzabilă]**

-Motru : " Ceea ce voiam să constat era numai că **ideologia d-voastră** , cum foarte bine
s-a zis,

și-a avut rostul în trecut.Sunteți un partid al trecutului...

-NNBotez : "Din moment ce **am dat exproprierea și am dat votul universal**, nu mai
suntem un partid al trecutului "

-Motru : **Ideologia d-voastră vă oprește ca să înțelegeți și să colaborați cu
sinceritate la progresul**

pe care-l așteaptă societatea de astăzi , în ziua de mâine " .

-NNBotez : " **Dar cu ce sunteți dvs partid de evoluție ? Dovediți aceasta. Sunteți de
10 ani partid politic ,**

**dar nu ați făcut nimic în țara aceasta.Care vă este dreptul de a spune că sunteți partid
de evoluție și de progres ?**

Dovediți aceasta în fapt, nu cu vorbe și cu contestațiunea meritelor altora. "

-Motru : " Din moment ce vă găsim **astăzi cu vechea ideologie , cu vechiul program** ,
fără ca să contestăm de loc meritele d-voastră.În trecut, fără să vă contestăm aceasta,
vă spuneam pur și simplu că **nu sunteți partidul care să puteți** , de aici înainte,
să luați direcțiunea în viața politică a acestui stat. [**LD : aha! Dar care era un alt
asemenea partid ? !]**

De aceea, **dezideratul** pe care pe ascuns , îl gîndea reprezentantul Partidului Liberal,
de a vedea alternanța partidelor , a celor două partide , și , în orice caz, din această
alternanță ,

să nu lipsească PNL, **pentru noi**, ni se pare , **ar fi o greșeală , în politica țării ;** cel mult, Partidul Liberal , poate fi de un mare folos , **într-un guvern de uniune națională "**

-Lapedatu : "Aceasta nu depinde de dvs, ci de vrednicia noastră.

.De aceasta depinde rolul pe care îl vom juca în viața politică "

-NNBotez : **Repartizați roluri partidelor**, și ne dați și nouă rolul acesta ? Mulțumim foarte mult."

-Madgearu : " De ce nu sunteți curioși ca să vedeți cum vă situăm noi ?

Astăzi vă situați d-l raportor.**Miine vă asigur că vă voi situa eu ."**

[.....]

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ Statul Țărănesc.

[**Pornește de la aceeași premisă falsă : că PNȚ este primul partid care se preocupă de țărani !**

În rest, mai mult ce nu este "statul țărănesc" , decît ce este !]

"Noi, în Țara Românească, nu urmărim și nu ne plasăm nici la extrema dreaptă și nici la extrema stîngă.

Noi căutăm , în **formula** care s-a întrebuițat aici, de **< Stat Țărănesc >** , nimic altceva decît

o dirijare a economiei statului nostru , în așa fel ca să ridicăm clasa țărănească.

[.....]

C.Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ Constituționalism

" Pentru **ca să ajungem să realizăm idealul nostru** [**statul țărănesc**] , o condiție este neapărată.

Și aici **ne întîlnim iar cu un deziderat** pe care l-a exprimat simpaticul nostru coleg, dl **Lapedatu.**

D-sa cere ca, constituționalismul să se afirme din ce în ce.

Da. Și noi o cerem aceasta. Dar și aici este **o diferență** . Și aici **nu vrem să luăm lecțiuni de la dvs.**

Constituționalismul d-voastră din trecut nu ne servește nouă , ca model de aici înainte. "

Ce însemnează a fi constituțional ? Lucru foarte ușor : a aplica Constituțiunea în litera și în spiritul ei.

Suntem cu toții de acord.

Aci - și este **singurul adevăr pe ccare-l spune partidul dr.Lupu** ,

în declarațiunea care ni s-a citit în ședința trcută -

în țară la noi , oamenii se cred deasupra legilor ; legile nu se aplică în litera și spiritul lor, din cauză că

este un sentiment la mulți- grație trecutului nenorocit pe care l-am avut trecut,

pe care dl Lapedatu mai bine de cît oricare altul poate să-l știe -

trecut care a făcut **să se cultive hipertrofia personală, personalismul anarhic,** ca **fiecare să se creadă** că este **mai presus de lege** , că, pentru unele persoane , ar exista drepturi rezervate , căroro- natural - legile urmează să se plece.

Aceasta este practica nenorocită care a făcut ca constituționalismul să nu fie o realitate .

Răfuiala cu PNL -

Apoi tocmai de aceea zic : **cine a păcătuit** mai mult în trecut **decît dvs,** prin **neaplicarea sinceră a Constituției ?**

Cine a avut în politica țării **persoane care s-au crezut deasupra legilor ?**

Nu ați avut **șefi de partid** , care-și constituiseră **dinastie ?**

Nu ați avut **oameni** care , din legile țării, și-au gospodărit foarte bine **interesele lor ?**

Nu ați avut oameni care , grație legilor, **prin cointetresare, s-au îmbogățit ?** (p. 209)

[.....]

Rădulescu-Motru

▣ Regele

"Se înțelege, d-lor, **nu este constituțional** și ceea ce , prin Mesajul trecut, ne spunea **d prof.Iorga,**

de a da șefului Statului, Suveranului, drepturi care nu sunt înscrise în Constituție

cînd afirma în Mesajul de anul trecut , **că pînă astăzi s-au rupt din drepturile Coroanei."**

"Aceasta era o afirmație nenorocită, o afirmație anti-constituțională "

"Tot ce are ca drept Suveranul , este înscris în Constituție.

Acesta este adevăratul constituționalism."(p. 209) [.....]

▣ **Dinastia**

[LD : după părerea mea,Motru nu are caracter.Chiar dacă ,....ba este chiar șantajist ordinar]

-Rădulescu -Motru :"În ultima vreme ,s-a atins și o chestiune delicată : o dragoste deosebită o aveți [PNL]

pentru domnia lui Cuza Vodă. [...] Mare semn de întrebare ! Desigur, poate greșesc, dar după toate aparențele , dacă dragostea aceasta tardivă pentru Cuza -Vodă v-a venit acum , fiindcă despre Cuza -Vodă eu știu dinainte că **nu-l aveți în prea mare stimă** ; cu cîțiva ani înainte , cu 30 de ani, nu mai vorbeați de Cuza Vodă . "

▣ **"Camarila "**

"Prin aceasta , **vroiți să spuneți , camarila strică constituția .**

Nici în această chestiune, d-lor, **nu vă credem sinceri."**

-Al.Lapedatu : " D-le coleg, **sunt foarte dureros impresionat** că d-voastră **veniți cu insinuațiuni** de caest fel.

Ați avut cuvîntarea mea la îndemînă , puteați s-o citiți dacă nu ați fost atent la rostirea ei, ca să nu **atribuiți sensuri pe cari nu le are** și să nu faceți **afirmațiuni pe care regeret că nu pot să le desmint, [?]**

pentru că ar fi **să imntru în polemică** cu d-voastră, de la frază la frază. "

-Motru : " Însă cu cîțiva ani în urmă, cînd dvs, **oamenii dvs, înconjurau pe fostu Rege [Ferdinand !]**

cînd **se putea vorbi și atunci de o camarilă** , atunci nu mai apăreau broșurile cu Cuza Vodă.

Prin urmare , **să fim sinceri, în constituțiuonalismul nostru . "**

-NNBotez : Cum , la rege, numai noi intram ?(p. 209)

Rădulescu-Motru / aug.'32

▣ **MSR Carol II**

" În îndeplinirea datoriei noastre, suntem **alături de Majestatea Sa Regele**, alături de Majestatea Voastră,

totdeauna cu gîndul îndreptat **spre interesele patriei .**

Noi voim în Suveranul nostru **un arbitru just al vieții noastre politice,**

noi **nu căutăm să-l înfeudăm intereselor de partid,**

noi **nu căutăm să-i impunem ideologia noastră.**

El este **arbitrul vieții noastre de stat .**Îl respectăm și **nu-i contestăm dreptul de a-și avea rolul în acest stat.**

Prin aceasta, **practica constituționalismului nostru o credem că este la înălțimea timpului.**

Această practică ne va putea ajuta să trecem momentele dificile ale timpului de astăzi, să biruim toate greutățile care se ridică în cale .

Nu prin insinuări, nu prin broșuri de ocazie, la fiecare moment, **vom corecta viața noastră publică ,**

ci totdeauna **spunînd franc ceea ce dorim , aceea ce putem face. "**

(p. 210)

C.Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

5) **C.Argetoianu (Uniunea Agrară) , discurs la mesaj, 24 aug.'32, p. 447-452**

(DAD, MO 18, șed. din 24 aug.'32 , p. 447-452)

[LD : xerox rătăcit . Reconstituire din fișă.

Susține , cu argumente și speculații de doctrină constituțională, legitimitatea guvernării lorga .

Suține fățiș dreptul la decizie a Regelui , în mecanismul constituțional.]

C.Argetoianu /

▣ Adresa de Răspuns la Mesaj

▣ "Lecție" dată Coroanei

-**C.Argetoianu** : Remarcă o abatere , pentru prima oară, de la ritualul parlamentar consacrat , care , parcă , ar fi o "**lecție**" dată **MSR** !
< Sire , votul universal a desăvârșit [...] corpul electoral a făcut dovada [...] Tara este în măsură [...]

să-și spună cuvântul în toate chestiunile mari și consideră participarea efectivă la conducerea statului ,

alături de Coroană [...] consolidare a regimului parlamentar prin aplicarea strictă a normelor constituționale .>

" Este în acest paragraf o **lecție de constituționalism** pe care **Parlamentul o dă Coroanei** "

-**Virgil Madgearu** (ministr,Industr.) : "**Lecție** pe care Parlamentul v-o dă dvs. și **reprezentanților**

concepțiilor rătăcite. Vă rog să **nu amestecați aici Coroana.Ați făcut-o destul** în timpul guvernării dvs,

ca să credeți că vom mai tolera ca în Parlament **să amestecați Coroana în luptele dintre partidele politice** "

-**C.Argetoianu** : "Mă mențin la cele ce am spus . Nu știam că **Adresa de Răspuns la Mesaj** se îndreaptă către mine,

nu către Coroană ! (**aplauze la opoziție, ilaritate**) Nu știam că vorbindu-mi mie , dvs. îmi veți spune "Sire" și tot ce urmează (**mare ilaritate**) Așa că eu revin de unde m-a întrerupt d.Madgearu ...

și **consider paragraful respectiv ca o "lecție" dată Coroanei** "

Mulțumită aticismului simpaticului nostru raportor, **lecțiunea** este dată într-un ton foarte blajin, foarte elegant,

dar **nu rămâne mai puțin o lecție , un avertisment dat Coroanei, ca nu cumva să se întâmple încă o dată**

ca dînsa să uite , pe lângă Constituția țării , pe care nu a uitat-o niciodată, **ritualul** de care vorbeam adineauri ."

[.....] Dvs. cînd ați redactat acest pasaj, nu v-a fost frică de o revenire la guvernul Iorga ,

"v-a fost frică de sistem, de idee, v- a fost frică să nu vină din nou **un alt guvern în afară de partide** "

El nu vrea să abordeze decît problema de principiu : **Coroana , are sau nu dreptul constituțional**

de a-și alege guvernul în afara partidelor ?

-**V.Toncescu** : Problema este dacă cel însărcinat de MSR , are dreptul să violenteze țara , pentru a-și ticlui o majoritate .

-**V.Madgearu** : Credeam că v-ați săturat de mozaicul parlamentar pe care l-ați făcut ...

-**C.Argetoianu** : (**semnalînd că amănunte picante și interesante vor fi cunoscute 10 ani după moartea sa** ,

în Memoriile ce le scrie !) - **vezi mai jos** - [.....]

Guvernul Iorga nu s-a vrut un guvern care să schimbe regimul constituțional [.....]

arată greutățile guvernării, criza economică [.....]

"Cînd ne-am dat seama că stările de lucruri din Europa cer [...] un guvern de partid [...] n-am lăsat descoperită Coroana . [...] iată de ce **am spus MSR** : < rolul nostru s-a

terminat ,

Coroana trebuie să se adreseze unui partid sau tuturor partidelor, dacă se poate > (p. 450) [.....]

Guvernul PNȚ este constituțional. Coroana are voie să numească , să facă apel la oricine :

guv.Vaida nr 1, guv.Vaida nr 2 ...dar nu este cu mult mai constituțional decît guv.Iorga.

Considerînd că guvernul Vaida va fi un guvern falșimentar, el cere să se scoată din

Adresa de Răspuns, "

lecția" dată Coroanei ... "Coroana nu este niciodată bine să i se dea lecții " (p. 451)

-**V.Rădulescu** (raportor) : (explică sensul pasajului) În domeniul politic al țării,

" Suveranul a fost informat fals asupra situației din țară (proteste la opoziție)

I s-a spus mereu **că țara nu este coaptă ca să primească sufragiul universal "**

Noi aducem la cunoștință MSR că " în acest moment, **țara este coaptă pentru votul universal "** și că **nu va mai fi posibilă încălcarea drepturilor cetățenești.**

Nu am înțeles , prin urmare , să dăm o "lecție " Coroanei , și **nu este vorba de "ritual " , ci de "regim parlamentar "**(p. 451)

Argetoianu / 24 aug.'32

▣ **Legitimitatea guv.lorga .**

"Pe lângă faptul insolit al acestei procedări , aș vrea să analizez dacă măcar "lecția" este justificată.

Tălmăcirea acestui paragraf sună cam așa : < Sire, ai format un guvern neconstituțional în 1931,

să nu mai îndrăznești să o faci încă o dată, fiindcă sufragiul universal este copt, răscopt > nu mai știu pe din afară fraza care ați introdus-o în Adresă , ca justificare .

"Neconstituțional actul pe care l-a făcut Coroana în 1931 ? **Eu nu cunosc nici un text din Constituția noastră**

care să împiedice pe Suveran să încredințeze misiunea de a forma guvernul unei personalități politice oarecare.

Probă, că acum trei luni , a încredințat această misiune d-lui Vaida .

N-a ales nici măcar pe șeful partidului dvs. "

" A ! Dar a ales Coroana la 1931 un om în afară de partide , care a format un guvern în afară de partide .

Scrie, undeva , în Constituția Țării Românești, că guvernul trebuie format din membrii unui partid ?

Este poate o normă din ritualul amintit, **dar în Constituție nu este prevăzută.**

Și mai este ceva ! Să nu se uite că , în 1931, Coroana s-a adresat mai întâi partidelor ...

"A fost un act în afară de partid , dar nicidecum împotriva partidelor , deci a fost un act perfect constituțional,

și a avut consensul tuturor. (p. 448) [.....] **Vezi pe larg la fișier Uniunea Agrară**

Guvernul lorga a fost aprobat de Coroană ; a fost apoi aprobat de opinia publică (alegeri) ;

a fost aprobat de PNT, de PNL (care a făcut cartel cu guvernul) și de d.Titulescu ,

"factorul consultativ constituțional român "**(mare ilaritate)** [.....]

Guvernul lorga nu s-a vrut un guvern care să schimbe regimul constituțional , care să permanentizeze acest regim ,

ci era un guvern "dezlegat de greutățile oricărei cîrdășii politice " ,

deoarece și partidele politice traversau momente de criză , de frământări organizatorice interne... [.....]

"Cînd ne-am dat seama că stările de lucruri din Europa cer [...] un guvern de partid [...]

n-am lăsat descoperită Coroana . [...] iată de ce am spus MSR : < rolul nostru s-a

terminat ,

Coroana trebuie să se adreseze unui partid sau tuturor partidelor, dacă se poate " >

Noi am avut înțelepciunea să plecăm la momentul potrivit. (p. 450)

C.Argetoianu / 24 aug.'32

6.) **CCGiurescu (PNL-2) , discurs la mesaj , 30 aug.'32**

(DAD, MO 19, șed. din 30 aug.'32, p 485- 490)

▣ **Coroana**

/ PNL socotește de a sa primă datorie să aducă **omagiul MSR (aplauze prelungite)** [...]

/ **Aceluia** care înfățișează elementul de continuitate în viața statului ;

/ **Reprezentantul Dinastiei** de care este atît de legată dezvoltarea contemporană a României

Strălucit a fost prin înțelepciunea înaintașilor Regelui nostru , **trecutul acestei**

Dinastii ,strălucit să fie prin înțelepciunea lui , Carol al II-lea , **viitorul ei "** (aplauze unanime)
CCGiurescu / 30 aug.'32

7.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19., șed. din 30 aug.'32 , p.497-507)

[LD xerox rătăcit .Folosit fișa Sincer și fără ocolișuri, **ACCuza , doctrinar, se apropie cel mai mult de dorințele lui Carol** , privind guvernarea.]

▣ Doctrina LANC

/ Doctrina LANC -Hristos , Regele , Națiunea , România românilor- pune **Regele mai presus de Națiune.**

/ LANC cere respectarea Constituției (art.88) în care se prevede că **Regele își numește ministrii.**

Partidele , pentru a-și asigura dictatura , au falsificat Constituția.

/ LANC are ca primă **reformă preconizată schimbarea Constituției din 1923.**

Prin schimbarea regimului constituțional, se va normaliza situația , fazele și rotativa guvernamentală, fiind :

1.Regele va numi **un guvern de alegeri libere** (magistrați, militari, personalități) ;

2.Parlamentul va fi expresia voinței naționale ;

3.**Regele va numi guvernul și ministrii** (cf.Constit., art. 88)

/ **Astfel, va lua sfârșit domnia și dictatura partidelor.**

De ce potentații partidelor să pretindă , să revendice guvernarea de la Rege ?

De ce să se falsifice voința națională în alegeri ?

De ce dacă MSR nu cheamă un anume șef de partid , guvernul este " neconstituțional " ?

De ce au sabotat de fiecare dată dorința MSR de a forma guvern de concentrare națională ?

De ce n-au intrat în gov.Vaida, guvern de alegeri libere, așa cum a dorit MSR ?

ACCuza / 30 aug.'32

8.) IGDuca (PNL-1) , discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, M O 20, șed. din 31 aug.'32, p. 555-560)

[LD : lipsă xerox.discurs fișat . Context : **lipsa lui Maniu** de pe banca ministerială, ca substrat al neînțelegerii cu Regele. Că **Mihalache** este de "serviciu " pentru a-l apăra pe Maniu... este firesc .

Dar ca CCGiurescu să lovească sub centură.... aceasta spune ceva doar despre caracterul acestuia.]

IGDuca / 31 aug.'32

▣ Carol -Maniu

"În condiții normale , au mai fost precedente de genul șef de partid, alt șef de guvern.

Acum situația este anormală :

Maniu s-a retras de la șefia partidului și , timp de un an și jumătate , fără să o ascundă,

" a declarat sau a lăsat să se înțeleagă că există între d-sa și Coroană oarecari divergențe de vederi, în privința aplicațiunii regimului nostru constituțional."

"Cînd acesta este adevărul , pe care nu-l puteți tăgădui, **prezența sau neprezența d.Maniu în capul băncii ministeriale**, astăzi, nu mai este o chestiune care aparține vieții dvs.interne ,

ci este o chestiune care privește situația politică a țării, în genere. " (aplauze PNL)

-I.Mihalache (ministr.Interne) : Ați putea să citați o singură frază din vreun discurs sau un singur gest

al dlui Maniu care să poată fi interpretat așa cum vă place dvs ? "

-CCGiurescu (PNL-g.) : " În orice caz, **d.Maniu nu a declarat că preferă să-și**

înmormînteze cariera politică , așa cum ai făcut d-ta ." (aplauze la PNL-2; Proteste la PNL-1 ; mare zgomot)

Ar trebui să te retragi din viața politică "

(aplauze la PNL-2; Proteste violente la PNL-1 ; schimb violent de cuvinte ; tumult)

-IGDuca : "D-lor deputați, sunt provocări, la care un om cu trecutul meu politic , nu răspunde .

(**Înteruperi, mare zgomot**)

-CCGiurescu : "De la d-ta nu primesc calificative " (**Înteruperi, mare zgomot**)

-IGDuca : " Prin urmare, problema dlui Maniu care, încă o dată, depășește cadrele vieții dvs interne de partid,

și care ne privește pe noi toți. Avem cu toții dreptul , toți cei care suntem interesați în buna și cinstita aplicare

a vieții constituționale , atît în litera , cît și în spiritul ei, să ne întrebăm :

Condițiunile cerute de d.Maniu pentru tradiționala aplicare a **regimului nostru constituțional** ,

au fost ele sau nu îndeplinite ? Dlor,dați-mi voie să declar că nu aștept răspuns din partea d-lui Maniu ,

întîi, fiindcă știu cît îi este de greu ca să vorbească în această chestiune....

-CCGiurescu . " Pe cît țî-a fost de ușor d-tale ! "

(**Zgomot mare ; apaluze la PNȚ, proteste la PNL-1**)

-IGDuca : " Prin urmare, **problema dlui Maniu care**, încă o dată, **depășește cadrele vieții dvs interne de partid**,

și care ne privește pe noi toți. Avem cu toții dreptul , toți cei care suntem interesați în buna și cinstita aplicare

a vieții constituționale , atît în litera , cît și în spiritul ei, să ne întrebăm :

Condițiunile cerute de d.Maniu pentru tradiționala aplicare a **regimului nostru constituțional** ,

au fost ele sau nu îndeplinite ? Dlor,dați-mi voie să declar că **nu aștept răspuns din partea d-lui Maniu** ,

întîi, fiindcă știu cît îi este de greu ca să vorbească în această chestiune....

-CCGiurescu . " Pe cît țî-a fost de ușor d-tale ! "

(**Zgomot mare ; apaluze la PNȚ, proteste la PNL-1**)

-IGDuca : ... și, în al doilea rînd, fiindcă cunosc pe d.Maniu. Răspunsul dlui Maniu nu va avea nici o valoare .

fiindcă va fi inspirat din vechea formulă a lui **Ignățiu de Loyola** : < Cuvîntul a fost dat omului ca să-și ascundă gîndul . >

-preot D.Man : Dle Duca, dacă cunoașteți pe Ignățiu de Loyola , în ce lucrare a spus aceste cuvinte ?

(**proteste la pNL**)

-IGDuca : " Nu voi merge pînă acolo .Însă eu știu că **d.Maniu** face parte din acea **catregorie de oameni**

care **tac cînd voiesc să li se cunoască gîndul** și **vorbesc cînd voiesc să și le ascundă .**

(**Aplauze prelungite, bravo la pNL**) Cu alte cuvinte , **d.Maniu** face parte din acea categorie de oameni la cari

tăcerea este mai elocventă decât cuvîntul , și **cuvîntul este mai confuz decât tăcerea .**

Așa fiind , eu nu aștept nici un fel de răspuns de la d.Maniu , fiindcă , încăodată, știu dinainte că

răspunsul d-sale verbal va fi lipsit de orice valoare " (**Proteste la pNT**) [-----].

-IGDuca : Dar eu **spun d-lui Maniu** : eu nu vă cer cuvinte ; non verba sed acta ; vă așteptăm la fapte și vrem să vă vedem , nu din **declarațiile dvs . cari nu pot fi libere** ci din faptele dvs. ,

dacă **prezența dvs sau neprezența dvs** pe banca ministerială poate fi interpretată ca **o reintrare sinceră sau nu** , în regimul nostru constituțional ."

(**aplauze la PNL-1**)

GDuca / 31 aug.'32

9.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : absolut **nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.**

Nici o aluzie la implicarea MSR , la cauza reală a despărțirii celor două partide.

Dar nici nu se întrevade vreo tendință de reconciliere .Dimpotrivă.]

C.Toma -georgist / 31 nov.'32

▣ Rotativa

"... demisia cabinetului prezidat de d. Nicolae Iorga reprezintă izbînda ideii de partid.

Argetoianu

" Faptul acesta a fost recunoscut și de unul din actorii cei mai principali ai vechiului regim, d.C.Argetoianu.

D-sa spunea că atunci cînd nemulțumirile se pot coaliza împotriva oricui, **Coroana nu trebuie descoperită .**

Ea trebuie să fie acoperită de către un partid. De aceea a plecat.

"Nu voi insista asupra concepției străinii pe care o are d.C.Argetoianu asupra așezămîntului constituțional.

Concepția d-sale se înfățișează astfel : **Cînd sunt greutăți**, Coroana **să apeleze la partide** pentru a nu fi descoperită ,

cînd nu-s greutăți, Coroana poate fi descoperită , folosind **formații artificiale.**

"Socotim acest fel de a înțelege constituționalismul ca **straniu** și reținem faptul că **în regimul d-lui Iorga ,**

Coroana era descoperită , prin însăși prezența acestui regim.

"Dar . spre satisfacția tuturor , **acest regim a plecat** , confirmînd că guvernările nu se pot rezema pe alcătuirile artificiale sau perimate ale vieții publice....(p. 538) [.....]

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ Rotativa

Neconstituționalitatea gov.Iorga

" Am conchis cu **credința că revenirea la ideea de partid este definitivă** și că **în viitor nu vor mai fi posibile guvernări cari să sprijine pe formațiuni artificiale sau perimate.** [...]

Argetoianu a vrut să ne demonstreze că regimul trecut a fost perfect constituțional , fiindcă a fost numit prin exercițiul unei prerogative perfect constituționale.

Din p.d.v. al prerogativei, suntem de acord : a fost perfect constituțională.

D-sa însă, considerînd că numai îndeplinirea acestei condițiuni nu-i suficientă pentru a justifica că regimul trecut era constituțional ,a adăugat că, **nu s-a încadrat în " ritual " ,**

în practica constituțională , fiindcă nu s-a ales prin propriile sale puteri.Și adaugă apoi : dar **ritualul acesta nu este înscris în Constituție** , litera Constituției nu-l cunoștea.

D.Argetoianu nu cunoaște problema.

"Constituționalismul este o doctrină care se bazează nu numai **pe litera Constituției** , dar și **pe spiritul ei.** **Consensul națiunii** la alcătuirea unui guvern **se realizează**

ori **prin votul de încredere al Parlamentului** -dacă există parlament -

ori **prin votul corpului electoral** -în cazul cînd parlamentul este dizolvat.

A numi acest consens un "ritual" , înseamnă **o profundă necunoaștere a așezămîntului constituțional.**

Pentru aceasta am contestat **regimului trecut** autoritatea de a guverna , fiindcă **nu corespundea spiritului Constituției ."**

C.Toma- georgist / 31 aug.'32

▣ Coroana

" Experiențele care s-au făcut , **sunt primejdioase.** Ele nu au alt rezultat decît să compromită interesele statului și să **descopere Coroana.**[...] care trebuie așezată deasupra luptelor și pasiunilor politice.Coroana nu trebuie coborîtă în aceste lupte , nici prin lingușiri , nici prin calomnii. " Există o tradiție care va trebui continuată. (p. 549)

C.Toma / 31 aug.'32

10.) V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț**, **Mihalache**, **IZCodreanu** , **IGDuca**, **Gh.Brătianu** ,ș.a.

[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte partide

(doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări. Denotă fie aroganță, fie incompetență, fie simplitate. Este în schimb , un fervent susținător al **regimului parlamentar**, al rolului ce revenea **majorității parlamentare** în mecanismul politic de guvernare, ceea ce confirmă **ponderea acesteia în doctrina PNT**
Discursul este un rechizitoriu vehement la adresa PNL-ducist]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Consens și responsabilitate

"Pe această **platformă de obiectivitate** , sunt nevoit să recunosc , în primul rând, **veritatea afirmațiilor**

pe care le-a făcut ieri **d.Duca** [31 aug. LD : lipsă doc.] , în numele PNL .

Suntem de acord pe această constatare că, în ce privește **liniile mari ale politicii de stat**,

suntem toți bărbații politici și toate partidele politice **de comun acord**.

"Suntem de acord în ce privește **politica externă** :

Suntem de acord în ce privește **apărarea teritoriului românesc** :

Suntem de acord în ce privește **politica minorităților** ;

Suntem de acord în ce privește **atitudinea noastră față de armată**. (aplauze)

Un singur lucru **regret mult** , că **d.Duca** , ieri, l-a pierdut din vedere - lucru care trădează tradiția noastră unitară într-o anumită chestiune : **regret că d.Duca nu a învederat**

că mai este o altă chestiune în care **toți bărbații noștri politici ai acestei țări s-au găsit pe aceeași linie tradițională a devotamentului către Coroană**.

Polemica "monarhică "

[LD : nici un prilej nu a fost lăsat de adversarii lui Duca , ca să nu i se bată încă un cui la sicriul

răzbunării lui Carol .Voi marca acest lucru.]

- **Duca** : Aceea **se înțelege de la sine și nu mai trebuie declarată**.

- **Ilie Lazăr** : "Devotamentul **către Coroană** , PNL nu-l etalează niciodată "(**proteste la PNL**)

- **I.Inculeț** : "**Suntem partid monarhic** și devotamentul se înțelege de la sine .

- **I.Răducanu** : "Într-adevăr , din trecutul dvs se înțelege de la sine

- **V.Rădulescu** : " **Luăm act** de declarația d-lui deputat **Inculeț**.Și avem și noi această convingere ,

că este făcută **cu asentimentul d-lui Duca**, șeful PNL.

" Și atunci trebuie să tragem această **concluzie** , [...] pe buzele noastre ale tuturor bunilor români din această țară

este **aceeaș formulă** , în care am trăit și pe care am rostit-o în toate împrejurările :

<Trăiască Regele !. >"

(**adunarea aplaudă în picioare**) (p. 582) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Constituționalism

Regretă că Argetoianu nu este în incintă, ca să-i dea răspuns la observații .

"Am introdus înadins anumite pasagii în această Adresă , care se referă și la **problema constituțională**

și la problemele economice , pentru că aceste probleme corespund **nevoilor sufletești și nevoilor materiale** ale poporului român.Am introdus într-adevăr **o anumită frază**

referitoare la **dispozițiile noastre constituționale**,

afirmând că poporul român a ajuns astăzi la **o maturitate necesară**

ca **să se poată pronunța în chestiunile mari ale politicii românești , în deplină libertate**.

Cînd am introdus acest pasagiu , **aveam o anumită țintă** , pe care constat că **am atins-o**

Într-adevăr, **d.Argetoianu s-a simțit atins**. Pentru ce , mai mult ca altădată , am stăruit asupra acestui **pasagiu** , **a cărui eliminare o cere d.Argetoianu** ?

" Pentru că noi avem încredințarea că , în ce privește dreptul public,

ne găsim într-adevăr în **o perioadă de transformare**. [**LD : hodoronc tronc !**]

Este netăgăduit că **pînă în momentul de față , noi am trăit într-un regim parlamentar**

fals. [.....]

"Am voit să afirmăm că **această stare de lucruri este trecută și că nu va mai putea reinvia pe pământ românesc** "

(**aplauze la PNT**) (p. 583)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▫ **Partidele în regim parlamentar.**

▫ **Guvernul Iorga.**

▫ **Vinovăția PNL**

[LD :Speculații , găselnițe, de rea credință .

Merge pînă acolo cu antiili- liberalismul încît găsește circumstanțe atenuante lui Iorga...

pentru "defecțiune" ... considerînd PNL principalul vinovat pentru devierea de la parlamentarismul constituțional .]

"După 1928, cînd credeam că am terminat cu un trecut rușinos, am asistat din nou la o deviere ,

formală de astă dată, **la o deviere fătîșă de la normele regimului parlamentar**, prin felul cum s-a constituit **cabinetul Iorga**. A fost, într-adevăr, o deviere de la regimul parlamentar ,

pentru că nu se poate închipui într-o țară **un regim parlamentar , fără partide politice."**

" Partidele politice sunt de esența regimului parlamentar . De ce ?

Pentru că în fiecare moment , **un guvern trebuie să se sprijine și pe încrederea**

Coroanei

și **pe încrederea Parlamentului .**

Nu se poate presupune că **un guvern** există în spațiu, **fără această dublă susținere .**

Întrebăm atunci pe d.**Duca** și întreg **Partidul Liberal** ,

cu ce au contribuit la **întărirea parlamentarismului în România**,

cînd, în 1931, **au ajutat guvernul Iorga să ia puterea și imediat l-a părăsit ?**

În ce situație s-a găsit acel guvern din p.d.v. al uzanțelor parlamentare ?

Ne mai avînd încrederea întregă a Parlamentului, el trebuia - și era fatal -

să se reazeme numai pe încrederea Coroanei.

În această situație, **era imposibil ca Coroana să nu fie descoperită în fiecare moment.**

Iată marea greșeală a PNL , care este **adevăratul autor**

al devierii de la normele regimului constituțional " (**aplauze la PNT**) (p. 583)

[.....]

V. Rădulescu / 31 aug.'32

▫ **Coroana - concluzie**

-V.Rădulescu : De caeea a introdus acel pasaj , și **roagă pe Argetoianu**

să nu se mai erijeze în apărător al prerogativelor Coroanei,

pentru că **Coroana nu are nevoie de o asemenea apărare "**(**aplauze la PNT**)

-C.Radovici (Uniunea Agrară) : Dar are voie să-și spună cuvîntul .

-Rădulescu : "**Lingă Coroană se găsește neconținut țara îngtreagă**,

iar **între țară și Coroană sunt partidele politice** , care , orice deosebiri le-ar separa ,

sunt unite în acest **devotament către regele țării "** (**aplauze la pNT**) (p. 584)

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▫ **P-Țărănesc-Lupu**

Din partea acestuia, au fost mai multe declarații, care s-au complectat.

Ține să amintească partidului, membrilor, dr Lupu, ale căror expuneri le-a admirat de cîteva ori, că

" la obîrșia PT nu este deosebire de ideologie între noi și el."[.....]

- **V.Rădulescu** : "[...]dr Lupu nu s-a despărțit pe o chestiune de principii și aceasta o spune un om

[el, Rădulescu ?]care a trăit alături de dr.Lupu .Aceasta s-a întîmplat în 1927

Desprinderea dr.Lupu de PNT

În acel moment, PNT a adoptat , în **Congresul de la Craiova**, **o Rezoluție** prin care se

ceea **revenirea asupra actului de la 4 ianuarie** (aplauze la pNT) Dr.Lupu a crezut și a afirmat atunci , **că este o mare greșeală** , pentru că **dovedește** din partea partidului , **o lipsă de tact politic** , această rezoluție **închizându-i drumul spre putere. !**

- **Goiceanu : Asupra tactului**, era discuția, nu asupra actului

- **Șt.Cicio -Pop** : îl roagă să nu mai intervină...

- **Goiceanu** : este o acuzațiune care angajează atitudinea unui partid și a unui om. Noi nu o putem lăsa nerelevantă.

- **Rădulescu** :... în acel an, **1927, dr.Lupu se afla pe banca ministerială, alături de liberali !**

- **Goiceanu** : dr Lupu va da el singur explicațiuni . "D-sa este de bună credință [...] chestiunea de tact era următoarea :că **d.Mihalache s-a dus la Craiova și a făcut declarațiunile știute, fără să ia avizul biroului respectiv și conducerea partidului**, într-o chestiune care angaja partidul, și despre care dr Lupu, care era cel puțin "duo " la conducerea acestui partid, nu avea nici o cunoștință.

Și **dr Lupu a protestat împotriva tactului politic al d-lui Mihalache**.Acesta este adevăru

-**Pompiliu Ioanițescu** : " **Să vă ferească Dumnezeu să citim aici actul demisiei doctorului Lupu** din partidul nostru, fiindcă veți vedea atunci motivele " (**zgomot, întreruperi**) [...]

- **V.Rădulescu** : " [...] Dar încă odată, **să nu falsificați istoria și să nu credeți** că între dr.Lupu și între partidul din care ieșea atunci , **era o deosebire de concepții la acea dată.**

S-a dus acasă la Ion Brătianu , acesta este adevărul ! **Deși cunoștea ce raporturi erau atunci**

între Brătianu și partidul nostru ! " [LD : asta era trădarea !] [...]
Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Ion Mihalache - Iuliu Maniu**

[LD : răspuns la insistentele întrebări sau aluzii privind absența lui Maniu din fruntea guvernului.]

Dacă este vorba să aducem în discuție **valoarea oamenilor noștri politici**, noi suntem cu fruntea sus

fiindcă **și d.Mihalache și cel [Maniu]** care se găsește **astăzi în fruntea partidului**, pot să dea **exemplul** în mijlocul generației în care trăim.

Regret din suflet partea din urmă din **discursul de ieri al d-lui Duca [LD :nu-l am]** , când **a avut nota subiectivă față de d.Maniu .**

Se poate ca oamenii să aibă momente de amărăciuni, dar nu ne este îngăduit să ne pronunțăm cu ușurință asupra lor.

"este **un exemplu rar** în viața politică a unui stat , că **într-un om** să se poată întruni , în **același moment** ,și **repectul neprecupețit față de Coroană**, și **sentimentul de demnitate civică a unui om destat.**

(**aplauze prelungite, bravo la PNT**) **Maniu n-a cunoscut nici aroganța trufașă , nici umilinta.[Duca !]**

[.....]

V,Rădulescu / 1 sept.'32

I.Inculeț/ I. Zelea Codreanu / Mihalache / IG Duca / Mihalache / Gh.Brătianu /

Mihalache /

▣ **Marile reforme democratice - polemică** (p. 588 - 592)

[LD : această **polemică** s-a desfășurat pe parcursul **întregului interbelic.**

Ea nu s-a stins decât ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944,

iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomni...pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu - și nu știu cui ar mai ajuta -

să încerc să restabilesc eu adevărul .**Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.]**

-**I.Zelea Codreanu**- tatăl (G de F) : "Dle Inculeț, **știu și eu ceva** înainte de ce știa d-ta.

Uite ce știu eu cu precizie , că **marele suflet , care a fost Regele Ferdinand I** , iubitor de țărănime și de libertatea popoului românesc, **fără să întrebe guvernul,**

a venit la noi **pe front** și **a spus cuvîntul său pentru pămînt și pentru vot universal** " (aplauze la PNT)

-IIMirescu : " O legendă !"

-I.Z.Codreanu : "Asupra acestui adevăr s-au pronunțat destui oameni politici în țara aceasta.

S-a pronunțat și d.**general Averescu** la timpul său, și **diferiți fruntași politici au afirmat același lucru.**

Știu precis că atunci cînd a venit **Regele Ferdinand** la noi pe front și ne-a făgăduit nouă și tuturor ostașilor aceste două lucruri...

-G.Ștefănescu -Goiceanu (PT) : " Prin ordin de zi ."

-IZCodreanu : " **Prin ordin de zi**, așa este .**Atunci guvernul nu știa nimic** și pe guvern l-a pus în fața faptului împlinit.

-C Radovici (Un .Agrară) : "**Reformele anunțate în 1914, de ce au fost făcute ?** "

-IZCodreanu : " Dacă este vorba de reformele enunțate la 1914, eu vă spun :

aceste reforme le-am enunțat noi la 23 aprilie 1910." [???]

-C.Radovici : "Să dăm Cezarului ce e acezarului !"

-IZCodreanu : "**Apoi Cezarul este Regele Ferdinand** "

-Inculeț : " Cu toții știm că **tot ce se face , se face în numele Majestății Sale**

Regelui .Incontestabil că și reforma agrară și votul universal s-au făcut nu numai **cu consimțămîntul** , dar și **cu inspirația marelui Rege Ferdinand.**

Însă d-le Codreanu , vezi d-ta, și **Regele trebuie să-și găsească un perfect instrument** pentru a le introduce în viață,

și acest instrument **a fost tocmai Ionel Brătianu cu Partidul Liberal** ,

gîndul căruia **coincidea cu gîndul Regelui Ferdinand** " (apaluze la PNL)

[.....]

IGDuca / 1 sept.'32

▣ Regii Carol I , Ferdinand I - reformele

(replică lui I.Z.Codreanu)

[LD : IGDuca citează din **Notițele** sale ,ca martor al **conversațiilor** dintre **Carol I și Ionel Brătianu**]

A auzit că onorabilul domn Zelea Codreanu , căruia nu-i aduce nici o imputare,pentrucă erau probleme pe care nu putea să le cunoască.

-Voci PNT : Auzi domnule ? !

-Duca : " Nu, fără răutate, fiindcă d-ta , d-le Zelea Codreanu, nu erai pe atunci în secretele zeilor -

am auzit, zic, că **d.Zelea Codreanu a vorbit de rolul MSR Ferdinand** , în înfăptuirea reformelor.

"Marea fericire a României , în epoca în care reformele s-au impus ca o necesitate politică și socială,

a fost tocmai că **Regele Ferdinand a înțeles** , ca nimeni altul, **necesitatea acestor reforme**

și guvernul Național-Liberal de pe atunci - din care eu am avut onoarea să fac parte - n-a avut **sprijin mai mare, mai înțelegător** și mai **deplin** , în fiecare clipă, **pe chestiunile democratice de tot felul**, pînă și pe chestiunea **exproprierei subsolului**, decît din partea **MSRegelui Ferdinand I . "**

[**Dar....**]

"Dacă regele Ferdinand ar fi însă printre noi, cu simțul de dreptate care l-a caracterizat , **EI** , cel dintîi, **ar protesta cînd i s-ar atribui numai lui meritul reformelor** , și aceasta din două motive :

întîi, pentru că Regele Ferdinand știa că în momentul în care reformele au fost aduse de Brătianu ,

nu EI era Regele României , era unchiul Său, **Regele Carol I .**

Bătălia cea mare , pe care Ionel Brătianu a trebuit să o dea pentru a pune reformele pe terenul realizărilor practice,

nu a dat-o cu Regele Ferdinand, ci cu Regele Carol, și aici iarăși sunt dator să aduc un omagiu bătrînului

suveran , care, **la sfîrșitul glorioasei sale domnii** , după ce **ani de zile s-a opus**

acestor reforme,

n-a voit să închidă ochii înainte de a le fi văzut realizate.

/ Știi ,dle Mihalache, care era formula Regelui **Carol ? Zicea : <da, m-am opus** acestor reforme ani de zile,

dar astăzi nu sunt destul de lipsit de simțul realităților, ca să nu văd că **aceste reforme se vor impune** în curînd

[...] **nu vreau să las succesorului Meu această chestiune deschisă**, fiindcă este o chestiune prea gravă

pentru un început de domnie.**Prefer ca eu**, cît voi trăi, cîtiva ani, fiindcă sunt de peste 75 de ani,

să o rezolv și să iau o atare grijă moștenitorului meu. >

/ **Regele Carol**, în **septembrie 1913** : < Guvernul conservator, compus din două ramuri ,

care nu se înțeleg între ele,nu va putea merge înainte și **va trebui să veniți dvs, liberalii, la putere.** >

/ **Ionel Brătianu** i-a răspuns : < Sire, **nu vin la guvern decît** cu o singură condiție : **ca să pot înfăptui reformele** .Altminteri nu iau puterea. >

/ **Bătrîrul Rege** , care era un om foarte cumpănit n gîndurile lui, a cerut să mai reflecteze și în noiembrie

sau decembrie - în notele mele aş putea găsi data exactă- bolnav fiind, l-a chemat pe Brătianu și i-a spus :

< **M-am gîndit, îți acord reformele , pregătește-te** să vii peste cîteva săptămîni **la guvern .** > [.....]

"Prin urmare , Regele Ferdinand nu putea să tăgăduiască meritul nostru ,

fiindcă **știa că chestiunea fusese hotărîtă înainte de venirea sa la Tron, de către predecesorul său.** (p. 590)

Notă / [IGDuca](#) / 1 sept 1932

▣ **Tratatul cu Puterile Centrale**

[[LD](#) : [IGDuca](#) citează din **Notițele** sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu ,

într-o replică în care **frunțași ai PNȚ negau meritele lui Brătianu** .[Vezi context - fișier Parlament](#)]

" Și tot atunci [nov. sau dec.1913] , și aceasta , onorabile domn Vaida, pentru dvs,

tot atunci s-a pus o altă chestiune - fac aici o mică digresiune - chestiunea **tratatului de alianță cu Puterile Centrale** .

(Conrad von Hoetzendorf venise la București și **reînoise tratatul de alianță ,în toamna anului 1913)**

- **Carol** : <Trebuie să te vestesc că **am reînoit tratatul de alianță cu Puterile Centrale.** >

- **Brătianu** : < Obținut-a Majestatea Voastră **garanții pentru situația românilor din Ardeal** ,

sau chestiunea a rămas în acelaș stadiu în care era înainte ?>

- **Carol** :< Nu, nu am obținut nimic decît făgădueli vagi .>

- **Brătianu** : < Atunci, eu nu pot să iau guvernul, Sire , decît vestind pe reprezentanții Puterilor Centrale

că în asemenea condiții , **eu nu iau asupra mea răspunderea aplicării acestui tratat .**>

"Dealtminteri consultați acum și memoriile contelui Czernin , și corespondențele de la Ministerul de Externe din Berlin,

și veți vedea că și ministrul Germaniei , și ministrul Austriei, de la București, au raportat în acel moment ,

acest lucru guvernelor respective" (p. 590)

[IGDuca](#) / 1 sept .'32

▣ **Reformele -Parlamentul de la Iași**

(replică lui Mihalache, Socor etc etc) -continuare -

[.....]

-**Duca** : "**Le-am amînat** , fiindcă **conservatorii ne-au amenințat** că , dacă vom veni cu aceste reforme,

profitînd de apropiata perspectivă a războiului, **vor dezlănțui o luptă împinsă pînă la**

un adevărat război civil" (exclamații ironice la PNT) A ! Vă este ușor d-voastră, feciori de bani gata ai reformelor, să vorbiți și să rîdeți astăzi.

(" lupta sălbatecă " dusă de Nicu Filipescu ; "deslănțuirile violente" ale lui PPCarp, Alex.Marghiloman,

Titu Maiorescu) **Brătianu și-a zis : < Cum am să intru eu în război, cu o țară în răzvrătire politică,**

pe chestiuni interne de această însemnătate ? **Mai bine amîn reformele** cîtăva vreme, pentru că ele se vor impune, mai mult încă, sub presiunea războiului și voi putea astfel să le realizez într-o măsură mai largă ...>

"Am venit la Iași , și acolo s-a deschis Parlamentul, în decembrie ,cîteva zile după căderea Bucureștiului.

S-a discutat **Mesajul Regal**. Ciorna acestui Mesaj a fost **redactată de mine**.Prin urmare, eu nu vorbesc din auzite ,

vorbesc din ceea ce știu, vorbesc întemeiat pe fapte, la care am avut marea cinste de a fi părtaș.

În textul acestui Mesaj am pus **această frază** - a fost scrisă de mîna mea - că, astăzi , mai mult decît oricînd,

se impune ca **să realizăm reformele anunțate la 1914** , și pe temeiul cărora **a fost convocată Constituanta " ...**

-Em.Socor : Dar s-au anunțat în 1914 ?

-Duca : " ... am pus această frază în Mesaj, și cînd **s-a dus Brătianu cu Mesajul la RegeleFerdinand**,

spre a-l supune Înaltei Sale aprobări, **Regele s-a grăbit să primească și să subscrie** fraza aceasta înscrisă de noi.

Iată de ce , iarăși, Regele Ferdinand , nu putea să conteste meritul și inițiativa noastră în această chestiune.

Dar , mai departe, **cînd regele Ferdinand** a rostit **discursul său de la Răcăciuni**

-să-ți mai dau încă un amănunt , d-le Mihalache, e bine să-l știi ! -

a fost **discuțiune violentă în Consiliul de Miniștri** . **Take Ionescu** a protestat și a spus :

< cum și-a însușit Majestatea Sa dreptul să angajeze guvernul pe chestia reformelor,

căci noi **nu suntem un guvern Național-Liberal, suntem un guvern național,** și **dacă dvs, liberalii, sunteți pentru reforme și le vreți largi,**

noi, Partidul Conservator, avem concepțiile noastre și , oricare ar fi evenimentele, nu putem renunța așa de ușor la ele. Încă odată, cum a putut Majestatea Sa să-și ia acest angajament ,

fără **să ne fi consultat și pe noi , în prealabil ? >**

Și atunci, știți ce a răspuns **Brătianu ?** : < Dar d-le Ionescu, Majestatea Sa n-a făcut, în discursul de la Răcăciuni,

decît **să parafrazeze fraza care era în Mesajul Tronului** , pe care **d-ta l-ai iscălit alături de mine.>**

Și **astfel, Take Ionescu** a trebuit să renunțe la acțiunea pe care o începuse , și **s-a convins și el că nu se mai pot amîna reformele .**

Acesta este adevărul istoric.Încă o dată vă spun : **ar fi bine să nu mai veniți cu această chestiune ,**

și **n-o mai tratați** , pentru respectul cuvenit adevărului istoric , **cu atîta violență și patimă.** " (p. 591)

[.....]

Mihalache / 1 sept.'32

▣ Regele Ferdinand și reformele.

" Și pentru că aici este vorba de **amintiri istorice** și de omagiul care s-a adus **Regelui Ferdinand** ,

omagiu la care și noi ne alăturăm, țin de datoria mea să vă spun

ce mie mi-a spus Regele Ferdinand , într-o audiență textual :

< reforma votului universal și a exproprierii , Eu, Regele Ferdinand , le-am făcut > (aplauze la PNT) (p. 591) [.....]

Gh.Brătianu / 1 sept .'32

▣ PNL- reformele democratice

(replică la opiniile lui Mihalache) **Vezi pe larg și context la fișier PNL-1**
[LD : atitudinea lui este dramatică, paradoxală față de confruntarea dintre PNȚ și PNL-ducist.

Ca și cu alte prilejuri, ocolește , ignoră , existența celui alt partid, vorbind parcă în numele unuia singur !]

" Scopul meu este însă să **protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea împotriva falsificărilor istorice** cari se încearcă atunci **cînd se contestă meritele Partidului Liberal,**

și ale marilor săi conducători de altă dată ,
în chestiunea **ridicării morale și materiale a păturii țărănești** din această țară. (**aplauze la PNL**)

Dle ministru Mihalache , ați citat adineauri **păreră d-lui Iorga.**

" Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente, ca și în "**Doi ani de restaurație**" ,

d.Iorga este stăpînit de **aceeași patimă** , de aceeași **vâltoare de luptă pătimașă** , care întunecă vederile acestei Adunări "

"Asupra acestei chestiuni, **nu din patimile care vă frămîntă** , aici, **va ieși adevărul. Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea care o caracterizează.**" [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Meritul PNȚ : Restaurația

CIC Brătianu și Iamandi au contestat **orice merit al PNȚ** pentru **ideea democratică.**

"Să restabilim adevărul .[...] Este adevărat , d-lor, că **restaurația este rezultatul voinții generale a țării .**

Acesta este adevărul. (**vii alauze la PNȚ**)

Dar nu este mai puțin adevărat că **dacă PNL rămînea la putere, acest act nu s-ar fi făcut .** (**aplauze la PNȚ**)

Și putem să **revendicăm în favoarea noastră tot acest act înalt,** care a pus **România pe temelii adevărate de existență națională .**

Acesta este marele merit al nostru, pe care dvs **nu ni-l veți putea nega niciodată.**

Noi n-am avut numai atunci această atitudine , ci am avut-o totdeauna **față de Prințul Moștenitor .**

Și este o rușine să amintim ce ați făcut d-voastră în această chestiune.

Dar închid acest capitol și merg mai departe ."

-**Leonte Moldovanu** : Mai bine că-l închizi ! "(**proteste la PNȚ**) (594)

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Apel la colaborare cu amenințarea regală !

[**Extraordinară răsucire de poziție , pentru un final de discurs, pentru un final de dezbatere la mesaj,**

după aproape o lună în care PNȚ nu a făcut alceva decît să lovească în PNL !

Și, ca ultim argument : șantajul cu Regele !]

"În aceste împrejurări, **nu aveți dreptul să răscoliți neconținut trecutul ,** și pe mine să mă iertați că am făcut-o, dar am făcut-o provocat .

Este și în interesul d-voastră, și în interesul țării , ca să dăm trecutul uitării , și să începem o epocă nouă.

-**Voci PNL** : S-o începem de la 1928 , s-o începem cu d-voastră ! (întreruperi)

-**I.Vasilescu -Nottara** : Să vă uităm trecutul nefast

-**V.Rădulescu** : **Vreți să nu dăm trecutul uitării ?** Vi-l restabilesc în două cuvinte :

ați falsificat regimul parlamentar .Aceasta ați făcut în timp de 10 ani.

Ați respns apelul Majestății Sale Regelui la colaborare .

Ați ajutat guvernul Iorga , producînd această deviere a normelor constituționale în Țara Românească și

ați avut atitudinea conuscută față de Coroană , atitudine pe care o continuați și astăzi , prin insinuațiuni perfide,

aruncînd cuvîntul că acest regim este o provocare a țării .

lată de ce a spus să uite trecutul.

" **Trebuie să vă acomodați noilor împrejurări și să veniți cu inima curată la lucru** , pentru că , în adevăr,

este o crimă astăzi , ca un om politic să respingă apelul de colaborare pe care l-a făcut Majestatea Sa Regele. [.....]

"Ca deputat și ca om , nu-mi permit să vă dau vreun sfat .**Ca raportor al Adresei**, îmi îngădui să fac acest lucru.

Sunteți datori , pentru binele acestei țări, **să părăsiți linia pe care o urmați.**

Dacă nu vă veți acomoda noilor împrejurări, **dacă** veți otrăvi necontenit viața publică a acestei țări,

așa cum ați otrăvit-o pînă acum, **nu veți mai exista în istoria politică a acestei țări**, și **este posibil ca stindardul dvs să treacă în alte mîini mai curate "** [aluzie la Gh.Brătianu !]

(**aplauze prelungite la PNȚ**) [.....]

Istoria va spune care sunt astăzi forțele oarbe ce țin în loc dezvoltare a neamului nostru și **care sunt puterile de lumină și de viață** , ce mîină acest neam pe drumul progresului și al civilizației ."

(**aplauze laPNȚ.Oratorul este felicitat de d-nii miniștrii și de dnii deputați**) (p. 596)
V.Rădulescu / raportor, 1 sept.'32

11.) **Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț)** ,

discurs -conclusiv, **Cameră**, 2 sept.'32

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

[LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.

Vaida , apare mai ales în postura de " homo regius" .

Nu vorbește nimic concret despre intențiile guvernării - legislative, economice , sociale etc -

ci se răfuiește mai departe cu PNL ! .Discursul integral- **vezi fișier PNȚ sau Guvern]**

Vaida / sept.'32

▣ **PNL Ducist**

[LD : face bășcălie, calambururi ; este dușmănos, pătimaș, rău ; nu se ridică la înălțimea rangului la care ajunsese.

Trebuie să reproduc toată această **filipică de cafenea** , pentru a-i detecta substratul ?

Cum voi trata acest personaj politic , "homo regius " , care și-a asumat acest rol distructiv al PNL,

și apoi se va despărți și de PNȚ ?

Din p.d.v. tactic, **el fletează** noua formațiune a lui **Gh. Brătianu**, îi sugerează chiar

perspectiva

de a deveni partid de guvernămînt, în rotativă cu PNȚ .]

"**Partidul Ducist Liberal** reprezintă niște tradițiuni pe care partidul nostru le-a condamnat și combătut

Reprezintă lumea veche, lumea care **se mai zbate să-și salveze viitorul**, ceea ce nu se poate -în lupta pentru existență. După a mea convingere , **Partidul acesta este merit pierii ,pentru că misiunile pămîntești el și le-a împlinit.** (**aplauze prelungite pe băncile majoritare**)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ **Rotativa**

"**D-lui Duca nu i-a plăcut nici felul cum am ajuns noi la putere** (**ilaritate la majorități**).

[.....]

-**Vaida** : văzînd că se termină guvernarea acestor dioscuri , **voiati să scăpați de pe corabia care se scufundă** .

Dar, se înțelege, **ați avut înaintea ochilor, recunosc, și interesul unei vieți politice normale** și astfel ați dorit

reintrarea în metodele consitituționale parlamentare.Ei bine, dlor, s-a împlinit ceea ce ați dorit.

Că nu sunteți dvs la guvern , spre norocul d-voastră, pentru că vă asigur, noi o să suportăm toate greutățile...

Și oricât ați insinua că nu e și al țării, **tot vom reuși să facem și mai mult , și mai bine, decât ați fi reușit dvs.**

(**apaluze prelungite la PNT**)

" Partidul Național-Țărănesc nu se irosește. **Dar dacă dvs ați fi venit la putere , era ultima etapă a posibilităților dvs, de a vă mai afirma cândva la guvern,** pentru că popularitatea dvs, în definitiv,

o constituie numai acele modeste **13 procente** ; numărul nu este omen, **omenul sfârșitului !**

-**Leonte Moldovan** : Ne dăm randez-vous peste trei, patru luni.

-**Vaida** : Nu știu cine a zis aceasta , dar **faceți dovada reală** , nu fantezistă - cum sunt alegerile eparhiale

sau cele de la Tutova - **faceți dovada leală** că nu cele 13 procente ,

ci **țara vă reclamă , și Majestatea Sa vă voește**, și noi suntem gata oricând , să vă cedăm locurile "

(**aplauze la PNT**)(p. 613)

Vaida / 2 sept.'32

▣ **Șefia în PNT : Maniu .**

" A fost și o parte urâtă în discursul d-lui Duca , atunci **cînd a spus că noi nu avem șef.**

Apoi dlor , **noi șef avem, șef de partid,** iar **șef de guvern vedeți bine că este** în carne și oase în fața d-voastră,

și dacă i-ați recunoscut că este din Țara Cîinelui, apoi vedeți **că știe și să muște .**

(**aplauze la PNT**)

[.....]

Raporturile cu Coroana

" Vă doare pe dvs - înțeleg - și de aceea regret că un domn deputat lupist , a făcut unserviciu , fără să vrea,

Partidului Liberal...

-**Hudiță** : am făcut întreruperea ca să fim lămuriți.-...

-**C.Toma** (PNL-g) : Și noi am pus chestiunea...

-**dr.Costinescu** : Vedeți, toți liberalii sunt de acord....

-**dr.Vaida** : " **D.Duca** este **clar** cînd nu trebuie și **confuz** cînd nu vrea. A dovedit-o în decursul discursului de ieri [1 sept]

Ce a voit d.Duca ? A voit **să-l întreacă în iscusință bizantină pe d.Argetoianu** , ceea ce este o încercare zădarnică .

D-lui a venit și a insinuat că **între Iuliu Maniu și între Coroană , este ceva turbure.**

A insinuat **că nu este de ajuns să fi primit conducerea partidului.** De ce ?

Fiindcă prin aceasta **a recunoscut** - este adevărat - **de formă , dar nu a recunoscut de fapt.**

Vedeți subtilitatea , că într-adevăr, **suntem acum guvernați după metode constituțional-parlamenteare** ,

că, prin urmare, lucrurile sunt așa , încît **este nădejde să se poată pescui în ape tulburi** , pentru **ca în trei luni de zile, să se împlinească visul d.lui Leonte Moldovan** , și se vede, și a dlui Duca .

(**aplauze la PNT**) (p. 613) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ **Monarhia - PNL ; Duca - Carol II**

▣ **Monarhia - PNT ; Maniu - Carol II**

[LD : deși discursul, apoi polemicile , ating , deseori , penibilul , - poate și din cauza restricțiilor privind discutarea publică a Monarhiei - ele sunt semnificative și scot la suprafață mentalitatea corifeilor .

Din păcate, pe "dovezi " de acest fel , va trebui să sondez , totuși, substratul profund uman, al acestor relații.

Atîta stăruință se pune pentru a transmite lui Carol nu atît mesajul de supunere , cît de a "demasca " adversarul pentru absența acesteia .

-**Vaida** : Apoi d-lor, de ce i-au trebuit aceste premise d-lui Duca ? Ca să poată veni după

aceea **cu tunul cel mare**

și **cu clopotul argintiu** , **să afișeze dinasticismul și loialitatea partidului Liberal** . (**ilaritate la PNȚ**)

Anume , să arate cum **marele Rege Carol** , la cutare ocazie , **a cedat în fața lui Ion Brătianu** ,

cum **Marele Rege Ferdinand** , la cutare ocazie , **a trebuit să se supună ori să cedeze voinței lui Ion Brătianu** și

d.Duca să încheie capitolul , **făcînd apologia patriotismului dinastic al Partidului Liberal**.

D.Duca a continuat , într-un **ton patetic** , care mie îmi place foarte mult la d-sa ; dar cum este **vorba veche din Sfînta Scriptură** : **< Glasul este al lui Iacob, brațul este al lui Eșeu >**

(**ilaritate, aplauze la PNȚ**) Si, d-lor, vorba d- lui Duca : **enunțarea este una, aplicarea este alta.**(**ilaritate, aplauze la PNȚ**)

D.Duca a enunțat idei frumoase și cred că **din Saulus** , cu adevărat **a devenit Paulus...** (**ilaritate, aplauze la PNȚ**)

-N.Constantinescu -Bordeni : a intrat în conversiune ! (**ilaritate, aplauze la PNȚ**)

-Vaida : " A făcut conversiunea ! Și vedeți, dlor, după acest **discurs cu tirade frumoase** , cînd am plecat acasă ,

m-am oprit la **statuia lui Ion Brătianu** , căruia nu-i precupețesc nici eu să-i zic

< marele Ion Brătianu > , și **nu el este de vină** dacă cei din posteritate s-au condus după **altă mentalitate** ,

cînd i-au făcut statuia.

Noi am auzit aici pe d.Duca , cîntînd ca un tenor, frumos de tot, sentimentele față de Marele Rege Carol și

Marele Rege Ferdinand , dar , din Dealul Mitropoliei **am lăsat gîndul să zboare peste plaiurile și munții României Mari**

și, dlor, **n-am găsit nici cea mai modestă statuie a Marelui Rege Carol sau a Marelui Rege Ferdinand!** "

Am găsit însă **o statuie , mare de tot, a lui Ion Brătianu** "

- **Voce PNL** : de ce nu faceți dvs ?

- **Vaida** : Eu nu pot improviza într- un an și jumătate o statuie , ca a lui Ionel Brătianu.

Noi am hotărît să facem o statuie regelui Ferdinand, dar am plecat de la guvernare ...

-C.Xeni (PNL-d) : " Ați făcut Snagovul !"

-Vaida : "Sperăm că vom sta destul la putere , **să putem înălța toate acele statui** pe care le datorăm **Marilor Regi !** (**aplauze prelungite la PNȚ**) [.....]

-G.Ștefănescu-Goiceanu (PȚ) :Eu vreau să fiți drept, fiindcă **tradiția și metodele trecutului Partid Liberal**

este tot deopotrivă și la d-lor, și la d-voastră "

PNL - "georgist " ...

-N.Constantinescu-Bordeni (PNL-g.) : "**Noi ne solidarizăm cu toate actele care aparțin**

istoriei partidului Liberal, pînă la 8 iunie 1930 .

-Vaida : " Nu toate , pentru că , d-lor, și eu, oricît aș ține la străbuna mea, poate că nu-i pot aproba toate acetele

și oricît aș ține la moșul meu , poate unele lucruri mi se par mie cam bizare , în ziua de azi ,

fiindcă **noi suntem oamenii zilelor de astăzi** .

De aceea, dlor, **tradiție bună și frumoasă , da, păstrați-o , dar lepădați-vă de metode**.

-I.I.Pilat (PNL-d) : "**Să se lepede de Satana , dar nu de Mefisto !** "

-Vaida : Dacă este vorba de mine, **primesc cu plăcere** și mi-oi da silința

să schimb porecla în renume "(**ilaritate**)

De ce " lepădarea de metode " ? Pentru că vedeți **în ce situație piezișe puteți să ajungeți !**

Șeful dvs a ținut acel discurs poetic despre **sentimentele lui dinastice** ; a vorbit despre **cei doi mari Regi** .

Atunci, negăsind nici o urmă de statuie a lor, m-am dus la statuia lui Ion Brătianu , sperînd să găsesc acolo ceva.

Și am găsit o **inscripție** :< **Ion Brătianu** > și cîteva **reliefuri**.

Unul dintre ele , reprezintă **primirea în țară a regelui Carol**, prin Ion Brătianu : Ion Brătianu, destul de mare ,

În front, **iar Regele Carol mititel , cam așa , o fi de vreo 5 centimetri !** (mare ilaritate, aplauze la PNT) **Atîta urmă a știut să rezerve Partidul Liberal pe statuia lui Ion Brătianu, Marelui Rege Carol ,**
pe care l-a glorificat, ieri, d.Duca .

- **dr.Costinescu** : Să învățați că în perspectivă sculptorul...

- **Vaida** : Este realitatea, nu perspectiva ...

- **I.I. Pillat** : "**Iar pe Maniu** o să-l faceți - destul de tîrziu , sper că va trăi încă mult timp - **o să-l faceți mic de tot ,**

iar **pe Regele Carol , mare !**" (ilaritate)

-**Vaida** : "**Necon condiționat !** Dle Pillat, te asigur că sentimentul de omenie în partidul nostru e destul de puternic

ca **să păstrăm totdeauna justa proporție între un șef de partid și Rege .**" (vii aplauze la PNT) (p. 614)

[.....]

-**Vaida** : "Dlor să arăt însă cum ați procedat d-vs. cu marele Rege Carol , glorificat ieri de d.Duca.

Toată onoarea lui Ion Brătianu ,tatăl, atîta cît se poate da.Dacă dvs.ați dispere, partidul nostru are datoria să peregrineze la casa lui Ion Brătianu, tatăl.Aceasta este una. Dar pentru generațiile actuale , **de ce falsificați istoria ?**"

-**Leonte Moldovan** : Noi ? Dvs o falsificați zi de zi.

-**Vaida** : " Cum n-o să falsificați istoria pentru generațiile viitoare , dacă astăzi cutezați s-o falsificați în felul acesta ?

lată anume : inscripția pe o casă : **<Aici** a fost casa în care a trăit **Ion C.Brătianu , întemeietorul independenței și Regatului Român și Ion I.C.Brătianu , făuritorul Unirii tuturor românilor . >**

-**Leonte Moldovan** : Nu este așa ?

-**I.Mihalache** : "Nu este așa.Este cea mai mare îndrăzneală. " (aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot)

-**Vaida** : "Desigur , casa în care s-au născut , ori în care au trăit cei doi Brătieni , merită o tablă comemorativă de bronz.

Dar nu ei sunt de vină că în dvs, în moștenitorii lor politici , s-a stins sentimentul justei proporții

și că dvs.nu v-ați dat seama că mai mare onoare le-ați fi făcut celor doi Brătieni dacă ați fi zis :

< cu ajutorul singelui vărsat de **țărâtimea română** , în frunte cu **Regele Ferinand , întemeietorul adevărat al României Mari .>** (aplauze la PNT, PT, LANC)

-**D.luca** :Dărîmați statuile ! "

-**I .Mihalache** : " Sunt multe cari trebuiesc dărîmate " (aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot)

-**Vaida** : "**Este o tactică** - nevrednică de liberi aleși , reprezentanți ai națiunii - **să se vie pe căi lăturalnice ,**

prin insinuarea contrariului și **prin tactica de a îmbia** , și **să se caute a obține , nu încrederea ,**

ci grația Coroanei. Vrednic de oameni liberi și de **adevărați devotați ideei monarhice și regelui ,**

este ca , în toate occaziile, cu modestia cuvenită , păstrînd distanța care se impune prin împrejurări, în interesul însăși al autorității naționale , concentrată în strălucirea Coroanei , **să spui adevărul întreg ,**

așa cum este în fundul conștiinței tale cinstite ." (aplauze îndelung prelungite la PNT)(p. 616) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Angajare guvernamentală

De aceea , d-lor, din partea mea **detest metodele** pe care le-a aplicat aici , în primul rînd **d.Argetoianu** ,și în al doilea rînd **d.Duca**.

" Dovada nu se face prin cuvinte ci prin fapte. **Vrem** ca țara aceasta să fie **închegată ca unitate națională ,**

la baza căreia rod afîtea intrigi politicianiste ? **Vrem să nu fie slăbită ci întărită ?**

Atunci, trebuie să susținem cu toții paladiul care asigură unitatea închegată a națiunii ,

să susținem strălucirea Coroanei , să susținem ideea de regalitate și de Rege

" (aplauze , ovații, îndelung prelungite la PNT)

-**Leonte Moldovanu** : "De aceea, n-ați fost la încoronare la Alba Iulia !" (aplauze la PNL ; proteste la PNT)

-**Vaida** : "Nu ne-am dus la încoronare ?

Nu ne-am dus , tocmai ca să susținem adevărata idee a libertăților constituționale cetățenești,

încălcate de dvs." (aplauze la PNT)

-**Voci PNL** : " Ați fost contra Regelui Ferdinand ! "

-**Vaida** : "Noi, oricând, pe față și cu fruntea sus , am cutezat să ne mărturisim , cu smerenia cuvenită ,

față de Coroană, în mod sincer, convingerea noastră.

N-am avut și nici n-am adoptat tactica aceea , ca să venim și să zicem : am susținut guvernul Iorga -Argetoianu , fiindcă așa s-a dorit din partea Coroanei. Și fiți asigurați că dacă Regele ar fi socotit înțelept să vă aducă pe d-voastră ,

și nu pe noi la putere, noi v-am fi dat concursul întreg , de opoziție patriotică , colaborând , alături cu dvs,

ca organ critic , la opera de stat pentru binele țării. " (aplauze prelungite la PNT)

-**Leonte Moldovan** : " Aceasta s-o crezi d-ta ! "

-**Vaida** : "Dlor,dar după ce hotărîrea Regelui a fost luată , puteți să ne criticați cît voiți , dacă nu doriți ocolaborare cu noi, dar s-o faceți printr-o critică onestă , patriotică.

Veți continua mai departe cu insinuările perfide politicianiste ? Faceți-o ! Noi nu vă vom urma pe calea aceasta .

De sigur, a fi ministru e greu ; dar și mare răspundere revine fiecărui deputat , în ziua de astăzi.

Dar nu dvs - opoziția -ci noi - majoritatea și guvernul - acoperim necazurile și noi trebuie să găsim mijloacele pentru a scoate țara din zbuciumul , nevoile și greutatea în care politica dvs. , de decenii, a adus-o pînă aproape a prăpădit-o ! (aplauze prelungite la PNT) Nelăsîndu-ne abătuți de la calea datoriei, oricare ar fi greutatea, vom sta la acest post de jertfă, în conștiința că ne facem datoria față de patrie și Tron , și vom avea ,

nu sentimente de insinuare pentru scopuri egoiste , ci de recunoștință față de factorul constituțional ,

care a înlesnit ca această țară să intre în normal ,

să aibă un regim cu adevărat democratic, constituțional și parlamentar.

Cred că țara întreagă și opinia publică ,afară de cele 13 procente ale dvs , este solidară , în credința ,

că țara aceasta , pe viitor , să fie condusă de voința țaranului [???

și de voința Majestății Sale Regelui. "(p. 616)

Vaida / 2 sept.'32

12.) **dr.N.Lupu** , "chestiune personală " , **discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32**

(DAD, MO 23, șed din 6 sept.'32 , p. 673-680)

[**LD** : explică de ce , pentru prima oară de la război, a lipsit de la dezbaterile la Mesaj .

A venit special ca să-și clarifice **opinia sa privind Monarhia, Dinastia,Restaurația, Carol II .**

Dincolo de tot soiul de paranteze, de culise, de ranchiune, de sforării , de demagogie...

Lupu , însă, o face , și o face **exemplar, clar, fără echivoc.**

Cum n-au avut curajul să o facă alți politicieni ai timpului, nici Maniu, decît prin aluzii , memorii secrete, culise, sau ... după consumarea evenimentelor.]

Lupu / 6 sept.'32

▣ **Chestia " Carol "**

" Acum te somez să citești în fața Parlamentului textul acelei faimoase demisiuni , de care ziceai să ne ferească Dumnezeu.

"Eu îmi aduc aminte că nici nu am dat o asemenea demisiune din Partidul Țărănesc, pentru că pur și simplu ,

am desfăcut fuziunea și m-am considerat -pe drept sau pe nedrept, mă privește - **singurul Partid Țărănesc.**

De unde ai inventat d-ta **acea demisiune** cu care sperii lumea , spunînd : să ne ferească Dumnezeu !

Te somez să o citești. [...]

"Dar ce a spus dl. Vasile Rădulescu , în esență ? Că eu m-am separat de PNT , nu pe chestiuni de principii ,

ci pe chestiunea atitudinii mele față de Prințul de atunci, Carol.

D.deputat [...] **nu a fost bine informat** [...] nu a cercetat documentele vremii și **a făcut o aserțiune dăunătoare ,**

falsă și neexactă.(p. 673) [.....]

Renunțarea la Tron .

"**La 4 ianuarie 1926**, lumea politică de atunci a țării, aceia care formau Statul-Major al opoziției ,

Partidul Național și Partidul Țărănesc, acei care formam , după părerea mea, însăși conștiința publică și politică a țării,

am fost lovit ca de trăsnet , în zilele **Crăciunului** , de o știre neașteptată foarte gravă pentru țară :

abdicarea Principelui Carol.

Eram acasă la părinții mei , unde mă duc de fiecare dată de Crăciun, cînd prietenul

Mihalache și d.Stere

- pe atunci factor important și meritat în partidul d-voastră - **m-au chemat să viu la București .**

Am venit și am luat contact cu ei, în curent cu tot ce știau ei, sau cu ce puteau ei să-mi spuie mie asupra acestui eveniment.

Am avut intuiția clară și limpede că , ceea ce se petrece în acele zile **este pripit și grav** , pentru viitorul politic al națiunii.

Și , după **multe discuțiuni** cu dîșii, **am ajuns la această concluzie** că,

dacă în urmă și în urmă, **Părintele și Regele dorește acest lucru și amenință cu plecarea Lui ,**

dacă nu se admite abdicarea Principelui,

noi nu avem altceva de făcut decît **să ne închinăm în fața acestei dorințe.**

Consiliul de la Sinaia

Reprezentantul expunerii acestei teze a fost Ion Mihalache , în calitate de președinte al Partidului Țărănesc.

Aghiotantul lui la Sinaia, era d.**Stere** .Eu am rămas la București. " [.....]

Ei bine, **o asemenea situațiune** , prevăzută de mine , cînd președintele partidului este obligat să ia el singur hotărîri

carî nu pot izvorî - căci nu are cum comunica cu ceilalți - decît din ființa lui ,

o asemenea situațiune **a fost la Consiliul de Coroană de la 1926 .** "

Vă fac aici o mărturisire [...] Această dramă s-a produs în sufletul meu.Eu mi-am zis atunci :

dacă mă trimiteau ei pe nmine acolo, oare ce aș fi făcut eu ?

Eu am lucrat în războiul din Bulgaria , 4 luni de zile cu Regele -pe atunci Principele Ferdinand și Principesa Maria -

și știu că ei țineau la mine, m-aș fi făcut luntre și punte , m-aș fi făcut nebun ca Solon,

m-aș fi tăvălit înaintea Consiliului de Coroană și aș fi împiedicat să se ia atunci o decizie așa de gravă și de grabnică

.Aceasta aș fi făcut eu.

"Dar lucrul s-a făcut , **Partidul Țărănesc** , ca atare , **și-a luat obligația în Consiliul de Coroană** din 4 ianuarie

sau înainte de 4 ianuarie 1926, că **respectă voința părintelui și Regelui Ferdinand.**

[LD : Mihalache nu este în incintă .Mirto cere să facă niște precizări.Lupu nu-l lasă ;

După cum V. Rădulescu a vorbit în absența lui, așa și el ...]

-**Ed. Mirto** : " să recunoașteți că , după ce s-a întors de la Sinaia, și ne-a adus la cunoștință modul său de a proceda ,

i-ai dat pe de-a-ntregul , aprobarea.

Regenta

-**Lupu** : " [...] **Sigur că i-am dat formal aprobarea** [...] ceea ce a continuat să mă roadă pe mine adînc ,

era această hotărîre și atunci, fiind pe acea bancă, alături de d.Mihalache, fără să mai

cer consimțământul partidului,
ci **numai cu dînsul sfătuindu-mă**, am luat cuvîntul **la Regență** [pentru prințul Mihai]
și am exprimat adîncă mea părere de rău că un vlăstar puternic al Dinastiei cade zdrobit
la pămînt,

și **am cerut amînarea instituirii Regentei**, cu scopul clar și hotărît în mintea mea că
poate vom putea ,

în timp de o săptămînă , **să răsturnăm ce s-a făcut la Sinaia**. [.....]

Atît este el de exact , încît **în 1930**. cînd am făcut **restaurația** , și am anulat actul de la 4
ianuarie,

eu am recitat pur și simplu ce spuseseam atunci.

Stere , care a fost sfătuitoarul juridic al soluțiunii de la Sinaia, **I-a felicitat** spunîndu-i că
ceea ce a spus , va fi de folos în viitor

Denunțarea -Mihalache

"Trece de atunci un an și ceva , se acușează , cu o extremă dificultate , fuziunea, făcută
cu tam-tam la Suzana

desființată, amînată , refăcută, ca toate actele făcute de dvs, cu pertractări, tergiversări,
nehotărîri,

și **s-a făcut fuziunea** la care și eu, deși cu greutate, **am luat parte**.

"În acel timp, **d.Mihalache , la Craiova, nu într-un congres , ci într-o întrunire**
regională,

fără ca măcar să mă fi prevenit și pe mine, **anunța el**,

factor important de astădată în Partidul Național Țărănesc fuzionat, dar nu mai puțin fost
președinte al PȚ

care luase o hotărîre la 4 ianuarie la Sinaia ,

că actul de la 4 ianuarie trebuie revizuit.

Mă acuza d-lui , acum [1932] că să-l ferească Dumnezeu de inconsecvența mea !

Mai consecvență decît aceasta , a d-sale, nu pot să mai găsesc alta !

Ruptura Lupu

" **Eu, natural, m-am simțit bleșat** pentru mai multe motive. Le-am spus atunci , acolo, le
mai spun odată aici .

/ Mai întîi, **nu puteam admite ca eu**, care eram un factor important în conducerea
partidului, și care, cu oricîtă pasiune și răutate veți judeca , contribuise în largă măsură
în cei opt ani de zile la întărirea acestui partid ,

să fiu tratat în cantitate neglijabilă și să se ia hotărîri de așa importanță fără ca să fiu
consultat , **peste capul meu**.

/ Al doilea, am spus atunci că , atîta vreme **cît trăește Regele Ferdinand , este un act**
de indecență acela de a ne schimba o hotărîre luată în fața lui la Sinaia.

Persecuții polițienești

/ Și am mai spus ceva , pentru mine , care **fac politică țărănistă** nu din orgoliu, nici din
mărire , ci dintr-o datorie imperioasă

a sufletului meu față de clasa țărănească, din care m-am ridicat, **nu-mi este indiferent**
jertfele la cari expun această clasă.

Ori , noi , atunci ieșisem abia, sau încă nu ieșisem , **dintr-o perioadă de persecuție**
nemai auzită.

Din 1919 și pînă la 1926, **eu eram < reprezentantul Moscovei >** numit așa din partea dvs
(**arată spre PNL**)

Vă iert. Am să-l iert și pe dîșii . (**arată spre PNȚ**) Ce să fac ? este nenorocirea țării.

Telegrame de la Riga făcute de Siguranța Generală sub conducerea Văitoianu ;

nu știu care **Dumbinski mă chema la Moscova**.

Țăranii ucși - Berberiki și alții - bătuți și stlciți la mine, la Fălciu, pentru că eram un partid
deosebit.

"Cum puteam eu să accept [...] **să expunem pe acești țărani să fie trași la Consiliul de**
război,

și **împușcați pentru crimă de l'ese-majestate ?** " [...] Și atunci s-a retras din fuziune
[.....]

Complectarea Regentei

" Ei bine, ați ajuns la putere .Nu zic că dvs. trebuia să răsturnați Regența și să aduceți pe
Prințul Carol imediat, dar ,

iată, nu trece nici un an și **moare un Regent** ,

iar **Consiliul de miniștri**, în frunte cu d.Maniu , preia puterile Regentei.

Pentru ce , **dacă dvs. erați atît de carliști, nu ați adus de atunci pe Prințul Carol**

pe Tronul țării,

de ce ați preferat să aduceți un ilustru magistrat [...] pentru a lua loc în Regență ? [...] știu frământările din partidul dvs.,

știu și sfaturile cari se cereau , știu și stupoarea care v-a lovit când ați văzut cum s-a complectat Regența. "

Restaurația

- "Dvs spuneți că nu sunt carlist , deși am fost ; dar nu sunteți nici dvscarliști cât vă pretendenți , și nici nu ați fost.

Ce să mai insist asupra scenei din noaptea venirii Prințului , este prea lung ca să mai vorbesc.[.....]

El a fost în Parlament, la restaurație când Regele și-a ținut acel discurs frumos.

MSR a spus atunci că uită tot ce a fost, că nu are în țară nici un dușman, ci numai prieteni

Așa că, chiar dacă ar fi fost " antimonarhic " el crede în cuvîntul regal.

Lupu / 6 sept.'32

Concluzie : Declarația PT

[LD : măcar Lupu a spus-o clar, explicit, atunci când celelalte partide ... se băteau pentru favorurile lui Carol !]

" Atitudinea noastră este fixată și în program și în declarație:

suntem partid monarhic , suntem partid dinastic.

Dar pentru a ajunge la putere, nici nu lingușim nici nu amenințăm Coroana (aplauze PT)

Și ca să fiu și mai clar : servim Coroana atîta vreme și atîta timp

cît Coroana este la unison cu interesele și cu aspirațiile țării " (aplauze PT) În clipa când s-ar întîmpla...

-**Voce PNT** : " Fără condiții ! "

-**Lupu** : " ...Nu săriți în sus.Istoria este vie înaintea noastră , istoria milenară a sute și mii de popoare [...]

În clipa când s-ar întîmpla ca noi să socotim că

Coroana se abate de pactul pe care a jurat , de la monarhia constituțională

- aceea pe care au visat-o și au înfăptuit-o înaintașii noștri din 1848,

care erau , de altfel, republicani : Kogălniceanu, Brătianu și Rosetti -

în momentul când vom constata că teorii abracadabrante își fac loc,

ca aceea cu < dreptul divin > și < căderea din cer >, a d-lui Nae Ionescu

sau ca aceea a amicului meu Argetoianu , că Regele are dreptul să-și ia oameni de oriunde și pe oricine,

intrînd de- a - dreptul în psihologia și metodele monarhiei absolute,

în acel moment partidul nostru , à ses risque et p`erils, nu se va da în lături să ia

atitudine chiar împotriva Coroanei , arătîndu-l care este dreptul și îngrădirea Ei

și care este dreptul și interesul Țării. " (aplauze la PT)

Nu vom linguși, nu vom amenința , dar vom spune totdeauna , drept și franc , și în fața țării, și în fața Coroanei, cari sunt datorile , cari sunt obligațiile și cari sunt interesele și ale unuia, și ale altuia . " [.....]

Oricîte acuzații ne veți mai face pe această temă, eu nu voi mai răspunde .

Am răspuns odată și definitiv.

Și rog pe toți să înceteze cu discuții oțioase , asupra unor probleme care nu există , și să se ocupe de acele probleme grave cari apasă ..." (p. 676-677)

[.....]

Lupu / 6 sept.'32, retro '27

▣ Chestiunea Carol

▣ Demisia din PNT

[LD : după ce Lupu și-a încheiat discursul, V.Rădulescu urcă la tribună și citește **fragmente** , special alese , din demisia din PNT]

-**Rădulescu** : Voi citi cîteva pasagii ...

< **Dacă** Partidul Național Țărănesc **își însușește cauza Prințului** , în sensul de a sprijini

...

la aceasta am răspuns categoric că mă opun . > [.....]

< Pentru aceste temeuri eu socot chestiunea pusă , în privința atitudinii noastre ,

la succesiunea Tronului, **ca prematură**, și hotărârile ce se vor lua , de vor fi în sensul opiniei majorității ,
ca **vătămătoare**.

Rămân în minoritate , de unul singur, numai **pentru a nu da impresia unei scindări în partid.>**

"Acesta este **textul demisiei dvs .** "

-dr.Lupu : **Nu este demisia** , este un proces verbal al expunerii mele din ședința Comitetului.

-Rădulescu : " Când **ați convocat pe o parte din membrii PNT , ca să vă urmeze în această dizidență.**

ați împărțit aceste foi volante , de care au luat cunoștință toți , **la banchetul** care a avut loc sub **Cercul Militar.**

Vă rog să-mi arătați în această hîrtie , un singur rînd, în care se vorbește de altceva decît de chestiunea Prințului Carol ? "

[.....]

-Ed.Mirto : regretă că s-a pierdut atîta vreme pentru ca să se discute retragerea din PNT a dr Lupu [...]

El nu se va mai referi la asta .[...] " **Nu am înțeles și am fost profund impresionat** din partea dr Lupu,

cînd în cuvîntarea d-sale **a socotit să facă anumite presupuneri**

în cazul unei **nerespectări a principiilor constituționale** , determinînd și conduita partidului d-sale în asemenea cazuri "

-dr.I.Costinescu : " D-nealui a priceput, **d-voastră nu ați priceput "**

-Ed.Mirto : " **Sunt sigur că d-voastră ați petrecut mai înainte de a vorbi d.dr.Lupu la tribună și**

îmi e teamă că **ați cunoscut aceste cuvinte pe cari le-a spus "**(**proteste la PNL**)

-Richard Franasovici :"Este **o insinuare** gratuită pe care **o respingem "**

-Lupu :"**Protestez** cu toată energia împotriva acestei infamii cari mi se aruncă .

Nu am avut nici o convorbire cu nici un membru al **PNL** .

Rezemați-vă pe opera dvs, nu pe calomni ! "

[**urmează iar un schimb de cuvinte tari ...**]

-Ed.Mirto :"Eu țin să **protestez împotriva presupunerilor** pe cari d. dr.Lupu le -a făcut

-dr Lupu : " Ipotețice ? Zău ! Nici ipoteze nu-mi dă voie să fac.

Dar ce, trăesc în Rusia lui Nicolae Pavlovici ?

Eu trăesc în România liberă.

Am creat o țară liberă, cu 800.000 de jerfe, **ca să nu am voie să fac nici ipoteze ? "**

-Ed.Mirto : " Ipotezele pe care le-ați făcut , **nu pot să constituie decît o indelicatăț.**

(**aplauze la PNT**)

-dr Lupu :"Die Mirto, nu mă trage de limbă ! "

-Șt.Cicio .Pop : " Nu vă voi mai lăsa eu să vă trageți de limbă " (**ilaritate**)

-Lupu :"**Si tacuisses , philosophus mansisses "** (p. 680)

Lupu / 6 sept.'32

13.) **N.Moscăuțeanu (PSD) , intervenție la Sumar , 26 sept.'32**

(DAD, MO 35, șed. din 26 sept.'32, p.1264 - 1265)

//contra legii de subvenționare a terminării Palatului Regal //

[**LD : protestează pentru felul cum GGMironescu (ministr.Finanțe) a trecut prin**

Parlament diverse legi bugetare ,

fără respectarea Regulamentului Ad.Deputaților]

Prin proiectele votate , s-au făcut reduceri dureroase (pentru căminul studentesc-lași și Cluj ; pentru invalizi)

dar... printr-o deschidere de credit extraordinar, în aceeaș lege s-a prevăzut o subvenție de 10 milioane

pentru terminarea palatului regal.

" În aceste timpuri extraordinar de grele prin care trece țara , **orice deschidere de**

asemenea credite

nu este altceva decît o sfidare adusă sărăciei generale. Cînd se cer sacrificii de la toată lumea ,

cînd toată lumea este atinsă dureros la salarii, cînd se pretind noi reduceri de salarii, cînd nu se pot achita aceste salarii

și pensii pe luna în curs, când nu sunt bani pentru celelalte nevoi ale țării, când se fac reduceri de la spitale, de la căminuri, de la invalizii de la război, găsesc că **această acordare de credite extraordinare este în afară de situația reală**, este în disprețul sărăciei generale, și este un precedent foarte periculos, creat pentru finanțele acestei țări .

În altă țară, de ex. în imperiul Britanic , unde **regele Angliei** dispune de cele mai însemnate fonduri pe lista civilă , s-au făcut acolo reduceri extrem de mari, nu se mai construște nimic în Anglia, pentru palat,

Regele Angliei s-a mărginit din proprie inițiativă , la strictul necesar.

La noi se continuă construcția palatului, cu parcul de fazani [...]

Nu știu a cîta oară se dau credite extraordinare , diferite sume din bugetul țării , pentru construcția Palatului.

-**Șt.Cicio Pop** : " Ai să lași Palatul, spre rușinea lumii, să stea acolo, cum stă, neterminat ? "

-**Moscăuțeanu** : " Cînd nu avem cu ce plăti invalizii și pensionarii , **nu trebuie să construim palate**.

Chiar acum suntem amenințați de marșul pensionarilor spre Capitală , iar noi construim palate ! "

N.Moscăuțeanu / 26 sept.'32

14.) **I.Mirescu (PSD) , Interpelare scrisă, nesuținută // corupția în Poliție // , 26 sept.'32**

(DAD, MO 35 bis (anexă) , șed. din 26 sept.'32, p 1-22)

[LD : nu apare întîmplător în " anexă " ! era atinsă **camarila regală!** Are 22 de pagini.

Nu am xerox.Fișă sumară .Nu știu dacă această interpelare, acest Memoriu, a stat la origina scandalului Mihalache - Maniu - MSR , dar este posibil]
/ Nu a putut dezvolta interpelarea oral din cauza aglomerării ordinii de zi și a " Intereselor oculte "

ale celor vizați ... care au acoperit cu autoritatea lor , ori cu lipsa de curaj, **murdăriile , necinstea , corupția** ce s-au cuibărit la Instituțiile de stat .

/ Venalitatea unor funcționari de la Poliția Capitalei . [.....] Vezi la fișier PSD

/ El , Mirescu, a adus asta la cunoștință în guvernarea Iorga (17 -18 febr.'32) , cerînd o anchetă parlamentară . Ancheta s-a dat unor persoane înrudite ...

- **Negrea** - rudă cu **Puiu Dumitrescu** , secretar al MSR

- **DI Gabriel Marinescu** , prefectul poliției Capitalei, prieten cu Puiu Dumitrescu , a pus la cale să fie bătut ; i s-au oferit bani ; a fost amenințat

(Scrisoarea lui Gabriel Marinescu către generalul Cantacuzino-Grănicerul)

/ Acum (1932) **cere reluarea anchetei** . N-o mai dezvoltă oral , și de aceea , o depune în scris.

(înșiră toate neregulile) [----- Prostituația -----]

/ Legea sanitară (art.305) desființează **negotul cu carne vie** .

Conform legii, nici o casă de toleranță nu ar mai putea fi .

/ **Legea nu este aplicată** , deoarece **asa au decis proxeneții** , găsind o lacună legii, care **interzice " negotul " nu prostituția** . [.....]

Această hotărîre a fost ratificată de C.Argetoianu [.....]

- **De ce Argetoianu** a aprobat ca de **" Casele de prostituție "** să se ocupe **Poliția, nu Serviciul sanitar** , care aplică **Legea sanitară** ?

Nici o dată comerțul cu carne vie și degradarea abjectă a femeii , nu a fost mai scandalos , ca acum...

de cînd **dl.prefect Gabriel Marinescu** s-a hotărît să construiască **cazarma de gradiști** , cu orice preț

Edificiul " măreț " se zice că **a costat 47 milioane** și s-a construit cu "bani murdari "

Marinescu și-a construit și lui **o casă cu 3-4 etaje**

- El, **Mirescu, nu crede** că cele ce se petrec la Poliție sunt cunoscute de forurile cele mai înalte ...

și că nu se iau măsuri pentru că ... **" cineva " , "mai sus "[MSR !!!]**

protejează pe prefectul Capitalei , contra calomniatorilor social-democrați

-**" Guvernul are cuvîntul ! "** IIMirescu, deputat .

[**LD : aviz lui Maniu și Mihalache, ministrul de Interne**]

15.) **I.Zelea Codreanu (G. de F)** , **discurs la Conversiune** , 1 oct.'32

(DAD. MO. 40, șed. din 1 oct.'32 , p. 1570-1571)

[LD : **pledoarie pentru o conversiune cât mai largă ; ascutiș virulent antibancar, antisemit ; pericolul înstrăinării pământului țărănesc**]

-Voci : Soluția ! Soluția !

[Propune ca **majoritatea parlamentară** , la care să se ralieze și minoritatea opozantă, **să impună guvernului modificarea proiectului.**

Dacă nu**propune dizolvarea parlamentului și guvernarea prin decrete -legi.**

dacă procarlismul lui **Vaida** se hrănea din dorința de a zdrobi PNL ;

dacă la **Argetoianu** pro-carlismul era expresia unei lingușeli "bizantine" , insiduoase ;

dacă **Iorga** îi motiva drepturile istoricește ;

dacă **Gh.Brătianu** , pe această chestiune se rupsesse de trunchiul PNL ;

dacă **ACCuza** preconizează o monarhie parlamntară autoritaristă

IZCodreanu invită direct la dictatură regală - **guvernarea prin decrete -legi** -

IZCodreanu /

[.....]

▣ **Soluția : Dictatura !**

Dizolvarea Camerei - dacă numai nu reușește - și **îndeplinirea programului prin decrete-legi.**

sub rezerva ratificării ulterioare a Parlamentului.

Știu că este o procedură neconstituțională ; că Constituția este legea cea mai înaltă ;

dar ... < Salus rei publicae suprema lex > -Această lege este mai înaltă și mai mare decât toate constituțiile .

"Pentru soarta României, în momentul acesta , nu există altă posibilitate."

/ Ori aplicarea constituțională a acestui program ;

\Ori aplicarea neconstituțională , dar logică, imperioasă.

< Tertium non datur >

" Mai adaug : **Repede !** Valurile au început să se mărească , zgomotul din depărtare se aude [...]

repede **o mîna viguroasă pe cîrma corăbiei Patriei** noastre care , cu îndemînare și curaj,

să înfrunte valurile primejdioase .Cînd se va pune mîna pe această cîrmă, trebuie două lucruri : **curaj și credință** .

Credință tare , neclintită , în trei lucruri :

1. **În mila lui Hristos -Dumnezeu** , față de Neamul nostru și Patria noastră ;

2 **Credința tare ca stîncă , în îndrăsneală și curaj , și vitejia tinerească a Regelui nostru Carol al II-lea** .

3.Credința tare în **virtuțile și steua norocoasă a Neamului nostru ! "**

I.Zelea Codreanu / 1 oct.'32

16.) **Ședința CC al PNL .Declarațiile lui IGDuca și C.I.C. Brătianu.**

Motiuinea (Gh.Tătărescu) 16 oct.'32

/ Răsturnarea guvernului Vaida / Program de salvare a țării // Cooptări în CC și

Delegația permanentă /

(BCS, fond Saint - Georges, pachet XVIII, dosar 2 ;

"Viitorul " , an 24, 18 oct.'32 ;"Dimineața " , 18 oct.'32)

[LD : la 5 zile după închiderea sesiunii parlametare ; în ajunul aniversării lui Carol ;

Trebuie de pe acum să culeg **motivele și argumentele** care l-au făcut pe **Carol al II-lea să țină departe de guvernare, pe Duca și PNL !** Și în aceste două expuneri - **Duca , Brătianu** - ele există.

Cei doi și-au împărțit parcă rolurile , complementare altfel , pe măsura competențelor, temperamentului și vocației politice :

Duca - luptător pentru marile deziderate naționale, pentru acțiunea de înfruntare a adversarilor ;

Brătianu - pentru spiritul constructiv, pragmatic , al administrării statului .]

▣ Cuvîntul Partidului Național-Liberal

" CC al PNL s-a întrunit în ședință plenară , sub conducerea lui IGDuca. În împrejurările politice actuale și față cu situațiunea în care se găsește țara, ședința CCal PNL capătă semnificațiune deosebită , întrucît întreaga opinie publică așteaptă cu înfrigurare cuvîntul și hotărîrile acestui partid, în mijlocul unui haos și al unei dezorientări [.....]

I.G.Duca / 16oct.'32

▣ Declarație

" V-am convocat, ca de obicei, la această epocă a anului pentru a ne consfătui asupra situațiunii politice

și pentru a lua măsurile cuvenite în vederea întărirea organizațiunilor noastre și a luptelor ce ne așteaptă. [.....]

" **Constat sănătatea morală și impunătoarea solidaritate a partidului nostru**, astăzi, cu o bucurie mai vie ca oricînd, fiindcă spectacolul pe care-l oferă alte forțe politice ne-ar îndritui să desnădăjduim de situația politică a acestei țări , dacă **PNL** n-ar prezenta el, prin **programul său**, prin **puterile lui organice**, prin **experiența conducătorilor lui**, și prin **conștiința** care însuflețește pe toți membrii lui, **o rază de lumină și de legitimă speranță** ,

într-un cerc cu adevărat îngrijitor de întunecat "(**aplauze**) [.....]

[Duca /](#)

"Guvernul haosului și al ridicolului "

"Într-adevăr , **situația** în mijlocul căreia țara se abate astăzi **este gravă din toate punctele de vedere** .

[.....]

În toată istoria politică a României contemporane , nu s-a văzut încă o mai jalnică desfășurare de nehotărîre , de contraziceri, de dezorientare și de nepricepere ,ca aceea pe care ne-o înfățișează de trei luni guvernul prezidat de d.Vaida Voevod.

NU NUMAI CA ACEST GUVERN A FOST **INCAPABIL SĂ REZOLVE** VREUNA DIN PROBLEMELE CE-I STĂTEAU ÎNAINTE, DAR CEEA CE ESTE MAI GRAV , **LE-A AGRAVAT , LE-A COMPLICAT ȘI LE-A COMPROMIS PE TOATE** .

[Duca /](#)

"Pe marginea prăpastiei "

"În chestia **financiară** , în chestia **economică**, în chestia **administrativă**, pînă și în **politica externă**,

ne-a dus pe marginea prăpastiei .

[Duca /](#)

"Regimul celor patru guverne "

[.....] Cînd țara suferă mai mult decît oricînd, de o criză de autoritate, ea este osîndită să trăiască

cu **un Parlament** care abea, și în chip suspect , a putut întruni 40 % din sufragiile corpului electoral și ,

sub oblăduirea unui guvern în care sunt atîtea **tendințe opuse** , încît s-a putut cu drept cuvînt spune ,

pînă și în străinătate , că România se bucură de privilegiul unic de a avea , **deodată, patru guverne** :

al dlui **Vaida**, al dlui **Mihalache**, al dlui **Titulescu** și al d-lui **Maniu** " (**aplauze**)

[.....]

[Duca /](#)

▣ O situație paradoxală în fața lumii

" Europa asistă uluită la această **situație paradoxală și fără precedent : un președinte de consiliu** [**Vaida**]

care oferă departamentul afacerilor străine unui ministru [**Titulescu**] de care s-a despărțit în ajun fiindcă erau în dezacord asupra unei mari probleme de politică externă , și **un ministru** [**Titulescu**] care primește să ia portofoliul externelor fără să știe dacă împărtășește sau nu vederile cu guvernul [**Vaida**] , cu care a acceptat să colaboreze . (**aplauze**)

Că logica unei atari situații scapă posibilităților de înțelegere ale opiniei publice românești, nu e de mirare.

Dar ceea ce este mai trist este că aliații noștri nu vor pricepe cum este cu putință ca într-o țară să se petreacă anumite lucruri.

SIMȚUL NOSTRU DE **MÎNDRIE NAȚIONALĂ** SE RIDICĂ CU ENERGIE ÎMPOTRIVA **ODIULUI NEMERITAT** PE CARE ÎNCAPACITATEA UNUI GUVERN TRECĂTOR ÎL ARUNCĂ ASTĂZI **ASUPRA UNEI ȚĂRI** CARE ÎN TRECUTUL EI, **A ȘTIUT SĂ APERE CU PRICEPERE ȘI CU DEMNITATE** INTERESELE EI INTERNAȚIONALE .(**ovațiuni**)

"Bineînțeles că un asemenea guvern este definitiv osîndit .

Aripa morții s-a întins peste el și prelungirea agoniei nu poate fi decît o primejdie . "

(**aplauze**)

Duca /

▣ **Acțiunea pentru salvarea țării**

[**LD : este mai mult decît o somare a Regelui !**]

"**PNL denunță țării această primejdie** și cu toată hotărîrea **va lupta împotriva ei**.

Azi, ca și ieri, el **își va face datoria pînă la capăt**, și va căuta să **înlătore catastrofele** ce ne pîndesc.

El cheamă la această luptă toate **conștiințele luminate** , toate **categoriile sociale**, toate **sufletele frămîntate** de îngrijorări justificate și de patriotice preocupări . (**aplauze**)
[.....]

Partidul Național-Liberal , care și-a legat numele de dezvoltarea României Moderne , ar dezerta de la datoria lui ,

dacă în fața situațiunii de astăzi n-ar semnala toată gravitatea ei, și nu ar închina tot patriotismul ,

tot sufletul și toate puterile lui, acțiunii de salvare a țării (**ovațiuni**)

Deși greutatea de astăzi sunt incomparabil mai mari , de cît cele de acum patru luni [**greșala chemării PNT la guvern**]

și cele de acum patru luni **mai mari decît cele de acum un an** [**greșala aducerii guvernului Iorga**]

partidul național-liberal are convingerea nestrămutată că, pe temeiul programului și unei acțiuni unitare , hotărîte ,și nestînjănită în mișcările ei, **România poate fi salvată** și repusă în făgașul ei normal al dezvoltării și consolidării ei . (**ovațiuni**)

IGDuca / 16 oct.'32

17.) Sedința Biroului PNT. Declarație: Iuliu Maniu .16 oct.'32

("Dimineața " , 18 oct.'32; "Viitorul " 18 oct.'32- corespondențe de la trimiși speciali)

Dimineața : " Azi se va hotărî soarta guvernului ?" "Vaida din nou la Rege "

Viitorul : "Astăzi se va produce demisia guvernului" "Retragerea în opoziție a PNT"

[**LD : este f. greu să faci "istorie" din... ziare .De aceea am ales relatări paralele .În fond, nu urmăresc decît**

reflectarea caracterelor, tensiunea momentului, pertractările , intrigile, speranțele unora și altora ...

.... totul fiind agățat de ... capriciile unui Rege - "factorul constituțional " - despre care nu se poate spune mai nimic!]

A. Dimineața :

▣ **Sinaia., 16. Biroul PNT**

S-a întrunit la ora 15,30 în apartamentul lui Iuliu Maniu , Au luat parte membrii Biroului

și președinții celor două camere , pentru a discuta **divergențele ivite între Vaida și Mihalache** .

/ **Mihalache a susținut** că singura formulă de împăcare - pentru a evita o disensiune gravă în partid, poate chiar spărtură - era **demisia guvernului Vaida și alcătuirea guvernului Maniu** .

S-a precizat că "**chestiunea Titulescu** " nu este în căderea Biroului , rămânând **să fie rezolvată între Titulescu -Vaida și "factorul constituțional "** În ședința Biroului, toți au fost de acord cu **formula unui guvern Maniu** .

"Președintele partidului a refuzat să-și spună părerea !

/ După ședință, ziariștii l-au asaltat pe Maniu :

-Maniu : "Nu s-a făcut nici un progres. D.Vaida merge mâine la Rege. Vom vedea după aceasta ce va urma ."

-Ziarist : Se vorbește de un cabinet prezidat de dvs.....

-Maniu : "**Aceasta nu e o problemă nouă.** D.Vaida și prietenii mei mi-au spus totdeauna :

<d-ta ești șeful partidului ; deci , d-ta trebuie să fii șeful guvernului.>

Iar eu am răspuns și atunci , cum răspund și acum : < Nu este chestiune de actualitate !

>

Vă pot anunța că mâine plec la București .De altfel, pleacă toți miniștrii. La Sinaia rămâne doar d.Vaida ..

/ **Vaida se menține intransigent** la punctul d-sale de vedere : că , sub nici o formă, d-sa nu poate colabora cu Titulescu,

după cele întâmplate. Ce poate surveni ? **Sau Regele primește soluția Vaida** - și atunci ce va face Mihalache ? !

Sau Regele introduce pe Titulescu în cabinet - și atunci , ce va face Vaida ?

/Pentru a doua zi - aniversarea lui Carol - urma să fie primiți în audiență : Vaida, Mihalache, Titulescu .

B."Viitorul " :

▣ **Audiența d-lui Vaida la Suveran**

Sinaia, 17 oct. A fost fixată pentru azi , la ora 5 d.a. [**LD : după ceremoniile aniversării**] Această audiență va fi hotărâtoare nu numai pentru soarta guvernului dar și pentru soarta întregului regim național-țărănist.

După cum se știe, biroul partidului național țărănist , care a avut o ședință foarte laborioasă timp de 5 ore ,

și care a continuat apoi de la 10 pînă la 2 noaptea , n-a dat nici un rezultat.

Bilanțul ei e precis : **d.Mihalache** este intratabil și consideră că concepția d-lui Titulescu este singura posibilă

pentru politica externă a României .De acord cu d-sa este și d.Madgearu, care a văzut pe d.Titulescu

și l-a anunțat din nou că este solidar cu d-sa . Toate încercările d-lui Maniu de a găsi un modus vivendi ,

au fost infructuoase ; după ce Mihalache a vorbit cu Titulescu , Maniu i-a declarat că este perfect solidar cu el.

Totodată, toți au insistat pe lîngă **Maniu** să preia guvernarea, dar el este , la acest capitol, intratabil.

Vaida va expune imposibilitatea colaborării cu Titulescu ; **va obține el lichidarea problemei în favoarea sa ?**

Dacă da, cîțiva membri din cabinet (Mihalache, Madgearu , Mirto , Călinescu, Petre Andrei, Ghelmegeanu)

, se vor desolidariza de el . **Dacă nu** , Titulescu (care se pare că are și aprobarea Suveranului) ...

va intra în guvern ... și atunci Vaida va demisiona

/ Demisia guvernului -avînd în vedere declarația de astă noapte a lui Maniu că

" nu acceptă o succesiune care îi revine în urma căderii unui guvern provocată de un factor nepolitic,

mai ales cînd a fost răsturnat în modul acesta prietenul său Vaida " -

exclde posibilitatea formării unui guvern PNT [!!!]

"Viitorul" /

▣ **Regimul PNT**

Sinaia . 17 oct.

/ Ziua de azi a fost tot așa de agitată ca ziua de ieri, cu toate că se anunțase un " armistițiu " cu ocazia aniversării Suveranului. Este scris însă ca acest regim fatal să nu aibă nici o clipă de liniște , dînd, în mod continuu, spectacolul cel mai trist de inchoerență , dezunire și incapacitate , nu numai țării, dar și peste hotare.

/ " Pertractările " s-au purtat și de către d-nii Mirto, Popovici, Costăchescu ...

IN REZUMAT , **REZULTATUL ÎNTREVEDERILOR ȘI CONSFĂTURILOR DE IERI A FOST NUL.**

CEL MULT S-A PUTUT VEDEA MAI BINE **PRĂPASTIA** DINTRE CONCEPȚIA D-LUI **VAIDA** ȘI A CEA A D-LUI **MIHALACHE** ,
PRECUM ȘI NEHOTĂRÎREA ȘI FRICA DE RĂSPUNDERE A D-LUI MANIU .

16 oct,'32

18.) Aniversarea nașterii (39 ani) MSRegelui Carol II , 17 oct.'32

(" Viitorul " , an 24, nr.7418, 18 oct.'32)

[**Viața politică este în trepidare maximă; se vorbește de remaniere ; se vorbeș de căderea guvernului.**]

Scriu participanții pentru că Îmi dă prilejul de a prezenta garnitura "clasei politice" a momentului,

și , parte din ceea ce se numea în epocă "camarila "]

// Cu prilejul celei de-a 39 aniversări, a avut loc un **Te- deum**

la catedrala Patriarhiei (ora 9)

[**MSRegele, nu este în București , ci la Sinaia .]**

Participă : patriarhul Miron Cristea (ex regent) ; Mihai Popovici, Dimitrie Gusti (miniștri) ;

Voicu Nițescu , DR Ioanițescu, Gr.Gafencu, R.Brandsch, Armand Călinescu (subsecretari de stat) ;

Ștefan Cicio Pop, N.Costăchescu (președ.Camerei și Senatului) ; Vlahide (secretar g-ral președinția guvernului) ;

Stârcea (Secretar g-ral la Justiție) ; **comandor Fundățeanu** (adjutant regal, din partea Palatului) ;

NDChiriacescu și dr.I.Lupaș (foști miniștri) ; Codin Ștefănescu și Procop Dimitrescu (procuror general, prim-procuror) ;

gral Stingaciu (dir.general al Siguranței Statului) ; Popescu -Zorica (prefectul jud.Ifov)

; Anibal Stoenescu (secretar general al Prefecturii Poliției) ; **V.Parisianul** (șeful poliției sociale) ; generalii Dumitru Popescu, Schmidt, Nicoleanu, Butoianu, Papazoglu, Rizeanu, Seinescu , Iacobici, Comănescu, Țenescu ; primari ai sect.de Bucuresti .

/ **Serviciul religios** a fost oficiat de Mitropolitul Bălan al Ardealului, înconjurat de clerul patriarhiei.

Răspunsurile au fost date de corul catedralei, condus de Gh.Cucu.

/ **Revista ,defilarea** : asistența a ieșit în pridvorul catedralei .Gral Samsonovici, ministrul Apărării Naționale,

cu gral Rizeanu (comandantul Diviziei a IV- a) au trecut în revistă "escadronul pe jos " din regimentul de escortă regală ,

cu drapel, din curtea patriarhiei . Generalul Samsonovici a rostit trupei o scurtă cuvîntare , despre însemnătatea zilei.

Trupa a defilat ,apoi, în fața înalților demnitari.

/ **Membrii guvernului** s-au dus la Gara de nord , de unde , cu **un tren special** , au plecat **la Sinaia** ,

spre a prezenta felicitări Suveranului.

/ **La Sinaia** (ora 11,30) s-a oficiat **la mănăstire un te-deum.**

[**Regele nu asistă**]

Au participat : mareșal Ilasevici , C.Demetrescu (secretarul MSR) , **coloneii**

Manolescu și Grigorescu (aghiotanți regali) ;**membrii guvernului** , în frunte cu

Al.Vaida-Voevod ; **Iuliu Maniu** ;

col.Phelps (comandantul brigăzii) , primarul orașului, membri ai corpului didactic cu elevi .

După oficierea te-deumului, în curtea mănăstirii a defilat o companie din batalionul de vînători .

/ **Membrii Curții Regale** s-au dus la castelul Peleş , spre a prezenta felicitări MSR. Au luat loc în holul mare al castelului ; alături, în salonașul maur, erau **membrii guvernului** ;

în alt salon, **Titulescu [demisionarul !] și Maniu.**

/ **MSR** a coborât în hol cu **MSElisabeta** , a Greciei. [**Regina-Mamă, Maria , nu ! Regina Ileana, soție , nu !**]

Gral Ilasievici a prezentat felicitări în numele Curții .

Apoi a trecut în "salonul maur", unde se aflau miniștrii.

/ **Vaida** a ținut un toast : acum 39 de ani [1913] , bucuria ce a cuprins pe toți românii, și pe cei din ținuturile subjugate,

cînd s-a anunțat la Bucuresti nașterea vlăstarului domnesc.A dat expresie adîncului sentiment dinastic al poporului românesc și a dragostei nețărmurite pe care poporul -o poartă. I-a urat glorioasă, rodnică și fericită domnie.

/ Regele a mulțumit pentru urări și a strîns mîna membrilor guvernului.

/ Apoi a mers în salonașul unde era **Maniu și Titulescu**,care l-au felicitat .

S-a întreținut cu ei .

Dejunul .

/ Toți invitații au trecut în "sala armelor ", unde s-a ținut dejunul.

MSR a avut, la dreapta pe **Vaida** iar la stînga pe **Maniu** .

În față, marele **Voevod Mihai**, încadrat de **Regina Greciei și Titulescu.**

/ La șampanie, **Vaida** a ținut un mic toast.

/ Cafelele s-au servit în hol.

Regele s-a întreținut cu **Maniu, Titulescu, Mihalache , Vaida** .

Aniversare Carol II / 17 oct.'32

Guvern Iuliu Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară , **16 nov.- dec '32**

19.) 18 oct. 1932, Sinaia

(**AI & Sor.** „Dimineața „ 20 oct.'32)

Maniu

Zi agitată . La Sinaia se află toți miniștrii și diverși observatori .E multă îmbulzeală, mediu prielnic pentru **versiuni contradictorii și extravagante.**

Argumente contrarii , teze adverse.

„**D.Maniu** are sarcina **să le distileze în laboratorul său intelectual**, în chipul său particular , încă nelămurit de nimenea . **Toată lumea vrea să pătrundă procesul cerebral al președintelui. Se știe că nici ceea ce spune, nici ceea ce arată prin mină, prin gesturi sau prin vorbe , nu poate fi o indicație.** D.Maniu are ca nimeni altul **darul de a-și ascunde gândul** cu atîta dibăcie , încât și cei mai apropiați de d-sa găsesc fiecărui gest interpretări diverse „

▫ Audiențe la Rege

Președinții celor două Camere [fotografie] - **Șt.Cicio-Pop și N.Costăchescu** – au fost la Rege .Simplă formalitate .**Se știe că ei vor recomanda guvern Maniu.** Se întorc satisfăcuți că și-au îndeplinit mandatul. Nici ei nu știu mai mult despre rest.

/ **Maniu la Rege** .Durează o oră. Rezultatul este așteptat cu înfrigurare de toată lumea.

La ieșire, Maniu la fel de inpenetrabil și amabil , comunică că trebuie așteptat d.Cherciu, să vié cu un Comunicat de la Palat.Maniu redactase declarația, dar , din deferență pentru „factorul constituțional „ nu vrea să o facă publică, înainte de a fi văzută de Palat.

În sfîrșit, apare Cherciu (deputat vechi, ziarist recent) , și citește **Declarația :**

D.Maniu a fost însărcinat de MSRegele cu formarea guvernului.

Maniu **nu a refuzat , dar a cerut un răgaz** pentru a se consulta cu prietenii săi.

Declarația , cu termenii săi neobișnuiți, **declanșează controverse.**

„Nimeni nu reușește să afle [...] **ce vrea într-adevăr președintele PNȚ** .

Dorește sincer să formeze guvernul ? Cu d.Titulescu ? Va convinge și pe d.Vaida ?

Și întrebarea cea mai importantă : **a pus d.Maniu condiții și atunci , care sunt acele**

condiții ?

Căderea gov.Vaida / Gov.Maniu / 20 oct.'32

20.) Mesajul Regal , Camerele reunite , 15 nov.'32

(DS, MO 1, partea a III –a, dezbateri parlamentare , șed. din 15 nov.'32, pag. 1-4)

[LD : sublinierile, colorările, supratitlurile, îmi parțin.]

La ora 12, **MSRegele Carol al II-lea, însoțit de MSMihai**, Mare Voevod de Alba Iulia, și urmat de guvern, pășește în sala Adunării Deputaților , unde se află întruniți d-nii senatori și d-nii deputați.Maiestatea Sa Regele este întâmpinat cu aplauze prelungite , îndelung repetate, ovațiuni furtunoase, urale puternice și aclamațiuni care durează mai multe minute.**MSRegele dă citire următorului Mesajiu Regal : [Vezi la fișier Guvern](#)**

[-----]

Domnilor senatori,

Domnilor deputați,

[Parlamentul]

„ În împrejurările de astăzi, îndatoririle dvs. pentru refacerea țării sunt mai grele ca oricând. Încredințat că le veți îndeplini cu conștiința întregă a **importanței deosebite a operei legislative** pe care națiunea o așteaptă dela Domniile Voastre, **vă urez muncă rodnică și rog pe cel Atotputernic să bunecuvânteze lucrările Domniilor Voastre** „

(ovațiuni prelungite, urale puternice, strigăte repetate de Trăiască Regele ! , Trăiască Marele Voevod !)

-Iuliu Maniu : declară deschisă sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare

(Adunarea ovaționează prelung pe Rege și pe Marele Voevod)

Mesajul Regal / 15 nov.'32

21) Gh.Tătărescu (PNL-1) , discurs la mesaj, 23 nov.'32

(DAD, MO 5, șed. din 22 nov.'32, p. 29-38)

▣ Iuliu Maniu

[LD : un Tătărescu sarcastic, insidios, provocator, discutând subiecte „tabu „ , știind că interlocutorul nu poate să răspundă la ele !

O satisfacție răutăcioasă , mușcatoare , că și el, Maniu, s-a înclinat în fața lui Carol !

Că și el se vădește un politician gata la compromis !]

” **Un guvern care se bucură de desăvârșita încredere a Coroanei, nu părăsește frânela guvernului fără grave motive.**

De ce a plecat d.Vaida așa de timpuriu ; de ce ne-a revenit d.Maniu așa de târziu; cred că sunt întrebări pe care Parlamentul are dreptul și datoria să și le pună.

(aplauze la PNL)

[în acest moment Maniu intră în incinta Parlamentului ... este întâmpinat cu vii aplauze]

Sunt fericit că în acest moment se așează pe banca ministerială dl primministru Maniu, fiindcă țin să declar că **ridicând această întrebare tulburătoare**

– de ce a plecat d.Vaida Voevod ? - **n-o fac din năzuințe agresive,**

față de persoana dlui Maniu. Dimpotrivă , cred că toți, cari ținem la normalizarea vieții noastre politice, trebuie să **ne felicităm de hotărârea** , de data aceasta așa de rapidă, a d-lui prim ministru Maniu , de a veni să ia directa conducere a guvernului său.

Să ne felicităm, în primul rând, fiindcă **hotărârile dlui Maniu sunt totdeauna dificile** , și totdeauna **precedate de ingenioase și minuțioase cercetări** a situațiunilor, și de lungi și de **scrupuloase examene de conștiință.**

Să ne felicităm, apoi, pentru că de astăzi înainte, **dl Maniu nu va mai practica politica misterelor și a rezervelor enigmatice**, și pentru că ,de astăzi înainte, **nu mai constituie**

un mare semn de întrebare , care se profila la orizontul politiceii noastre interne.

De astăzi înainte , **pelerinii nu vor mai merge la Bădăcin**, pentru ca să caute să deslușească privirile pline de înțeleas ale **sfinxului** îngropat în nimicurile politicianismului român, **căci d.Maniu , iată**, s-a reîntors pe această bancă, lut omenesc, și amestec de

duh și de taină, **prezidează la destinele acestui guvern!** (aplauze la PNL)

Să ne mai felicităm ,apoi, fiindcă d.Maniu , precum este cunoscut, **părăsise arena noastră politică sub povara a grave aprehensiuni interesând viața noastră constituțională și viața Statului însăși**,și fiindcă d. Maniu **făcuse anumite rezerve și precizase anumite condițiuni, pentru ca să se întoarcă la locul de răspundere** .

De sigur că în clipa în care a depus legiuitul jurământ , **toate aceste aprehensiuni s-au evaporat și conștiința d-lui Maniu , este astăzi calmă și netulburată ! [!!!]** Cât privește **condițiunile** , desigur ele au fost **fie acceptate, fie că** , poate – cine știe ?! - **în drumul dintre Bădăcini și Sinaia, ele au fost aruncate peste bord, ca un lest inutil și împovărător, pentru practica puterii !** În orice caz, și într-un fel și într-altul,**să ne felicităm** că de astăzi înainte , d.luliu Maniu ,

nu se va mai putea prezenta în fața țării în **atitudinea paladinului care s-a jertfit** pentru idealurile intangibile, și **nici într-aceea a profetului , al cărui glas a răsunat în pustiul conștiinței generației sale.**

"Aparținând unui partid care va face acestui guvern o necruțătoare opoziție, să-mi îngăduiți , totuși, dlor, să aduc d-lui Maniu expresiunea unei **recunoștințe fără margini** , pentru **marele serviciu pe care l-a făcut politicii românești** ,

abandonând o politică de vag și de tenebre, și **practicând o politică pozitivă**, în care și-a angajat **întreaga răspundere personală !"**

[-----]

Gh.Tătărescu /

▣ **Vaida Voevod.**

"Prin urmare , vedeți, nu din năzuinți agresive , față de d.Maniu , pun această turburătoare problemă : **de ce a plecat de la locul de președinte al Consiliului d.Vaida –Voevod,**

și nici din dorința de a fi agreabil amatorilor de senzațional din această țară ; dar pentru prestigiul acestui Parlament , și pentru respectul , pe care îl datorăm țării legale,

pe care o reprezentăm astăzi cu toții , oricare ar fi convingerile noastre ,

suntem datori să elucidăm misterul acestei ultime crize ministeriale.

-Aurel Buteanu : Începeți cu declarațiunea d-lui Duca de la 8 iunie 1930

(**proteste la PNL-1**) [-----]

Gh.Tătărescu / 23 nov.'32

22.) **Gr.Filipescu (Liga „Vlad Țepeș „) , discurs la mesaj, Senat, 29 nov.'32**

(DS, MO 6, șed. din 29 nov.'32, p. 80-86)

[LD : **cred că nu-l am xeroxat nici fișat ; poate ceva fișe la probleme....]**

Filipescu / 29 nov.'32

▣ **Prestigiul Dinastiei .**

/ Sprijină monarhia constituțională , în spiritul și tradiția conservatoare.

/ Regele, își exercită puterile prevăzute în Constituție.

/ Partidele, bărbații politici, trebuie să atragă atenția Suveranului

asupra actelor ce se fac în numele Său,

unele acte întunecând gloria Dinastiei.

Gr.Filipescu / 29 nov.'32

23.) **Gr.Iunian (PȚR) discurs la Mesaj, 16 dec.'32**

(DAD, MO 20, 16 dec. '32 p. 425- 437)

▣ **Coroana , Regele Carol**

Ar dori ca **această declarație de devotament** să constituie „ **un legământ**” , **care să împiedice unele „manifestări bolnăvicioase”**

„ Aș dori să constituie o recunoaștere din partea dvs. , a tuturor, și un legământ pentru viitor , **că una din bazele cele mai însemnate ale vieții noastre publice o constituie**

prestigiul neştirbit al Coroanei .(aplauze , strigăte de bravo)
Și aş dori , dlor , să pot să fiu sigur că , în viitor , cel puțin , sub nici un fel de pretext ,
nu se vor duce acțiuni care să tindă la slăbirea acestui prestigiu."[.....]
Gr.Iunian / 16 dec.'32

24.) Eugen Titeanu (PNL-1) discurs la mesaj, 16 dec.'32

(DAD, MO 20, 16 dec.'32, p. 437-439)

▣ Joaca de-a constituționalismul

Ordinea constituțională este amenințată când onorabilul domn Maniu dădea interview-uri în stil extrem de literar , despre soarta strugurilor și cu preocupări viticole , în ce privește recolta d-sale la Bădăcin ?

Ordinea constituțională este însă salvată când d-sa lua loc pe această bancă !
Ordinea constituțională este **grav amenințată** atunci când d.Vaida-Voevod este ministru de externe , dar ordinea constituțională **este salvată** atunci când un funcționar superior însurect răstoarnă pe ministrul de externe și îl trimite la Valea Seacă.

Ordinea constituțională este **grav amenințată** când d.Gafencu este secretar de stat la Ministerul de externe , dar ordinea constituțională **este desigur salvată** cînd d-sa se reîntoarce ca simplu redactor și polemist la cotidianul „Argus „

Alte deosebiri ne-ar fi greu să deslușim . "

Eug.Titeanu / 16 dec.'32

25.) Gh.Ștefănescu –Goiceanu , discurs la mesaj, 15-16 dec.'32

(DAD, MO 19, 20, șed. din 15, p. 402- 410 ; MO20, 16 dec.'32, p. 419-425)

[-----]

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ Curentul Conservator.

O manifestare interesantă , recent formulată , care înnoadă firul unei tradiții vechi , încolțește acum în mintea unor gânditori : concepția conservatoare.

[-----]

Coroana, Dinastia

" **DI Grigore Filipescu** declară în discursul la Mesaj , **că rostul unui P.Conservator** , în țara aceasta , este ca **să apere** , înainte de toate , **prestigiul Coroanei** , să țină treaz **interesul pentru Dinastie**.

Se poate reduce rolul unui om politic la acest lucru ?! " [-----]

Dictatura : Vlad Tepeș !

Mai mult , am azit la tribună , din partea unui partid de tradiție , **preconizându-se necesitatea dictaturii !** Țara aceasta – zicea dl Filipescu – ne-a determinat să ridicăm **steagul unui domnitor al trecutului** , un om de autoritate , un om de cutezanță , de hotărâre . Ar fi ultima salvare .

Dar noi am revenit la monarhia constituțională , dintr-un **crez democratic** , iar trecutul de dictatură rămâne o pagină tristă de istorie , cu toate excesele și ororile lui.

Tiranie și dictatură ? Unde putem ajunge cu această formulă ?

Gândi-ți-vă la soarta ducelui de Reichstag , la la urmașul lui Cromwell , la Napoleon.. morți departe de patriile lor , singuri și părăsiți [.....]

Dlor conservatori , cari doriți să reânnodați firul unei tradiții , **trebuie să vă acomodați principiilor moderne constituționale** , ale **domnilor constituționali** . [.....]

Ștefănescu -Goiceanu / 16 dec.'32

26.) ACCuza , discurs la mesaj, 14, 15 dec.'32

(DAD, MO 18- 19 ,14-15 dec.'32, p- ? – 401)

[-----]

/ Prezintă iar doctrina LANC : **Hristos, Regele, Nația, România Românilor.**

[-----]

27.) I.Zelea Codreanu, discurs la Mesaj, 18 dec.'32

// ideologia G de F // stânga –dreapta // monarhism /
(DAD, MO 22, 18 dec.'32, rezumat fișă .)

Concluzie :

**"Nu suntem nici "de stânga", nici " de dreapta",
ci reprezentăm râul de viață al Neamului Românesc "**

**" Înțelege dictatura , o acceptă , în numele intereselor etnice ale poporului român ,
nu în slujba unei minorități .**

IZCodreanu / 18 dec.'32

▣ Monarhia

/ **Garda de Fier** nu este " monarhistă " , ci "**singura monarhistă "** .

"Nu putem înțelege existența poporului român fără monarhie "

/ **Credință față de dinastie, față de Carol**

/ Garda nu s-a prezentat în audiență la rege ;

o va face când va considera că-i va fi de folos .

IZCodreanu / 18 dec.'32

28.) Eduard Mirto (ministr.Lucrărilor publiceși comunicații , din partea Guvernului),

răspuns final la Mesaj , 19 dec.'32. (DAD, MO 23, șed. din 19 dec.'32, p 529- 535)

[-----]

Afirmând că **asupra a 3 puncte a fost o înțelegere desăvârșită [LD ???]**

- Regele, politica externă, armata -

constată că **pe celelate probleme „ nu a mai rezultat** , din cuvântările ținute -

înțelegere între reprezentanții partidelor politice și Adresa de răspuns la Mesaj."

[-----]

Mirto / 19 dec.'32

▣ Consens parlamentar.

▣ Monarhia

A luat act cu desăvârșită mulțumire , că **toate partidele politice**, s-au asociat la
declarația de **devotament și de dragoste față de MS Regele (aplauze prelungite,
unanime)** Această **dragoste și acest devotament** , desigur vor fi unite și cu străduința
noastră, a tuturor, ca să facem ca **această domnie să fie cât mai glorioasă. "** [----]

Mirto / 19 dec'32, retro'31

▣ Rotativa guvernamentală.

▣ Guvern Iorga / Vaida

[LD : această dispută continuă de ani de zile , în parlamentul românesc.

După cum continuă disputa PNL-PNȚ pentru succesiune.

Este una din principalele cauze ale scăderii autorității partidelor, în ochii opiniei publice .

Este cauza principală care a îngăduit lui Carol să le folosească după bunul plac,

unul contra altuia . Grav este că partidele politice s-au pretat ,

s-au lăsat seduse, de acest „ joc”]

A fost criticată formarea guvernului „de alegeri” Vaida .

„Și ceea ce este curios, un distins profesor universitar , a cărui pregătire este
necontestată , cu a cărui obiectivitate mă învățasem, la adăpostul principiilor
constituționale, a încercat, pe bază de texte precise, să ajungă la concluzia că
formarea cabinetului de alegeri al d-lui Alexandru Vaida – Voevod,
n-ar cadra cu principiile constituționale."

Să vedem :

/ A demisionat guv.Iorga – **o demisie constituțională, primită de Cel în drept** și
dorită de întreaga opinie publică (**aplauze la majoritate**)

/ **MSRegele, arbitru suprem, a cerut formarea unui guvern național** sau

formarea **unui guvern de concentrare** . Nu s-a format.

/ Nerealizându-se guvernul de concentrare, **pe care atât MSR , cât și țara**
(după rezultatul alegerilor) l-ar fi voit, **care era soluția din p.d.v. constituțional ?**
O singură soluție : trebuia chemată țara să-și spună cuvântul,
fiindcă **reprezentanții partidelor nu găsiseră o soluție .[-----]**

Mirto / 19 dec.'32

▣ **Instabilitatea parlamentară**

▣ **Instabilitate politică**

"Este în țara aceasta **un permanent neastâmpăr politic, foarte dăunător ei.**"

lăță câteva cifre care pun pe gânduri : „De la înființarea votului universal și până astăzi,
în 13 ani, normal ar fi trebuit să avem 3 alegeri ; am avut 8 !

Opt Parlamente care ar fi trebuit să dureze 32 de ani, au durat 13 !

Și nu uitați că, din aceste 8 Parlamente, **unul a durat 4 ani și o zi,** ceea ce înseamnă că
rămân pentru 7 Parlamente , 9 ani : **anul și Parlamentul ! [-----]**

Ed.Mirto / 18 dec.'32

Guvern Al.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară - **continuă** - **15 ian.-15**
apr.'33

Vacanța parlamentară Crăciun

29.) Dezacord între Coroană și Guvern , 9 ian.'33

// Maniu , Mihalache - Gabriel Marinescu//

("Facla " , an XII, nr. 585, 10 ian.'33)

"Guvernul cere înlocuirea prefectului de poliție "

" Partidele mari aprobă gestul dlor Maniu și Mihalache "

În plină sărbătoare a Bobotezii , o mare frământare politică a izbucnit , cu tendința de a
lua proporții , încât se vorbește de "criză constituțională " , " problemă de stat "

/ Cauza principală a conflictului este **Circulara** pe care d.**colonel Gabriel Marinescu** a
trimis-o ,cu prilejul **Anului Nou, tuturor organelor polițienești din țară ,**

în care dădea o drastică desmințire despre zvonul demiterii sale :

< Sunt și rămân prefect al Poliției , numit prin Decret regal,

și voi rămâne până când, tot prin Decret regal voi fi înlocuit .>

/ Se adaugă **Ordinul de zi** al **gralului Dumitrescu** , comandantul jandarmeriei,

cu prilejul Anului Nou, în care arăta că nu din vina lui

nu a putut aduce îmbunătățiri corpului jandarmeresc .

/ **D.Ion Mihalache** a găsit că atât **Circulara** cât și **Ordinul de zi** -concomitente ! -

constituie un act de indisciplină , o provocare și o jignire , o tentativă de înjosire
deliberată față de ministrul de Intene și de Guvern.

/ Culmea ironiei ! : în ziua când izbucnea conflictul , " Dreptatea " dedica un articol elogios
prefectului de poliție Gabriel Marinescu !

/ **D.Mihalache** s-a prezentat în 2 audiențe la MSR , pentru semnarea Decretului de
demisie a lui Gabriel Marinescu, și , mai puțin insistent, pentru demiterea gral
Dumitrescu.

/ Regele a refuzat din capul locului să accepte înlocuirea celor doi.

Dar , în același timp, **a refuzat si demisia lui Mihalache.**

/ **D.Maniu** a fost , de la început **de partea dlui Mihalache**, declarând că întregul guvern
se solidarizează cu el. **Partidul , de asemenea .**

Și d.Titulescu (aflat în străinătate argumentase cu marile probleme diplomatice în curs)

Guvernul a hotărât: 1) demiterea lui Marinescu (cu trecerea lui înarmată) .

Până atunci , guvernul se considera demisionat .

2) Trecerea lui Dumitrescu la Poliție 3) numirea gral Stngaciu la Jandarmerie .

/ Micile partide politice încearcă să deplaseze chestiunea :
este un pretext guvernamental de a nu-și asuma răspunderile !
/ IGDuca : este de acord cu atitudinea lui Maniu și Mihalache .
Criza de guvern / 9 ian.'33

30.) Demisia guvernului Maniu, 13 ian.'33

(Facla , XII , nr.589, 14 ian.'33)

În a 7-a zi a crizei guvernamentale, evenimentele s-au precipitat .

/ Regele s-a întors de la Sinaia , în Capitală. Pe peronul gării Cotroceni:

Gabriel Marinescu și... întreg guvernul.Regele a intrat : Ce e nou ? .

Maniu a răspuns : vă voi spune imediat ; la ora 12 era **în audiență la Palat.**

a stat 30 de minute , și și-a spus p.d.v. ; **Regele a vrut să cunoască și părerea lui Mihalache și Titulescu , pe care l-a primit în audiență.**

Apoi, Maniu a fost primit a doua oară.

La ieșire , a spus ziariștilor că **și-a dat demisia , recomandând Regelui un guvern sprijinit pe actualul Parlament.**

/ Seara , întâlniri și convorbiri... **pe la casele lui ... Maniu, lui Titulescu ,**

Maniu a ținut ultima ședință a Consiliului de miniștri, la sediul guvernului ,

/ Comunicatul : " [.....] Dl președinte al Consiliului de miniștri și-a prezentat demisia , pe care MSRegele a primit-o "

/ Apoi MSR a invitat pentru consultări ..

Cicio Pop și N.Costăchescu : au propus un guvern sprijinit pe actualul Parlament ;

Al.Vaida Voevod - a fost chemat urgent la București (se spune că Maniu și Mihalache erau dispuși să sprijine un guvern Vaida);

PNTJ s-a întrunit în ședință de Comit.Executiv ;

Demisia gov.Maniu / 13 ian '33

31.) Vaida în audiență la Rege , 14 ian.'33

("Adevărul " , 15 ian.'33)

Obosit și puțin suferind, **d.Vaida** , însoțit de deputatul Aurel Buteanu , a fost primit în audiență la Rege la ora 12.

În fața Palatului, un public numeros aștepta și comenta.

Vaida l-a anunțat pe MSR că, obținând sprijinul PNTJ ,

acceptă să formeze un nou guvern.

La ieșirea din audiență, a anunțat că se va sili **să-și formeze guvernul .**

Titulescu a ezitat ... a spus că va răspunde după audiența la Rege.

Guv.Vaida / 14 ian.'33

32.) Ședința Comit.Execut.PNTJ .

Expunerile lui **Maniu,Vaida , Mihalache** , 15? 16? ian.'33

("Facla " XII, 18 ian.'33 + foto Maniu)

Duminică dimineața, ședința Comit.Executiv al PNTJ.

Au luat parte și numeroși parlamentari și șefi de organizație .

▣ **Ion Mihalache** (vice-președ.PNTJ)

A relatat **incidentul** izbucnit în timpul sărbătorilor , provocat de **atitudinea lui Gabriel Marinescu și gralDumitrescu.** Până la acea dată, colaborarea sa , ca Ministr.de Interne , cu cei doi funcționari a fost ireproșabilă.

Dar **atitudinea lor a fost șocantă, jignitoare , și nu putea fi lăsată nesancționată.**

D-sa la înștiințat pe **Maniu , care s-a declarat, de la început, solidar cu el.**

A urmat solidarizarea întregului guvern.

"Mă simt întrucâtva vinovaț că am provocat o criză politică.

Dar n-am putut face altfel.În orice caz, nu vanitatea sau ambiția m-au îndemnat

să fiu dârz în a lua aceste sancțiuni, contra funcționarilor subalterni

pe care îi consideram vinovați.

Am conștiința că spunând totdeauna adevărul, servesc interesul Tronului.

Chiar dacă m-aș umili pentru persoana mea, nu pot face același lucru

când reprezintă o autoritate de stat și când știu că
apăr interesele țării și ale Tronului "

▣ **Al.Vaida Voevod** (prim-ministru)

A explicat de ce a acceptat guvernul : lipsa de continuitate este cel mai mare rău pentru țară. De aceea este bine să continue guvernarea PNT , cu aceiași oameni .

Nu se poate vorbi de un conflict între PNT și Coroană.

**Guvernul de astăzi este expresia PNT , și va putea rămâne la cârmă
câtă vreme are încrederea majorității și a Regelui.**

Zvonurile ce se colportează despre desbinări în partid, sunt invențiuni !

Formarea celui de-**al IV-lea guvern PNT** , pe baza aceluiaș parlament,
dovedește **puterea partidului și realitatea parlamentară.**

[-----]

**Rădulescu -Mehedinți : orice am spune, nu putem tăgădui că regele nu a acordat
încredere guvernului ; iar Maniu și Mihalache reprezintă PNT ;**

noul guvern are garanția că își va putea executa programul ?

Cu aceste rezerve, consideră că gov.Vaida trebuie sprijinit

Mihalache : " Nu se poate vorbi de neîncrederea Regelui în guvern, în partid [!?]

**Garanții nu se pot cere Regelui. Faptul că PNT a fost menținut la putere se
datorește capacității sale de guvernare " El și Maniu vor sprijini din toată inima
gov.Vaida .**

▣ **Iuliu Maniu** (ex-premier, președ.PNT)

**"S-a spus că criza politică din ultimele zile a fost căutată de noi, de partid sau de
mine. Pentru a combate această afirmațiune, reamintesc că, cu mult înainte , când
d.Mihalache și colaboratorii săi , d-nii subsecretari de stat , s-au prezentat la mine și
mi-au arătat că sunt stânjeniți în îndeplinirea funcției lor și în aplicarea autorității
lor de anumiți funcționari**

[LD : Mihalache spusese că colaborarea a fost ireproșabilă !] ,

eu i-am rugat să servească mai departe și vom vedea mai târziu ce este de făcut.

Când acum trei săptămâni d.Mihalache , ministrul de Interne ,

**mi-a arătat necesitatea rezolvării imediate , eu l-am rugat să nu deschidem răni
ce nu pot fi ușor închise. D-sa a acceptat. Însă acei ce aveau interes,
au provocat ocazia de a se sparge buba și n-a mai putut fi închisă.**

[-----]

M-am solidarizat cu d.Mihalache în producerea și susținerea gestului său spontan,

pentru că atunci **când am primit președinția partidului și a consiliului de miniștri ,**

le-am primit **sub condiția hotărâtă că guvernul va governa cu mână liberă.**

De aceea am și spus **colaboratorilor mei să lucreze cu înțelepciune , cu calm dar cu
fermitate , pentru că au în resortul lor mâna liberă de a governa.**

În incidentul ce s-a produs, **Ion Mihalache nu a avut mână liberă.**

În consecință, fără ezitare, **m-am solidarizat cu d-sa și am demisionat .**

Aceasta mai ales că mi-a lipsit mâna liberă ,

chiar în chestiunea ce mă interesa în vederea celor de mai sus spuse în primul rând,
adică **autoritatea de stat și disciplina în serviciile constituite .**

[-----]

Compunerea guvernului este dreptul și datoria primului ministru , ca unul ce are

răspunderea, iar dl **Alexandru Vaida a lucrat loial și prevăzător , consultând**

delegația partidului ,

care i-a dat mână liberă. Felul cum a compus d-sa guvernul a fost cel mai bun,
și trebuie să-l aplaudăm.

Șeful partidului mulțumește foștilor colaboratori...

**Comitetul Executiv aprobă , în unanimitate, prin aclamații, ca întreg PNT să dea
sprijin larg și puternic guvernului Alexandru Vaida Voevod.**

Comit.Execut-PNT / 15 ian.'33

33.) De ce guvern Vaida ? 18 ian.'33

(rev."Parlamentul românesc " , an IV, nr 109, 18 ian.'33)

[-----]

Nu știu de ce dar **d-nii Vaida și Argetoianu trebuie scoși din cadrul strâmt al
înjghebărilor de partid. Domniile lor sunt oameni predestinați.**

Apropiatele zvârcoliri rezervă **acestor excepționali oameni , roluri istorice** .
Aparițiile lor de azi , sunt efemeride, iar **viitorul apropiat le aparține** ,
orcât de stranie ar părea împărecherea.

[după ce exclude posibile coalborări, posibile coaliții ...]

Față de acest poloboc plin cu acrituri , **menținerea PNT era și este o necesitate** ,
cu tot riscul uzurii și popularitățiiacestui viguros partid.

[după ce subliniază atașamentul lui Vaida față de Tron și Țară.....]

Evident că , prin impunerea sarcinei de prim-ministru d-lui Vaida -Voevod,
MSRegele Carol a dovedit iarăși aceșlași obiectiv spirit de sinteză și
aceeași covârșitoare dragoste pentru Țara lui Ferdinand și Carol I .
Guvern Vaida / 14 ian.'33

34.) „Un Om „ [demisia guvernului Iuliu Maniu] , ...

(„Parlamentul românesc” , 18 ian.'33) N.R.A .

[LD : Iuliu Maniu era născut în 1873. În 1933 împlinea 60 de ani]

[-----]

Spuneam, nu de mult, în acest loc, că **Iuliu Maniu a reprezentat** , după moartea lui Ionel
Brătianu, **singura mare forță politică din țara românească** ,
dar nu a uzat de ea , decât în prea mică măsură.

Și adăugam : **omul care a pierdut două momente istorice** ,de care și-ar fi putut lega
indisolubil numele, **nu va pierde , oare , și un al treilea moment ?**

Este , **oare** , în „lipsa” de hotărâre și de voință a acestui șef politic,
un vestigiu al educației civice din trecut,

sau posedă el **viziunea clară și profundă a unei înfrângerii**

datorite „moralului” oștirii sale ? [-----]

OMUL al cărui protest n-a fost decât **supunerea cea mai politicoasă și mai**
discretă

din câte am găsit în istoria politică a românilor ,

OMUL acesta își păstrează , ca un avar, **comoara** , acea idee - forță

din care trebuie să nască într-o zi **o țară morală** ,

ridicată la nivelul unei **vieți constituționale adevărate**.

Dacă Iuliu Maniu nu ar fi șef născut și un mare și înțelept patriot român,

desigur că **ar fi procedat altfel** : s-ar fi înțeles cu șeful Partidului național-liberal
și, împreună, **s-ar fi prezentat regelui** , spunându-i , odată sau de mai multe ori,

ca odinioară Lascăr Catargi lui Carol I :

- Aiasta nu se poate, Măria Ta !

Și Regele, de bună seamă, **ar fi văzut atunci că România**,

creată prin suferințele și jertfele atâtor generații de înaintași ai noștri ,

are , în noi cei de azi , - întregitorii - **o conducere demnă de ea**.

Și ar fi cedat . Căci dreptul se câștigă mai repede prin forță.

Dar Iuliu Maniu are cultul răbdării.

Despre Iuliu Maniu / 16 ian.'33

35.) **Consfătuirea majorității parlamentare , 31 ian.' 33**

// în absența lui Mihalache , **Al Vaida -Voevod** preia interimar conducerea PNT //

▣ **I.Mihalache** ▣ **N.Costăchescu** ▣ **Al.Vaida -Voevod**

(“Lupta” , an XII, nr.3378 , 2 febr.'33 + foto Mihalache)

[-----]

Vaida / 31 ian.'33

▣ **Constituționalitatea guvernului**

▣ **Răspunderea guvernării**

" S-a pus în discuție constituționalitatea guvernului.

După câte știu eu, în toate părțile când se prezintă criza, **factorul constituțional** **chiamă**
pe fostul prim-ministru și pe președinții corpurilor legiuitoare și îi consultă.

În recenta criză , d.**Iuliu Maniu** (**aplauze**) și **președinții Corpurilor legiuitoare**

mi-au făcut cinstea să mă desemneze pe mine ca prim-ministru.

Majestatea Sa , ascultând recomandările ce s-au făcut , **mi-a făcut onoarea să mă însărcineze cu prezidarea acestui guvern .**

Prin aceasta s-a luminat și atât de discutata chestie constituțională.

A fi ministru, este o mare onoare .Dar nu aceasta ne-a ispitit.

Ci continuarea programului nostru.

Vaida / 31 ian.'33

36) Redeschiderea sesiunii parlamentare , 31 ian.'33

Dezbatere politică : debarcarea lui Maniu și numirea lui Vaida, 31 ian.-1 febr.'33

▣ Dr.Lupu ▣ Gr.Iunian ▣ G.A.Cuza ▣ C.Argetoianu ▣ IGDuca

▣ Gh.Brătianu ▣ Lot.Rădăceanu ▣ Oct.Goga ▣ IZCodreanu

▣ Anibal Teodorescu ▣ V.Rădulescu - Mehadinți

▣ Al.Vaida -Voevod (DAD, MO 30 , 31, 31 ian-1 febr.'33)

[LD : consider dezbaterile prilejuite de acel episod ... foarte consistente , semnificative, pentru evoluția vieții politice în primul deceniu de după unire și...

cu o încărcătură ideatică ce va marca deceniul următor.

Coroborate cu **discursurile la Mesaj din debutul sesiunii parlamentare** , ele dau un veridic tablou al vieții politice românești în acel moment.

Aici rețin doar **considerațiile despre Monarhie .**

Discursurile integrale - la [fișierele partidelor respective](#)

36a ▣ Dr.Lupu

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'33, p.909- 912)

Intervenții : Vaida ,

▣ Ședință parlamentară secretă ?!

- **Lupu** : Având în vedere expresia sufletească dureroasă a chestiunii, pentru a-și dezvolta discursul cu toată amploarea , cere ședință secretă , cf art. 20 din Regulamentul Camerei, care prevede că , dacă un orator consideră că ceea ce are de comunicat trebuie să rămână numai în incinta Camerei, bizuit pe semnătura a 10 deputați, să ceară președintelui Adunării ,această ședință secretă. [-----]

[**Președintele Cicio Pop pune la vot petiția Lupu , prin ridicarea mâinilor ;**

propunerea se respinge .I se dă cuvântul lui Lupu , în șed. deschisă.]

Lupu / 31 ian.'33

▣ Debarcarea lui Maniu

- **Dr. Lupu** : Nu știu care mare om politic francez, sau altcineva, spunea vorba, limba, este dată omului politic , mai ales ca să-și ascundă gândirea.

Eu probabil că nu sunt om politic, pentru că mie limba îmi este dată ,

nu ca să ascund gândirea , ci ca s-o dezvolt.

Eu reget că dvs. n-ați admis să avem un moment , nu de luptă politică, au de pasini personale de la om la om , sau de la partid la partid, ci **de reculegere frățească** , ca români adevărați, **pentru a examina aceste momente grave** prin care trece azi țara.

Nu mi-ați admis aceasta .**Eu nu voi renunța la cuvânt**, ci voi dezvolta **părerea mea** asupra dezbaterii în chestiune [-----]

Prin urmare , **obiectul discuției de astăzi nu este programul guvernului** [-----]

eu voi avea curajul să spun ceea ce d-voastră gândiți , dar nu aveți curajul să o spuneți . (Aplauze, bravo, la PȚ)

De ce a fost înlăturat Maniu ?

Discutam modul de schimbare a guvernului, și această performanță teatralistică , care ne face ca **la 22 decembrie** , având în fruntea guvernului

pe unul din cei mai ponderați oameni politici ai țării, și

pe președintele partidului lui, - oricâte animozități am eu cu dânsii -

un om solid și tare în care și partidul și țara aveau încredere –

ne pomenim după o lună de zile ,cu altă formulă ministerială ,

cu oameni tot atât de buni și competenți, dar **cu altă situațiune în partid**,

fără să știm motivul pentru care actorii au fost schimbați.

Jucau piesa prost ceilalți ? Unde ? În ce loc ? Cum ?

Vasăzică, dlor, ceea ce vreau eu să discut sunt **modalitățile de schimbare a unui guvern, în regimul monarhic constituțional** care ne prezidă, în care trăim.

[-----]

Lupu / 31 ian.'33

▫ **Cine și cum schimbă guvernele ?**

[LD : momentul marchează , oare , începutul atitudinii anticarliste al lui Lupu ?
marchează , oare , tentația lui de revenire la PNȚ ?]

Acum care este legea, care este sistemul, pentru ce aceeași majoritate a fost de acord cu d.Maniiu și a adus alt guvern ? **Niciunul !** [.....] Care este **mașina infernală** , unde este **mecanismul acela care** , în timp de o lună de zile – ce spun eu, în 3 zile ! – **răstoarnă la pământ pe doi oameni de valoare** – o spun eu aici, ca opozant - **și îi trânteste** , pe unul pe coasta de Azur , iar altul la Geneva ?

- **Goga** : De ce a plecat pe Costa de Azur ?

- **Lupu** : Credeți dvs că acest lucru nu interesează țara ? Nu vă interesează pe dvs, dle Argetoianu, dar nu este român în această țară , astăzi, care să nu se gândească cu îngrijorare **care este sistemul de schimbare al conducătorilor țării ?**

Este sistemul de patru veacuri de domnie absolută a trecutului și al fanarioților , când chema Voevodul pe Logofătul mare la el în odaie, îi tăia capul , și numea pe altul, sau suntem în regimul constituțional , care rezidă astăzi în Europa modernă ?

(**aplauze prelungite la PȚ**) [-----]

Lupu / 31 ian.'33

▫ **Șah la Carol II : camarila !**

Aici este cheștiunea ; este un sistem : **de doi ani și jumătate, modul de schimbare al guvernelor în România este straniu**

și este , în orice caz, **în dezacord complet**

cu **modul de conducere în monarhiile moderne constituționale.**

De ce să ne ascundem ? **Astăzi nu rezidă și nu trăesc în Europa**

- pentru că de Europa vorbesc - **decât acele monarhii în care regimul s-a acomodat vremii și timpului modern**, cum sunt țările nordice, Anglia, Danemarca, Norvegia, și Suedia, unde regimul monarhic se acomodează cerinții acesteia a vremii.

Dar ce, sunteți dvs orbi , nu vedeți că **nici o țară din cele două Americi nu mai este nici o monarhie și că, aproape toată Europa** – mai sunt numai vreo 4 țări – **este republicană ? Dacă monarhia nu se adaptează acestui regim, atunci piere ;**

ori, noi avem interes s-o menținem .Dar , ca s-o menținem , **sunteți obligați dvs** , forul acesta superior, dvs care reprezentați în fiecare moment **creierul , gândirea și simțirea țării** - măcar că, deseori o uităm între noi, măcar că deseori dăm naștere la scene care nu sunt compatibile cu rolul tragic pe care îl aveți dvs astăzi în fața țării și destinului neamului, cu toate acestea , dvs, Parlamentul , sunteți creierul și inima țării - sunteți obligați să porniți deschis pe cheștiuni mari , de principiu, **cum este cheștiunea schimbării de guvern.**

„Nu este nici o supărare **dacă majoritatea** , la un moment dat, **socoate că nu este bun d.Maniiu sau d.Mihalache** și aduce pe altul mai capabil.

Să vină , însă, cazul.

Nu să se tragă din culise schimbările de regimuri și de guvern .

În practica constituțională, cel puțin în Anglia , **nu dama de onoare [Lupeasca !] și secretarul particular al Regelui [Puiu Dumitrescu !]** dar chiar **servitorii palatului , sunt numiți de guvern , cu asentimentul lui . Da !**

„Nu-mi este mie indiferent **cine stă în permanență** , cot la cot cu Măria Sa Regele , și joacă poker **[camarila !]** , și-i spune azi una, mâine alta și poimîine alta ; **(Aplauze prelungite la PȚ, strigăte de bravo)** pentru că acela , care stă în permanență , îi sugerează mai multe decât mine, care vin numai de două ori pe an , să-i spun o vorbă bună și dreaptă.

„**Vreți o dovadă ?** Dvs nu știți că sâmbătă , acum o săptămână, dacă nu era liberat **în închisoare un profesor [Grigore Forțu]** a doua zi aveți în Capitală **procesiuni religioase** , cu caracter de **mistică revoluționară** , pentru un om , numai pentru că el a fost închis ?

De cine a fost închis ? [Gabriel Marinescu ?] De guvernul Maniiu ? Nu !

Eu am vorbit cu șeful dvs, spre deosebire de dvs care poate nu ați vorbit cu dânsul.

I s-a propus și lui să-l aresteze și a refuzat .

Ei ! Dvs ați spus că nu știți nimic! Vă cred, și orbi nu ați fost ! Atunci cine ?!

Asemenea forțe ascunse , asemenea cancere latente, care stau chiar în preajma Tronului , este datoria d-voastră și a noastră a tuturor , să le extirpăm imediat (Aplauze prelungite la PT, strigăte de bravo) dacă voim să asigurăm în această țară monarhiei un viitor , și să o păzim de tulburări grozave , care pot să vie."

Lupu / 31 ian.'33

▣ **Demisiile Maniu și Mihalache,**

▣ **Iresponsabilitatea Regelui.**

▣ **Ingratitudinea majorității PNT**

Se înțelege că , nefiind ședință secretă , nu pot spune totul.

Dar ce scrie în gazete , pot să spun. Este curioasă procedura asta a noastră ,

<Știe satul ce nu știe bărbatul ! > (**ilaritate**)

Vorbește toată țara și **Parlamentul** , care reprezintă țara, **nu are voie să vorbească !**

- **C.Argetoianu** : Nu trebuie să confirmăm în Parlament, ceea ce se zvonește ..

- **Lupu** : **D.Maniu și d.Mihalache au declarat** singuri că au plecat pentru că **au cerut să plece doi slujbași** , care s-au arătat nesupuși față de dânsul și dezobligați ;

și **nu au plecat slujbașii , ci au plecat ei, d.Maniu și Mihalache .**

Întrebatu-v-ați dvs , **majoritatea , din acest Parlament,**

de **gradul profund de ingratitudine** care l-ați avut

față de doi oameni cari **au muncit pentru crearea acestui partid,**

și mai ales **de grava greșală constituțională** pe care o faceți ,

de a pune **doi slujbași mai presus de șeful guvernului , de președintele și**

vicepreședintele partidului și **de a admite că aceste schimbări** pot să fie făcute de altcineva, decât de **președintele partidului și șeful guvernului ?**

Președintele partidului și al guvernului, ridicat acolo prin selecțiune și muncă ,

are dreptul, după Constituția noastră, **să numească și să revoace orice slujbaș,**

oricât de înalt ar fi , căci el este răspunzător ;

Regele este iresponsabil. Dacă este iresponsabil, Regele se mărginește a da indicațiuni , **fără ca să-și impună voința Sa.**

Așa se procedează sub regim monarhic constituțional.

[-----]

Lupu / 31 ian.'33

▣ **Greșala gov.Vaida**

▣ **Favoriții regali.**

" Prin urmare , dlor, fără ca eu să impietez nici asupra capacității acestui guvern, nici asupra intențiilor lui, vă spun că **ați călcat de la început cu piciorul stâng și ați făcut o greșală inițială.** Dvs , dlor, **sunteți obligați**

ca **pe acei slujbași** , care au fost insubordonați față de șeful guvernului trecut,

nu cu blândețea mățăluță , cucoane lorgule [**GGMironescu ?**] , **să-i pedepsiți cu reținerea**

salariului pe 10 zile (ilaritate) ci **să binevoiți să-i dați afară .**

În special este **unul f.important**, asupra căruia voi reveni în altă ședință.

Acest slujbaș a fost numit în **un post important și mare [1930 ?] ,**

mare mai ales în ziua de astăzi, fără ca șeful guvernului trecut [Maniu]

să fi luat cunoștință , decât stunci **când l-a văzut primind la gară pe MSRegele.**

Pe acesta să-l dați afară și să numiți un altul.

Dacă dvs veți face așa – și dta ești doctor, dle prim-ministru, și poți fi și chirurg și trebuie

să iai lingura lui Volkman și **să cureți tot putregaiul** care stă acolo unde nu trebuie să

stea - dacă **dta vei dezinfecata atmosfera**, care trebuie să rămână curată în ochii țării ,

pentru prestigiul instituției , și pentru țara însăși, **atunci noi vom fi de acord cu dvs.**

Dar dacă sunteți veniți la guvern **pentru a tolera aceste compromisuri care omoară**

țara- căci, ceea ce este mai mort în această țară , nu este criza de care suferim cu toții ,

ci lipsa de elan , este prăpădenia sufletească, în care ne-am cufundat cu toții ,

înghițind toate infamiile și toate ticăloșiile ... (aplauze la PT)

atunci nu veți avea pe nimeni alături de dvs.

Dacă veți începe opera de purificare cu curaj , veți ralia și partidul dvs întreg și toată țara va fi alături de dvs. **Nu veți avea acest curaj,** veți da imresiunea țării că sunteți străini de

problema care o chinuie , că **sunteți acolo dintr-un motiv de oportunism politic** și de lașitate sufletească , **veți omorâ și partidul și țara.**

Aceasta nu o doresc și rog pe Dumnezeu să vă lumineze mințile ,

ca să vă dați seama că în **această cotitură a istoriei**, d-ta **Alexandru Vaida –Voevod**, marele luptător pentru democrație și dezrobire națională , dincolo la Budapesta, **nu poți să-ți legi numele ca inauguratorul unei noi ere de tiranie și sclavie asiatică** , cum această țară nu a cunoscut decât 4 veacuri în trecut. (**aplauze la PT**)

D-ta, **pentru prestigiul numelui d-tale**, iar **nu pentru un mandat** de prim-ministru ori supra prim-ministru , **ori dictator al țării , dacă ți se va da această însărcinare** - nu aceasta trebuie să te încânte – mergând pe linia dreaptă a vieții dtale și necompromițând un partid, care trebuie să constituie o forță vitală a acestei țări, **să pui piciorul în prag și să spui : stau 24 de ore , până ce se curăță atmosfera , iar de nu, plec** și atunci vom veni noi și vom curăți-o odată și odată.”

(**aplauze puternice la PT**)

Lupu / 31 ian.'33

36 b) ▣ Gr.lunian

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'33, p. 912- 916)

lunian / 31 ian.'33

▣ Maniu, Vaida și ... Monarhia

Dr.Lupu a pus **o problemă de o covârșitoare importanță** , și e bine că a pus-o, și trebuie **să fim recunoscători dlui Vaida** care, cu acel simț profund al răspunderilor, și cunoscând admirabil răsnetul pe care unele din atitudini pot să le aibă , **a ținut ca nimic să nu rămână în afara preocupărilor** oricăruia dintre noi, **a ținut ca problemele care interesează țara** , oricât de grave , **să fie dezbătute în mod public**, pentru ca **să se pună capăt acelei campanii de calomnii și cuvinte șoptite** care otrăvesc spiritul poporului.

Este bine ca oricine să le ridice , să-și spună cu francheță gândul.

Ar fi fost f.bine dacă toți ar fi avut curajul dr.Lupu. [-----]

”Socotesc că **îmi îndeplinesc această datorie de conștiință** , socotesc că **fac operă de luminat patriotism** , atunci **când vin să lămuresc** înaintea dvs **această problemă**.

[-----]

Gr.lunian / 31 ian.'33

▣ Problema constituțională

S-a pus în discuție **problema constituțională**.

Dr Lupu a vorbit despre **problema constituțională în mod greșit** ; el are o profundă **notă de sinceritate** , dar , din cauza temperamentului, este uneori târât să dea curs sentimentelor sale, poate determinat de **informațiuni necontrolate** .

Teoria constituțională a dr Lupu, a fost astfel precizată :

să ne conformăm practicilor constituționale din Anglia.

Dar **noi avem principiul nostru constituțional.**

Regimul constituțional este sau un **regim scris** - cum este al nostru - sau **consuetudenal** .

[-----]

Textul Constituției spune : < **toate puterile emană de la națiune.**>

Care sunt aceste puteri ? : **legiuitoare, executivă, judecătorească** .

Puterea executivă este exercitată de către **capul statului , prin ministrul său** - o spune clar Constituția.

Prin urmare , **care este conflictul ce poate interveni între aceste diverse puteri , și cum se rezolvă ?** El se poate rezolva, fie prin **cedarea puterii executive**, fie prin folosirea **dreptului de dizolvare** – la îndemâna Regelui .

În caz că **Parlamentul nou ales confirmă p.d.v. al Parlamentului dizolvat**,

capul statului trebuie să cedeze , pentru că **națiunea**

(de la care emană și puterea Sa) **și-a spus clar opinia sa.**

Aceasta, **dacă există un real regim parlamentar și un regim electoral sincer-** nu

falsificat , cum este la noi, din cauza **faimoasei Legi** , cu „primă electorală „ , cu care ne-a fericit PNL.

Dr.Lupu spunea că , **într-o monarhie constituțională** ,

dacă șeful statului nu se supune

îndatoririlor constituționale, trebuie **să ne gândim** atunci că s-ar putea ca

spiritele să se îndrepte către **un regim republican** ,

și ca o chintezentă a regimului republican , **el cita America.**

În ce privește **regimul constituțional parlamentar**, în mod teoretic, **este indiferent** dacă **capul statului se numește rege sau președinte de republică.**[-----]

Singura deosebire dintre regimul monarhic și cel republican, este că

în regimul monarhic constituțional, **capul statului este desemnat ereditar** ,

iar în cel republican, este **ales, pe un termen variabil.**

Drepturile capului statului variază, conform textelor constituțiilor.

Dr.Lupu ne-a citat America. Dar în America șeful statului are puteri extraordinare , iar miniștrii îi execută ordinele , ca niște funcționari.

lamandi / 31 ian.'33

▣ Prerogative regale

▣ Camarila

[LD : atâtea speculații, atâtea subterfugii constituționale, din toate părțile..

. Și asta pentru a justifica sau respinge actele **regelui Carol** , care își ocrotea **favoriții !**

Ca și în '30, la restaurație, **lunian** este pro-carlist ; acum se adaugă – sau se perpetuiază -**Mai vechiul său conflict cu Maniu**]

-**Voci PT** : Camarila ! Camarila !

-**lunian** : Se poate ivi un conflict , o neînțelegere , **între capul statului** , pe de o parte, și **miniștrii, guvernul**, pe de altă parte.

Ce se întâmplă atunci ? Ne-o spune Constituția și practicile constituționale.

Regele sau capul statului, **are și El oarecari drepturi.** Are un prim drept : își numește pe primul ministru.

El poate să-și exprime oarecari dorinți în ceea ce privește modul de compunere al guvernului , adică poate avea rezerve asupra unor persoane.

Este o prerogativă constituțională a capului statului , necontestată nicăeri.

S-a spus că guvernul are singur dreptul să numească funcționarii ,

și Regele nu poate decât să contrasemneze .

Ei bine, **teoria este invers : ministrul contrasemnează și Regele numește !**

Între **drepturile pe care le are capul statului** , este **și acela de a numi funcționarii** .

Dar, pentru ca , deasupra tuturor luptelor de partid, deasupra tuturor ciocnirilor de opinie publică, cari în unele momente pot să devină f.grave, să îmbrace un caracter violent,

care să amenințe însăși existența statului, **s-a așezat un arbitru** ,

și , pentru ca **acest arbitru să rămână scos în afară de vârtoarea luptelor politice**,

adică **just contrariul de ceea ce se încearcă în chip pățimaș**, și cred,

foarte grav și greșit față de interesele generale ale acestei țări,

Constituția arată lămurit că **toate actele Lui trebuie contrasemnate de către un ministru** , care **asumă întreaga răspundere a actului care este semnat de capul statului .**

(**întreruperi la PT**) [-----]

- **lunian** : Dacă sunteți în teorie de acord, cum acordați teoria aceasta **cu recomandarea** pe care ați făcut-o dlui **Vaida să părăsească guvernarea** , sau să urmeze atitudinea dlui **Maniu** ?

Cum puteți susține asta , dacă teoria este adevărată ? Și dacă dvs aprobați această teorie, cum puteți susține că s-a născut un conflict constituțional

între un ministru [Mihalache] , care a **acerut schimbarea unui funcționar [Gabriel Marinescu]** , și **între Rege** , care a **refuzat schimbarea acestui funcționar**, pentru indiferent care considerente ?

-**G.Ștefănescu –Goiceanu** : pare puțin straniu , ca în **conflictul dintre un funcționar și guvern,să fie sacrificat guvernul !**

- **lunian** : În ce a constat, mă rog, conflictul ?

S-a cerut schimbarea prefectului de Poliție.

S-ar putea ca motivul să fi fost real , ca prefectul să fi săvârșit grave abateri, să fi fost un funcționar nedestoinic, să nu fi făcut față obligațiilor.

N-am aflat până acum că s-au întâmplat asemenea învinuiri.

În orice caz, **legea prevedea o altfel de sancțiune.**

Dar în mod public, curent, motivul este cunoscut de la o margine la alta a Capitalei, și poate de la un capăt la altul al țării, **motivul real pentru care s-a cerut sacrificarea prefectului de poliție , era că el era o persoană grata a capului statului ... (aprobări)** Ei bine, în ipoteza chiar dacă legea ar fi îngăduit înlocuirea prin simplu decret și fără o prealabilă judecată ...

- **G.Ștefănescu – Goiceanu** : Dar s-a cerut înlocuirea pentru impertinență !

- **Iunian** : ... suntem datori să apărăm puținele garanții de viață liniștită care sunt date de organizațiile noastre de stat. (aplauze la majoritatea PNȚ !)

Capul statului este dator să apere autoritatea și prestigiul Coroanei .

El nu poate, n-are dreptul, să le știrbească printr-un gest necugetat .[...]

Mai mult, chiar **dacă capul statului ar avea** , la un moment dat, **slăbiciunea** de a lăsa ca această autoritate ,acest prestigiu al Coroanei, să facă ceva împușinat, **datoria oamenilor politici este să-l împiedice de a face această greșală...**

iar nu de a-l îndemna să greșească [-----]

Iunian / 31 ian.'33

▣ Puterile în stat

▣ Partidele- ca reprezentante ale opiniei publice

- **Iunian** : În viața noastră constituțională există **două forte** , reprezentând cele **două puteri** pe cari Constituția le desemnează : **puterea executivă** , reprezentată **prin Coroană** , de la care **guvernul** primește delegație de exercitare și **Parlamentul**, reprezentând **partidele politice**. [-----]

Atunci însă **când nu aveți această forță a partidelor** , când pentru un motiv, **ea a fost împușinată** , când **nu aveți un reazăm într-un partid puternic** , așa cum se întâmplă cu PNȚ [-----]

atunci trebuie să păstrați neștirbită cealaltă forță,

care să poată la un moment să țină echilibru între diversele curente , care s-ar manifesta uneori, pe cale de descompunere ...

Gr.Iunian / 31 ian.'33

36 c) ▣ G.A.Cuza

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'32, p. 903-904)

[-----]

Mă întreb însă dacă acest Parlament, care dă , constituționalicește vorbind, autoritate guvernului, poate sanctifica **lipsa totală de autoritate a unui guvern**, care n-are nimic coresponsăzător , nici cu țara, nici cu sufletul și cu dezideratele acestui neam, deabia plecat de la cîrmă și revenit astăzi.

Renăscuți ca pasărea Phoenix din propria-i cenușă, reveniți la cârma țării , fără a fi schimbat nimic de concepția trecutei guvernări,

concepție ce v-a adus prăbușirea ? [-----]

S-a schimbat doar numai șeful dvs. și mijloacele pe care el înțelege să le utilizeze **pentru a se impune țării.** (aplauze la LANC) [-----]

G.A.Cuza / 31 ian.'33

▣ Hitler la putere în Germania.

" Să ne amintim, d-lor, că **ieri, în Germania, s-a constituit un guvern sub președinția lui Hitler**, care nu reprezintă un partid, ci reprezintă **conștiința unui neam întreg** .

[-----]

▣ Sfârșitul partidismului

" D-lor, noi am primit pronosticul cu deosebită satisfacțiune ,

mai ales că venea din partea unei persoane cu simț politic și clar văzător ca

d.Madgearu,și **așteptăm ziua când** , într-adevăr, **vom veni noi la guvern,**

nu impunându-ne țării prin împușcarea la răspântii de drum a oamenilor,

ci **împuși de voința neamului întreg care se ridică astăzi împotriva tuturor**

partidelor politice,pe care dvs le exemplificați prin procedeele satrapice de totdeauna ."

(aplauze LANC) [-----]
că în timp ce **guvernul d-vs**, întărit din considerente de oportunitate
de către **regimul care a admis și guvernul trecut**,
vine și caută să se impună țării prin **mijloace de silnicie și jugulare**
a oricărei libertăți cetățenești, oricărei încercări de afirmație cinstită românească,
în altă parte a lumii a luat ființă un guvern [Hitler !]
care era batjocorit ieri chiar de unii dintre dvs,
guvern care a fost primit însă cu unanimitatea conștiinței poporului său.
Guvern de cinste, legalitate, dreptate , expresie vie și unanimă a neamului ,
așa cum dvs nu ați știut , nu veți putea fi vreodată.
Închei paralela și cuvintele mele, cu credința că istoria , care se repetă,
va înscăuna cât de curînd și la noi în țară un asemenea regim ,
care este **negația concepției dvs învechite** , și care va însemna
încununarea operei de purificare morală la care azi muncim."(aplauze LANC)
GACuza / 31 ian.'33

36 d.) ▣ C.Argetoianu

(DAD, MO 30, 31 ian.'33 , p. 904)

[LD : vezi obligatoriu în Memoriile lui , ce spune despre acest episod .]

▣ Schimbarea șefiei Guvernului ? - Treaba PNȚ !

" Vreau să vă mărturisesc o nedumerire de neofit în politică și parlamentarism .(ilaritate)
Eu nu prea pricep discuțiunea care s-a deschis astăzi.

Guvernul s-a prezentat fără nici o declarațiune politică ; **s-a prezentat un guvern nou** ,
nou în ce privește persoana primului -ministru. Ne-am despărțit în decembrie cu d.Maniu
în capul Ministerului, și ne întâlnim astăzi cu d.Vaida -Voievod în capul aceluiaș minister.

Ce ne privește pe noi , Camera, **ce s-a întâmplat în sânul PNȚ ? (aprobări)**

- **dr.Lupu** : Sigur, PNȚ este în afară de țară ! (ilaritate)

- **Argetoianu** : Aș zice, poate să fie, dacă vreți, de un interes special pentru majoritatea
Camerei.**Este un proces care trebuie să se judece între majoritatea Camerei și**
guvern, între membrii PNȚ și conducătorii lui."

Argetoianu / 31 ian.'33

▣ Rolul parlamentului

▣ Rolul presei

"**Ce poate interesa țara** - aceasta n-o pricep eu bine - în momentele acestea [....]
când nu mai este duminică și nu mai este sărbătoare fără întruniri și manifestări ?

Ce ne poate interesa pe noi cine este pe banca ministerială ?

Pe noi, pe țară, ne interesează ceea ce fac aceia care sunt pe banca ministerială.
[..] **Să pierdem vremea și să tăiem firul de păr în patru** , fiindcă în fața ministerului
se află d.Maniu sau d.Vaida ! ?

Că **d.Maniu a plecat făcând anumite declarațiuni** , treba d-sale .

Eu pricep ca **presa să se ocupe de aceste declarațiuni** , fiindcă presa se ocupă
de întreaga mișcare socială și de toată viața noastră politică.

Dacă vreți ca **Parlamentul să mai păstreze o umbră de autoritate** în opinia publică,
părăsiți această cale de discuțiuni sterile și dați dovadă poporului că aici, în Cameră,
avem altă grijă , decât aceea de a câștiga un premiu în arena politică."

[-----]

Să ne păstrăm elocința și argumentele pentru acele zile și **să punem capăt** ,
cu un moment mai înainte, **acestei discuțiuni sterile de a ști** dacă este mai bine
să fie în capul acestui minister **d.Maniu sau d.Vaida**,
motivele pentru care nu mai este d.Maniu și este d.Vaida. [....]

S-a vorbit atât de mult despre asta , încât cu toții știm care este situația.

Cunoaștem și părțile fățișe , ca și dedesubturile crizei.

De aceea , vă rog , să **puneți capăt la această discuțiune** și să intrăm , mulțumită
guvernului, cât mai repede , în discuțiuni fecunde " (aplauze la PNȚ și Liga Agrară)

C.Argetoianu / 31 ian.'33

36 e) ▣ IGDuca

(DAD, MO 30. șed. din 31 ian.'33, p. 904-906)

[Este primit cu aplauze prelungite la băncile PNL]

▣ Criză constituțională ?

Dle președinte, dlor deputați, când ne-am despărțit de Sărbători, pe banca ministerială se afla un guvern prezidat de d. **Iuliu Maniu**, azi ne găsim în fața unui guvern prezidat de d. **Alexandru Vaida –Voevod**. Suntem , prin urmare, îndreptățiți să ne întrebăm – și credeți-mă că această întrebare și-o pune

o țară întreagă – pentru ce a plecat d. Maniu , de ce a venit d. Vaida ?

S-au invocat **motive superioare , de ordin constituțional**. Să le examinăm.

Dar înainte de ale examina , țin să fac o declarațiune : în ce privește **PNL**,

el a înțeles în trecut, înțelege și astăzi, va înțelege și în viitor,

să stea pe terenul vieții strict constituționale, așa cum această viață constituțională a fost înțeleasă în România, **în ultimii 60 de ani.** (aplauze la PNL) [-----]

Ce însemnează tragicomedia pe care o jucați în momentul de față ?[.....]

Este într-adevăr inadmisibil , cu desăvârșire inadmisibil, ca d.Iuliu Maniu să spună :

am plecat de la guvern pentru că s-a pus în fața mea o chestiune constituțională

din cele mai grave , și anume de a se ști, da sau nu , dacă guvernul este liber să

revoce

pe funcționarii statului ; și în același timp, d.**Alexandru Vaida - Voevod** să vină și **să**

spună :

nu e nici o chestie gravă, **totul se reduce la o simplă bagatelă,**(aplauze la PNL)

Este inadmisibil ca d.Iuliu Maniu să spună : nu pot rămâne la guvern pentru că

nu pot să fiu complice,ca om, nici ca șeful unui mare partid democratic în România

Întregită

cu un sistem de guvernare care este în contradicțiune formală cu spiritul și litera

Constituțiunii , și ca , în același timp , unul din pricipalii lui aghiotați,

d.**Alexandru Vaida - Voevod** să spună : dlor, acesta **este un sistem de guvernământ**

foarte bun, cu care se poate continua , eu sunt cel dintâi gata să-mi asum încrederea.

(aplauze la PNL)

Este tot atât de inadmisibil ca d.Mihalache să spună : nu pot rămâne la ministerul de

Interne, fiindcă nu pot fi respectat de prefectul de poliție , care nu vrea să asculte de

ordinele mele :

ori pleacă prefectul, ori plec eu ; iar a doua zi , surâzător ca totdeauna , să vină

d.**Mironescu**

și să spună : nu, nu avem de ce să exagerăm lucrurile , **15 % amendă** asupra lefii ,este

suficient pentru a **tranșa această gravă criză constituțională**.

Și mai inadmisibil este însă ca până la spectacolul acesta – iertați cuvântul – cu drept

cuvânt uluitor, **aceiași miniștri** care **astăzi se aliază cu Iuliu Maniu** , fiindcă nu pot

primi călcarea flagrantă a vieții noastre constituționale, pentru ca , **a doua zi, aceiași**

miniștri, absolut aceiași miniștri, **să figureze pe banca ministerială , împreună cu**

Alexandru Vaida –Voevod,

pentru a aplica politica pe care nu au vrut să stea în guvernul Maniu (aplauze la PNL)

Iarăși, este inadmisibil ca d.Iuliu Maniu să vie și , cu acele aere de mironosiță , pe care

știe să și le dea, să se preteze la întrunirea Comitetului Executiv al partidului d-sale și să

spună :

făgăduesc concursul meu întreg neprecupețit fratelui Alexandru Vaida-Voevod,

iar pe de altă parte, ca **același Iuliu Maniu** să ia trenul , să se ducă la Cluj,

și acolo să-l găsim sub o altă ipostază , spunând : **m-am retras pe conflict grav cu**

Coroana ,

și **am să lupt cu toată energia mea**, pentru ca **în România să se reintroneze un regim constituțional , astăzi amenințat**.

În sfârșit, este inadmisibil ca principalul d-voastră reprezentant, după șeful partidului dvs,

al doilea șef al partidului, **d.Ion Mihalache**, să meargă la întrunirea dvs.să facă

declarațiuni identice cu ale dlui Maniu, și, la urmă, ia și d-lui trenul, să se ducă mai

aproape,

la Câmpulung,și acolo să țină **același limbaj , care s-a ținut la Cluj .**

Duca / 31 ian.'32

▣ Politice contrarii, concomitente. ▣ Politica lui „pentru-contra”

Nu d-lor, aceasta nu se poate, și această țară nu o va înțelege niciodată.

Dar știu răspunsul dvs, l-am auzit și adineaori , sub formă de întreruperi, de pe acele bănci : **ce vă privește pe dvs ?!**

Cunosc teoria : ce vă privește pe dvs , partidele de opoziție, dacă nouă ne place să fim Saturni

și după cum Saturn din mitologie, își mânca copiii, **să ne mâncăm și noi șefii** (ilaritate)
Ba aveți chiar aerul să **vă faceți un merit** din faptul că, de astă dată, **dintr-o singură îmbucătură, ați înghițit pe cei doi șefi ai d-voastră, și pe d.Luliu Maniu și pe d.Mihalache.**

(aplauze la PNL)

Nu putem primi acest raționament , fiindcă

– și aici sunt în completă divergență cu d. Argetoianu –

chestiunea de azi, nu vă privește numai pe dvs., ci **ne privește pe noi, pe toți .**

Căci, **ori** este în joc **o gravă chestiune constituțională**

și atunci atitudini ca acelea pe care le-ați adoptat dvs acum,

compromit această chestiune care este vitală pentru interesele țării.

Ori atitudinea pe care ați adoptat-o dvs , nu este serioasă ,

este numai o tactică de circumstanță,

pentru combinațiunile dvs de guvernare și de partid,

și atunci , **cred că nu este permis ca dintr-o chestiune constituțională** , ca aceasta,

dvs **să faceți în România , o armă permanentă de amenințări interesate** ,

ca să nu întrebuițez cuvântul exact , care ar exista în dicționar,

și care , recunosc, că nu este parlamentar. (aplauze la PNL)

Nu putem primi ca să se introducă în viața publică a României ,

sistemul guvernelor cu două politici succesive,

și **cu două politici concomitente.** [-----]

Șantajul cu Carol !

- **Duca** : Nu regret nici o declarație pe care am făcut-o !

- **Voci PNT** : **Dar cea de pe 8 iunie ?!** Pe aceea o regretați ?

-**Duca** : Să nu credeți că mă puneți în vreo încurcătură pe chestia cu 8 iunie

(exclamări

Atitudinea mea am lămurit-o și în Parlamentul Iorga , precum am lămurit-o deja de două ori în acest Parlament ...

- **Voce PNT** : O regretați sau nu ?

- **Duca** : Eu nu am de gând , de câte ori urc la această tribună , să redau explicațiunile

pe care le-am dat (**aplauze la PNL**) , fiindcă, **din două lucruri, unul :**

ori sunteți de bună credință, și atunci acele explicațiuni trebuie să vă fi mulțumit

(**proteste la PNT**) , ori nu sunteți de bună credință și atunci

puțin îmi pasă de părerea dvs.

(**aplauze la PNL ; proteste vehemente la PNT**)

-**Cezar Simionescu** : Dacă puțin vă pasă de părerea noastră, atunci nu mai vorbiți înainte.

-**C.Algiu** : Vă mai mențineți în echivoc ? (**proteste la PNL**)

-**Duca** : Dlor, este dealtminteri foarte simplu : dacă această majoritate înțelege să mă maltrateze prin întreruperile ei, cobor de pe această tribună

(**proteste la PNT**)

-**Șt.Cicio-Pop** : Vă rog liniște , dlor !

-**CICBrătianu** : Nu vom lăsa pe d. Vaida să vorbească dacă majoritatea nu se potolește .

-**Șt.Cicio –Pop** : Liniște , dlor !

[-----]

Duca / 31 ian.'33

▣ Plecați de la guvern !

Dlor, nu aveți decât un singur lucru de făcut , și pentru dvs și pentru țară : **să plecați !**

(**aplauze la PNL ; ilaritate la PNT**)

Este singura soluție compatibilă cu demnitatea dvs de partid,

și este singura soluție compatibilă cu interesele reale ale statului acesta.

(aplauze la PNL) [-----]
IGDuca / 31 ian.'33-

36 f.) ▣ Gh.Brătianu

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'33 , p. 906 - 909)
("Adevărul" , 2 febr.'33 , "Lupta" , 2 febr.'33)

G.Brătianu / Ziarele / 31 ian.'33

Venirea acestui guvern este un act fără precedent, ca , în 6 luni, un partid să dea 4 guverne;

Toate guvernele PNȚ au dat dovadă de nepregătire ;

Relevă echivocul în care se află majoritatea .

Din cauza lipsei de unitate a regimului, România a ajuns să i se impună de către Geneva o serie de controlori financiari , care mâine ar putea deveni sindicii falimentului.

Protestează împotriva noii curbe de sacrificiu impusă funcționarilor .

PNȚ se află într-o întreită criză : de autoritate, de capacitate și de sinceritate .

PNL va porni o acțiune de restabilire a autorității statului ;

[-----]

Gh.Brătianu / 31 ian.'33

36 g) ▣ Lot.Rădăceanu

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'32, p. 901-902)

[-----]

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ **Regim de dictatură, neconstituțional**

▣ **"Puterea ocultă " , camarila**

[**LD : deși se ferește să numească explicit camarila regală , el o semnalează .**
De meditat , din acest p.d.v. , dacă Titulescu poate să fie pus în aceeași oală.
Eu înclin să-l pun.]

"Dar pentru noi faptul că ni se prezintă acum un nou guvern ,
își are importanță și semnificație politică dintr-un alt p.d.v.

Când se schimbă în condiții de constituționalism nefalsificat , un guvern ?

Dacă este înlăturat prin un **vot de neîncredere a parlamentului**, sau **dacă rezultatul unor alegeri** , fie parțiale, fie administrative , **indică în mod neândoios că nu mai dispune de suportul necesar** în masele electorale .

S-a întâmplat acest lucru cu guvernele perindate în ultimele luni ? **Nicidecum !**

Primul guvern Vaida s-a răsturnat pe tema politicii românești față de Rusia ,

de către **d.Titulescu** , deci, de **un funcționar subordonat guvernului**.

Nu guvernul și nici parlamentul sau țara au avut așa dar puterea de a decide asupra politicii externe , **ci alții** , cărora **Constituția nu le dă în această privință nici un rol** .

Guvernul Maniu , marele și puternicul guvern , nu a mai avut nevoie de un Titulescu ca să fie răsturnat . **El a fost trântit de un prefect de poliție** , pe care nu a putut să-l scoată din slujbă **Nu guvernul**, deci , a avut puterea de a numi și destitui pe funcționarii statului , **ci o putere ocultă și iresponsabilă** , despre care Constituția nu glăsuște nimic .

Dacă avem această experiență și scrutăm , în lumina ei, viitorul , desigur că nu putem prevedea că actuala formațiune ministerială va merita, cel puțin ea, titulatura de "guvern " .

Dimpotrivă, **dacă lucrurile vor merge și mai departe ca până acum**,

vom ajunge ca **guvernul să poată fi trântit până și de un comisar de poliție** .

Știu ce poate răspunde guvernul , în afară de anumite argumente de **doctrină constituțională** , **în care nu mai crede nimeni**.

El ne poate veni cu **teoria răului mai mic** , el ne poate invoca **necesitatea compromisurilor**.

Dar fapt rămâne că , **în România, nu există un regim constituțional real.**

Trăim în plină dictatură , în plină lipsă de răspundere , într-o situație nemaipomenit de **rușinoasă și inadmisibilă** , pentru guvern, parlament și țară.

La noi nu se știe nici de ce vine un guvern , nici de ce face cutare sau cutare politică ,

nici de ce pleacă de la putere . Masele electorale nu au de spus nimic.

Parlamentul e o mare ficțiune .Totul se aranjează după culise , după uși închise, în afară de Constituție, în afară de Parlament."(p. 902)

Rădăceanu / 31 ian.'33

▣ Responsabilitatea PNT

▣ Viciu constituțional

▣ Regim electoral " fascist "

"Dar dacă am ajuns aici, **vina este și a dvs., d-lor din PNT** ; și chiar este a dvs , în foarte largă măsură.

Dvs , care faceți atâta caz de democratismul dvs., **ați făcut exact ce au făcut toate partidele reacționare** , pe care le-ați combătut atâta vreme în opoziție.

În loc să luptați pentru un regim constituțional și democratic real, bazat pe voința masselor populare și pe Parlament, ca expresie a acestei voinți, în loc să cereți un guvern neutral , care să prezideze alegerile și să dea posibilitatea pentru constituirea unui guvern de jos în sus, **dvs. ați venit la putere pe ușa de dindos** și ați făcut **alegerile sub un guvern de partid**.

V-ați folosit de prima electorală fascistă , care falsifică voința maselor electorale, și aveți astfel majorități mari , care totuși nu reprezintă decât **40 % din voturi** , deci o minoritate . Cu cele aproximativ 9.000 de voturi peste 40 % , **ați luat nu mai puțin de 190 mandate** , aproape cu 130 mai mult decât vi se cuvenea , în cazul unei reprezentări juste, proporționale, a voturilor exprimate".(**aplauze la PSD**)

Din cauza acestui **viciu constituțional** , din cauza acestui **mod antidemocratic** al venirii d-voastră la putere , **d-voastră nu ați fost , nu sunteți și nici nu veți fi vreodată , un guvern democratic** , și nici măcar **un guvern stăpân** , în limitele constituționale. Ați acceptat o situație de **umilință rușinoasă**.

Ați acceptat pe d.Titulescu, acceptați pe d.colonel Marinescu, acceptați **toate înjosirile și îngenunchierile** " (**aplauze la PSD**)

Țara este stăpânită de jandarmi și de poliție , iar **majoritatea, complice la slăbiciunea guvernului** , **renunță la drepturile ei**, primește orice încălcare constituțională, **ovaționează azi cee ce a dezavuat ieri**, numai **ca să-și mențină un mandat care nu i se cuvine**.

Lipsiți de suport moral, dornici **de a rămâne la putere și a păstra mandate nemeritate** , nu respectați nici angajamentul pe care l-ați luat , de atâtea ori, în mod solemn, **de a modifica legea electorală fascistă**, introducând o adevărată reprezentare proporțională. " (**aplauze la PSD**)

Lot.Rădăceanu / 31 ian.'33

36 i) ▣ Oct.Goga

(DAD, MO 30, 31 ian.'33, p.898-901)

Goga / 31 ian.'33

▣ Tăcerea în politică

▣ Tăcerea gov.Vaida

„Dlor deputați, un distins conferențiar francez, a ținut zilele trecute , mi se pare alaltăieri, o conferință despre rolul tăcerii în teatru.

Se poate ține o conferință despre **rolul tăcerii în politică**.

-**Vasilescu-Nottara** : Și alta despre **rolul tăcerii în Parlament**.

-**Goga** : Eu consider , prin urmare, **tăcerea dlui prim –ministru** , drept o declarație.

[-----]

▣ Debarcarea lui Maniu

▣ Conflictul Carol – Maniu

„Dlor, eu nu vreau să discut aci la tribună , acum, chestiunea dlui Alexandru Vaida -Voevod, care a venit, ci chestiunea **d.lui Maniu , care a plecat.**

DI Iuliu Maniu a plecat de la guvern , știți bine pentru ce.O declară d-sa.Nu aş vrea ca să uzez de alte cuvinte și de altă interpretare decât de ceea ce spune d-sa :

< **Adevărata cauză** a demisiei mele-zice d-sa - a fost **nepotrivirea punctului meu de vedere cu acela al Suveranului** , de a asuma răspunderea guvernului.>

„Cu alte cuvinte , **d-sa spune limpede** , în fața Țării, că **a plecat pe chestiunea unui conflict cu Coroana.**

Atitudinea pe care a luat-o este o atitudine care derivă dintr-o anumită interpretare a prerogativelor Coroanei ; și atitudinea d-sale este **o atitudine de protestator.**

Problema limpede, clară, evidentă, netăgăduită , în imposibilitate de a fi interpretată într-un chip sau altul, se pune dela început.

„ **Această atitudine** , cu sancțiunea pe care a dat-o d-sa potrivit interpretării care decurge dintr-o anumite concepție de guvernământ , **este ea valabilă numai pentru președintele** Partidului Național-Țărănesc **și pentru vicepreședintele** său, d.Ion Mihalache, și **nu are niciun fel de valoare față de partidul pe care d-sa îl conduce ? Da sau ba ?** Aceasta este chestiunea care se pune de la început și pe care trebuie

s-o examinăm .Pentru a o examina, sau a ne putea măcar apropia de ea, trebuie oareșicum **să atragem în cercetare atitudinea d-lui Maniu** în aceeași chestiune ; fiindcă, știți d-voastră, **d-sa este recidivist în materie de conflict cu Coroana ;** d-sa **pleacă a doua oară pe această chestiune .**

O să reluăm oarecum firul istoric pentru a vedea lucrurile mai deaproape.”

O.Goga / 31 ian.'33, retro ,'30-31

▣ Primul conflict Maniu-Carol .

[LD : eu cred că primul a fost chiar la Restaurație.]

Ritualul mut al lui Maniu

„ Când a plecat în rândul trecut, d.Iuliu Maniu a plecat pe același motiv, dar cu alt ritual.

A fost un ritual mut.Vă aduceți aminte , plecarea de atunci a trebuit să fie explicată printr-o cauză de boală, cu mult lux de amănunte date la ziare,

pe urma căreia dvs știți cum s-a trecut : **d-sa a lăsat partidul și a plecat în străinătate , a stat câteva luni pe Riviera**, și nu **s-a mai întors**, decât **după ce partidul a plecat de la putere.**

” Și atunci, domnii mei, știți, a început o ofensivă de șoapte,

care a lansat cunoscuta **teorie a impedimentelor :**

versiunea că dânsul s-a retras din șefia PNȚ pentru că erau grave impedimente care îl împiedicau să mai reia raporturile cu Coroana,

și se specifica de ce caracter erau acele impedimente : **se vorbea de impedimente de caracter constituțional , de caracter politic și de caracter moral.**

Acțiunea particularistă Ardeal

„ Sub această atmosferă , a început în Ardeal , iarăși **o mișcare de particularism local** , un fel de **ofensivă directă la adresa Bucureștilor** ,

care s-ar fi încadrat teoreticește în așa -zisul **proiect de Constituție al d-lui Romulus Boilă** , despre care odată vă voi întreține la această tribună .

Personalitatea lui Maniu

” Sub presiunea acestei mișcări cu caracter local, **partidul dvs. a revenit la guvern.**

Și atunci **impedimentele au fost înlăturate ca prin farmec !**

Am fost ispitit , în cursul vremii, să pun o întrebare , pe când d.Maniu era prim-ministru .Întrebarea ar fi fost : are oare țara să salute în **persoana dlui Maniu**

un inovator constituțional, un bun om politic, sau un mare reformator moral ?

Eram chiar ispitit să-l întreb într-un anumit moment al guvernării sale, poate ghiciți care, **cu ce va mai înduioșa dl Maniu** de aici înainte, pe mamele române și pe moții din munții

Abrudului, la lampa lor de petrol ?

O.Goga / 31 ian.'33

▣ Al doilea conflict Maniu –Carol.

” După toate acestea, într-o bună zi a intervenit **al doilea caz**, dar, cum vă spuneam, de astădată **cu alt ritual**. **Nu a mai fost conflictul mut**, nu a mai fost **ofensiva de șapte**, ci **un conflict trâmbițat „urbi et orbi”**, cu foarte mult lux de amănunte, transmis în conștiința publică, în țară, și, ceea ce este mai grav, trecut în străinătate, încât ar fi **un sfert de oră penibil** dacă aș aduce, la această tribună, zierele din străinătate, în care multe sunt sau stau încă **sub sugestiunea d-lui Maniu**, pentru că aș arăta **cum și în ce chip a fost comentat această plecare de la putere**. Îndrăznesc să spun că **nu s-a făcut un serviciu țării** prin această discuție publică, care a fost lansată aici, și trecută peste hotarele țării.”

O.Goga / 31 ian.'33

▣ Balansările în PNT

▣ Între Carol și Maniu

Întrebarea este **. PNT urmează sau nu pe dl.Maniu ?**

- **Ilie Lazăr** : Treaba noastră !

- Voci : Este și treaba țării !

- **Oct.Goga** : Eu știu că, în situația actuală, dvs aveți o sensibilitate specială în materie de diferențiere de noțiuni...

- **Cezar Spineanu** : **Această întrebare merită un răspuns**. Fiți mai serios la tribună, dacă vreți un răspuns.

- **Goga** : .. dvs aveți o specială susceptibilitate în materie de diferențiere de noțiuni, fiindcă dvs **sunteți majoritatea** care

ați susținut ce aceeași tărie pe d.Vaida contra lui Titulescu,

cu aceeași frenezie pe d.Titulescu, contra dlui Vaida,

iar **acum îi aplaudați pe amândoi !** (**aplauze la PNA, PNL, PȚ**)

Așa fiind lucrurile, eu trebuie să vă atrag atenția că **această balansare, astăzi, nu poate merge mai departe**. Nu vă putem plăti luxul de a aplauda noțiuni total opuse una alteia.

Nu mai puteți aplauda, în același timp, pe **d.Al.Vaida și pe d.Iuliu Maniu**. Pentru ce ?

Pentru că **a aplauda pe d.Vaida înseamnă a aplauda o anumită interpretare** a prerogativelor Coroanei, în virtutea căreia s-a format actualul guvern (**exclamări la majoritari**),

iar **a aplauda pe d.Iuliu Maniu înseamnă a protesta împotriva prerogativelor Coroanei**,

în sensul pricării d-sale de la guvern. (**întreruperi la pNT**) Lucrul este limpede ...

(**zgomot, întreruperi, vociferări**) Dar vă rog: astăzi, aici, nu este în discuție o chestiune politică ordinară, pentru ca să-și închipuie o majoritate, aceasta sau alta, că se poate, prin zgomote, împiedica discuția. (**aplauze la opoziție**)

Eu vă rog, **oricare vă sunt părerile**, să păstrați calmul necesar unui asemenea eveniment și **să vă spuneți cuvântul deschis și răspicat la tribună**, nu prin zgomot. (**aplauze la opoziție**)

-**Șt.Cicio Pop** : Rog liniște în toate părțile.

- **Goga** : Eu, dlor, aș dori să fiu ascultat în liniște, și ca aceste cuvinte ale mele, care sunt o analiză, poate supărătoare, să fie urmărite și disecate de dvs.

Și cea mai mare mulțumire a mea ar fi dacă **cineva din dvs, din majoritate,**

venind la această tribună, **ar explica rostul lucrurilor, această penibilă dualitate care există la dvs astăzi.**

- **Cezar Spineanu** : Nu veți rămâne fără răspuns.

- **Goga** : Aș fi foarte bucuros să-l dai chiar d-ta. Eu zic așa :

nu se poate ca dvs, cu d.Vaida să vă găsiți la guvern, cu toate beneficiile puterii,

și cu d.Iuliu Maniu să vă găsiți mai departe în opoziție,

țesând mai departe firul legendei.

Pentru că **nu există o specială demnitate**, pe care o practică **d. Iuliu Maniu,**

o demnitate de 100 de procente, cu care d-sa protestează și pleacă trântind ușile,

și **una cu 25 de procente**, cu care v-ați învoit **d-voastră să rămâneți mai departe la**

guvern.” (**aplauze prelungite, strigăte de bravo, la partidele de opoziție**)

[.....]

- **Goga** : Cine a spus asta ? Sunt aici **figuri monosilabice** care îmi aruncă câte un cuvânt sau două, și care sunt **incapabile să vină la tribună**, să spună ce au pe inimă.

N-am nimic de răspuns la aceste insulte. (**înteruperi la PNȚ**)
Eu cunosc metodele dvs..Sunt convins că, **dacă ați pleca astăzi de la guvern, mâine v-ați apropia din nou în jurul d-lui Maniu**, și ați face împreună , din nou, **acea mișcare ignobilă de particularism și de protestare împotriva Vechiului Regat** ,pe care ați făcut-o în Ardeal.

(**înteruperi la PNȚ ; aplauze la PNL**)

Prin urmare, ce vă cer eu dvs ? **Să lămuriți acest echivoc : sau sunteți la guvern cu d.Alexandru Vaida –Voevod**, pe temeiul unor anumite interpretări

ale prerogativelor regale,**și atunci pleacă dl.Maniu**, nu pe Riviera , să suie calvarul la Monte Carlo (**proteste la PNȚ**)

sau sunteți cu d.Iuliu Maniu și atunci **plecați cu d-sa în opoziție.Or una , or alta . (proteste, înteruperi la PNȚ) Trebuie să lămuriți acest echivoc.”**

[**LD : continuă cu replica lui Madgearu**]

[-----]

[-----]

Atitudinea dlui Mihalache, solidară cu a dlui Maniu, **este tot de protest**.De aceea zic: este un echivoc.

-**Aurel Buteanu** : Voiajul acesta era proiectat de mult !

-**dr.Lupu** : Să i-o spui lui Mutu , nu aici !

[**LD : această hârâială continuă, continuă...**] [.....]

-**Madgearu** : Dle Goga, ați vorbit de bifurcația din majoritate.

Așteptați să se manifeste.Deocamdată, **majotitatea s-a manifestat în mod unitar**. [.....]

- **Goga** : Reprezentați, realmente, starea de neliniște generală din această țară.

Sunt convins că **mergem din rău, în mai rău, cu această guvernare**.

- **Cesar Spineanu** : Desigur ! **Dta vrei revoluție !**

[-----]

- **Goga** : Și atunci, dlor, înainte de a proceda la lucrările acestei Adunări, să biinevoiți a lămuri **substaratul politic** care vă ține pe dvs laolaltă ,

să înlăturați echivocul.

Până atunci, orice discuțiune va avea caracterul unei **discuțiuni la căpătâiul unui mort**.

Lămuriți echivocul, scoateți mortul din casă , și numai atunci vom vorbi, și atunci vom putea lucra înainte " (**aplauze la opoziție**)

O.Goga / 31 ian.'33-

36 j)▣ Anibal Teodorescu (PP-Averescu)

(DAD, MO 30, 31, din 31 ian.'33 p. 901 ; 1 febr.'33 , p. 922- 923)

[-----]]

▣ Cadrilul prim-miniștrilor

▣ Guvernul Vaida/ Maniu / Vaida

[**LD: una dintre cele mai sistematizate prezentări a instabilității guvernamentale, în care ironia amară , ascunde tabuuri – Regele Carol ! – dar potențează valoarea argumentării. Presupun că Declarația PP este opera , dacă nu a mareșalului Averescu , a cuiva din garnitura sa de intelectuali .]**

” Reântors din vacanța sărbătorilor Crăciunului , **Parlamentul se găsește** , cu mirare , **în fața unui guvern nou** – al cincilea în intervalul ultimelor opt luni - **guvern de a cărui venire el este cu totul străin**. [-----]

„Asistăm de câtva timp la desfășurarea celor mai **uimitoare prefaceri politice** : **un prim-ministru chemat să facă alegeri libere** ,

deși aparține unui partid politic, și , **deși** nu prezenta nici o garanție de imparțialitate , **alegeri din care partidul este în minoritate** , cu toate mijloacele de presiune ce i-au stat la îndemână și pe care le-a folosit din belșug.” (**înteruperi la PNȚ**)

Un conflict neprevăzut cu **un subaltern** [**Titulescu**] ,

aduce după sine **retragerea guvernului** [**Vaida**] și înlocuirea sa cu **un altul nou** , prezidat de **fostul șef al PNȚ** [**Maniu**] , retras de mult, pentru motive obscure , guvern nou ,

În care fostul **ministru la Londra [Titulescu]** își face de astă dată **o intrare victorioasă**. În sfârșit, **un nou conflict**, pe cât de neașteptat, pe atât de ridicol, prin deslegarea ce i s-a dat, între **ministrul de Interne [Mihalache]** care își retrăia în acele momente, în Grecia, amintirile culturii sale clasice (**ilaritate la opoziție; proteste la PNT**) și **prefectul de poliție** al Capitalei [**Gabr.Marinescu**], aduce după sine, uimitoarea soluție a **pierderii salariului** pe câteva zile a acestuia din urmă și, în schimb, a **plecării nu numai a ministrului de interne [Mihalache]**, dar chiar a **prim-ministrului țării [Maniu]**. Sacrificarea primului-ministru și a ministrului de interne, prețuia astfel, câteva mii de lei.

„Astăzi, ne aflăm în fața unei **noi formațiuni guvernamentale**, prezidate de d.**Vaida**, același care demisionase cândva pentru a face loc dlui **Maniu**, și pe care, acum, d-sa îl înlocuiește.[...] în urma unui **grav conflict cu Coroana** [...] [-----]

Poporul uimit, **asistă** la această desfășurare de **nesfârșită comedie politică** [...]

vietii constituționale organizate îi sunt substituie **haosul și aventura**.

Poporul nu știe de ce se schimbă atât de des tablourile acestui spectacol, **nu cunoaște și nu înțelege** cauzele adânci și nepătrunse ale unei activități ametoare, dar lipsită de cea mai elementară logică și de grija intereselor generale.

El nu știe de ce, la intervale atât de scurte, apare pe acelaș scaun când d.Maniu, când d.Vaida, și așa mai departe... [-----]

Anibal Teodorescu / 1 febr.'33-

36 k) V.Rădulescu - Mehedinți

(DAD, MO 31, șed. din 1 febr.'33, p. 923- 926)

Majoritatea PNT

[**LD : este singurul care și-a exprimat unele îndoieli la șed.Comit.Executiv PNT !**]

" Nu ași fi luat cuvântul asupra chestiunii care s-a discutat ieri, dacă nu am fi fost provocați,

în forma brutală în care am fost provocați azi spunându-ni-se **că noi, majoritatea, nu avem nici o orientare în atitudinea adoptată ...**

- **Voci PNL** : Nu aveți !

- **Rădulescu** : ...și că cu aceeași ușurință cu care **am dat concurs guvernului Maniu, dăm astăzi concurs guvernelui dlui Vaida.**

Pentru ca să nu existe nici un echivoc, în calitate de membru al majorității parlamentare, țin să se știe că **întreaga majoritate parlamentară**, fără nici o excepție,

dă concurs necondiționat guvernului Vaida. (**aplauze la PNT**) [-----]

Datoria mea, însă, este să arăt aici **cum justificăm noi astăzi**

atitudinea noastră față de guvernul Vaida. [-----]

Rădulescu - Mehedinți / 1 febr.'33

Schimbarea guvernului Maniu

Să-mi dați voie ca, în mod foarte obiectiv și nepărtinitor, să fac un scurt rezumat al evenimentelor care au dus la schimbarea guvernului Maniu.

- **R.Franasovici** : Dvs îmărtășiți p.d.v. al dlui Maniu ?

Dacă da, cum puteți dvs să susțineți guv.Vaida, care nu împărtășește acest p.d.v. ?

Dacă nu, cum puteți să mai recunoașteți pe d.Maniu ca șef al dvs ?

- **V.Rădulescu** : Vă voi explica. Într-un moment dat, s-a ivit un diferend între MSRegele și ministru de Interne, și dl Mihalache și-a dat demisia.

În semn de solidaritate, și d. Maniu și-a dat demisia.

Se punea o mare întrebare : **această demisie trebuia să ducă și la schimbarea regimului ?**

[**Se iscă o discuție -scandal între Titeanu- Spineanu - Gr.Mihăilescu pe teme de corupție, de bruija a opiniilor, încât Șt.Cicio Pop restabilește cu greu ordinea**]

- **V.Rădulescu** : Trebuie să fim de bună credință. Eu și în ședința PNT mi-am pus întrebarea dacă PNT mai poate continua guvernarea ... Nimic nu ne-ar fi împiedicat să plecăm de la putere, după ce ne făcusem datoria [**enumeră realizările guvernării**]

Și în ședința partidului, el a spus că **un partid nu este un om, ci este un program.**

Ca să poată governa, **are nevoie de încrederea Regelui.**

În ziua când MSR a apelat la d Vaida - Voevod, ca să formeze guvernul,
am înțeles că MSR are în continuare încredere în programul PNT.
Iar din p.d.v. moral, chiar dnii Maniu și Mihalache ne-au cerut să dăm concurs
gub.Vaida .Deci , **în fruntea majorității parlamentare a PNT , se află dnii Maniu și**
Mihalache ! [se iscă iar mare scandal, Franasovici îl somează să răspundă tranșant ;
interven și lupiștii ...]

"Adevărul este că oferim opiniei publice cea mai frumoasă disciplină de partid ! "

-dr.I.Costinescu :Cel mai dureros spectacol și lipsă de obraz !

Rădulescu -Mehedinți / 1 febr.'33

▣ Carol II

▣ Demnitatea și sacrificiul lui Mihalache, Maniu

-Rădulescu : Vin acum la problema de drept.Nu ca membru PNT, ci ca parlamentar ,
exprim profundul meu regret pentru felul cum s-a discutat în presă și în Parlament .

Care este valoarea etică a gestului pe care l-au făcut d-nii Mihalache și Maniu ?

Nu am fost de părerea dr Lupu să ținem ședință secretă.

" Noi nu avem nevoie să facem platitudini , pentru că este bine să se știe că

manifestându-ne sentimentul nostru de demnitate ,

noi știm să rămânem servitori credincioși ai Dinastiei ,și nu avem altă preocupare

decât aceea ca **Coroana să fie menținută în rolul pe care l-i dă Constituția,**

rol care este , în adevăr, pentru mărirea acestei țări și pentru întărirea Dinastiei. "

(**aplauze prelungite la PNT**) **Regret profund că gestului, pe care l-a făcut d.Maniu ,**

întregul Parlament nu i-a atribuit valoarea etică pe care o are

-Goga : Să explice Vaida valoarea etică !

-Rădulescu : --- căci în istoria politică a popoarelor, **nu este pentru prima oară**

un dezacord între Guvern și Suveran .Să-mi dați voie să vă amintesc că ,

cu cât Suveranul a reprezentat o personalitate mai puternică și

cu cât guvernul a fost reprezentat prin oameni cu demnitate ,

cu atât **conflictele au fost mai posibile**. Ele nu au avut alt rezultat decât acela

de a normaliza viața publică a țării și **sunt convins că și acest incident**

va normaliza viața publică a României."

-dr.Costinescu : Va să zică , unii cu demnitate, alții fără demnitate !

-Rădulescu : Vorbiți de demnitate ? [-----] Este adevărat că trăim într-o țară

în care încă există moravurile bizantine , că trăim într-o țară în care alta este atitudinea

pe față

și alta este atitudinea pe care o avem în ascuns.....

-Eug.Titeanu : Vă rog să precizați ce au suținut dnii Vaida și Maniu la 8 iunie ? [1930]

[**se iscă iar scandal , tulburare !**]

▣ Mihalache - Carol - Maniu

-Rădulescu : "Dacă am fi nepărtinitori , am recunoaște un mare adevăr :

acela că , atunci **când se va scrie istoria politică a regimului parlamentar în**

România, când se va descrie vița noastră de stat, de către aceia care au trăit-o,

când se vor înșira dificultățile pe care le-a întâlnit consolidarea regimului nostru

parlamentar în România, **se va da de o etapă foarte foarte importantă** pentru această

istorie, se va găsi

în acea istorie **un om care se prezintă în fața Suveranului cu cuviință și cu demnitate**

" (**aplauze prelungite la PNT**) Este o mândrie pentru acest popor , că **acest om era**

îmbrăcat în haine țărănești, și că **se cheamă Ion Mihalache "** (**aplauze la PNT**)

Ion Mihalache **va rămâne în istoria politică** pentru consolidarea regimului nostru

parlamentar , pentru că a spus Maiestății Sale Regelui : nu pot primi să fiu jignit de un

subaltern și prefer să mă retrag . În aceșlaș timp, pentru a împăca sentimentul său de

demnitate cu respectul neprecupețit față de Coroană, **a trebuit să se sacrifice personal.**

Gestul capătă o și mai mare amploare și importanță , prin intervenția primului ministru.

Să-mi spuneți dvs , cu ceget curat , care om din România , în zilele noastre , prin

propria lui voință , s-a dezlipit de scaunul de prim-ministru afară de d.Maniu ?

(**apaluze prelungite , strigăte de bravo , la PNT**)

Nu era vorba pentru d.Maniu, nici de jignirea sa personală, **era în joc un principiu ,**

care trebuia salvat , chiar cu sacrificiul propriei sale personalități "

-dr.Lupu : Eu vă întreb, **ce faceți dvs , majoritatea și acest guvern, cu acest principiu**

?

-Rădulescu : Iată, dlor, un exemplu frumos din istoria parlamentarismului român, când doi fruntași vor să împace demnitatea lor personală cu respectul convenit Coroanei.

Ei nu au plecat în straturile adânci ale poporului ca să facă propagandă contra Coroanei.

Partidul nu i-ar fi urmat dacă s-ar fi dedat la o campanie deșantată contra Coroanei .Și au făcut foarte bine.

Noi nu putem să luptăm cu Coroana , nu vrem să între anarhia în stat, avem tot respectul față de Coroană, dar avem adâncă convingere că gestul etic al dlor Maniu și Mihalache va avea urmări, și vor contribui la temeinicia așezării noastre constituționale.

De aceea partidul este neconținut solidar cu dnii Maniu și Mihalache...

[-----]

[-----]

-Goga : Dvs faceți un fel de panegiric al dlor Maniu și Mihalache, vrând să relefați valoarea etică a gestului lor. Dar nu despre asta e vorba. **Este vorba despre interpretarea dată prerogativelor constituționale de către cei doi primminiștri ai dvs !**

Sunt două păreri opuse.Dvs cu care sunteți ?

[**ciodăneala asta continuă , continuă.**]

-Cezar Spineanu : Cu amândouă

-V.Rădulescu M : Dnii Maniu și Mihalache, la consfătuire, au spus că vor da concurs guvernului Vaida .

-R.Franasaovici (PNL) : Dar nu despre asta este vorba .**Care este opinia dvs ?**

-V.Rădulescu : **opозиția vrea să găsească " război" între dnii Vaida și Maniu ?!**

În momentul când dl Maniu a fost în dezacord cu MSR și s-a retras, recomandând pe d. Vaida,

putea partidul face altceva decât să se solidarizeze cu d.Maniu și guvenul Vaida ? "

-dr.I.Costinescu : Să fi plecat cu toții ! (**zgomot, întreruperi ...**)

-V.Rădulescu -Mehedinți : "Noi prețuim demnitatea dlui Maniu (**aplauze la PNTJ**)

Criza de guvern s-a soluționat așa cum s-a soluționat .

A fost soluționată "demnitatea regimului democratic în România ."

Pe dvs vă doare acest lucru !

Ați fi dorit un conflict deschis cu Coroana ,

sau unul în partid, **între d.Maniu și d.Vaida .**

Oricâte intrigi veți face, nu puteți să ne stricați unitatea . (aplauze PNTJ)

Iată de ce majoritatea , dând toată încrederea guvernului Vaida,

își exprimă tot respectul față de șeful partidului "(aplauze prelungi la PNTJ)

V.Rădulescu Mehedinți / 1 febr.'33

37) Al.Vaida -Voevod - prim-ministru

(DAD, MO 30, șed. din 31 ian.'32 , p. 916- 920)

(**primit cu aplauze prelungite de majoritatea PNTJ**)

[**LD . nu mi se mai pare același Vaida ca în sesiunea extraordinară din vara '32 !**

I-a dispărut , parcă , verva, causticitatea , siguranța ... pare acrit, ofensat și jenat , încercă să salveze aparențele]

[-----]

Vaida / 31 ian '33

▣ Chestiunea constituțională

"În litigiu este chestiunea constituțională și interpretarea criteriului constituționalității.

Ca modest jurist și ca diletant în arta dialectică a constituționalității ,

să vă fac o mărturisire de felul cum judec eu constituționalitatea .

În Ungaria nu era Constituție scrisă. Regle depunea jurământ că va respecta legile.

... Când , la unire, am venit " aici " , am găsit o Constituție.

Noi, ardelenii, "Nu eram mulțumiți pentru că noi, aceia care ne-am alipit Patriei

Mume , **altfel de Constituție am visat , și altfel de constituție visaseră** și aceia care au

dat mâna cu noi , [**țărăniștii**] [----] speram ca țara noastră să poată progresa între celelalte state culte și progresiste . Pe atunci, dr Lupu era alături de noi ...

Actuala Constituție am combătut-o cu toată înverșunarea ,
ba **am făcut declarații împreună** ,partidele pe atunci nefuzionate [**PNR, PT**]
că o recunoaștem " de fapt " , nu "de drept " .

Iuliu Maniu caracterizase Constituția ca "o pată națională " , " o rușine europeană "

-dr.Lupu : Ceream o Constituție mai largă, mai democrată .

Dvs , acum , o încălcați și pe asta .

-Vaida : "Vă mărturisesc , de la locul de răspundere pe care-l am,
că **atâta timp cât Constituția nu va fi reformată,**

țara noastră nu va progresa cu adevărat "(**aplauze , bravo la PNȚ**)

-dr.Lupu : Ați schimbat toate legile, acum schimbați și Constituția !

-O-Goga : Ați jurat pe această Constituție ! [-----]

Vaida / 31 ian.'33

▣ Coroana și partidele politice

▣ Partidele și guvernele

-Vaida : Când în 1928, am ajuns ministru de Interne , să fac alegeri cu adevărat libere ,
așa ca reprezentanța națiunii să fie oglinda fidelă și întruparea voinței reale a nației .*

Dlor , **educația spre constituționalism nu se face de la această tribună ,**
nici din banca ministerială , nici din băncile dvs, ea se face pe târâm !

[-----]

S-au discutat **prerogativele și drepturile factorului constituțional.**

Apoi, dlor, **zadarnic ar voi oricare Rege constituțional să susțină principiile adevărat**

constituționale , dacă partidele nu-l ajută , dacă partidele , ori de câte ori este vorba

să asalteze puterea și sunt dincolo de baricade , **dezvoltă teorii constituționale ,**

nesfiindu-se să încerce **să scadă autoritatea factorului constituțional suprem ,**

pentru ca, după aceea , când au trecut de partea cealaltă a baricadei,

din haiducii de ieri , **să se aleagă pandurii cei mai devotați " (ilaritate)**

Vaida / 31 ian.'31

▣ Guvernul de alegeri

▣ Guvernele PNȚ : I, II, III, IV

[-----**despre alegerile și gov.lorga** -----]

[-----**despre alegerile făcute de el** -----]

[**Vaida iar devine caustic, ironic, atacă**]

Situațiile politice , mai ales cele postbelice , în fiecare stat , **pot aduce cu sine nu**

numai consecvențe , ci pot face ca **puncte programatice principale**

să fie abandonate de un partid, în interes superior de stat. [-----]

Acela care ține cumpăna în controversile , ba chiar între înverșunatele noastre lupte

dintre partide, **maximum ce poate îndeplini un Monarh constituțional**

este să facă cu puțință ca suveranitatea națională să se manifeste și

voința ei să nu fie falsificată. [-----]

Vaida / 31 ian.'33

▣ Alternativele regale

-Vaida : Vine o situație când, fără a se schimba nimic, în privința programului de

gubernământ , se schimbă șeful guvernului ; miniștrii rămân ,

fiindcă suntem o duzină-două și, Doamne , de am fi astăzi cât de mulți ,

și de ne-ați da împrumut toate forțele dvs , iar noi v-am da toate forțele noastre,

tot **suntem așa de puțini , care să avem și pregătirea și experiența și calmul**

judecății, pentru a conduce statul .

Și atunci ce v-ați fi așteptat ? Să se schimbe guvernul, regimul,

în loc ca **factorul constituțional să zică cum a și zis :**

< **majoritatea parlamentară** este tot cea veche; **principiile de pază, programul,** tot cel
vechi , și partidul vine și spune : schimbăm garnitura - **deci regimul rămâne !** >

Va să zică asta nu este constituțional !

A ! Constituțional ar fi fost altceva , să fi zis :

< acum chem pe bravul , nu știu care dintre șefi... >

-Voci PNT : D.Duca !

-Vaida : ... și ar fi adăugat , bunăoară , :

< Dle Duca , înțelege-te cu d. Gheorghe Brătianu

(**ilaritate la pNT**) pentru că văd că, unindu-vă voturile în diferite alegeri, cota de 13 procente a partidului ducist , cu cele 6 procente ale dlui Brătianu ... >

[-----] Sau să fi zis : < la să vină așa numitele partide mici !

Și să facă partidele mici un guvern mare ! > [-----]

Aceasta era mai constituțional ? Vă întreb pe dvs ! C e zic atunci ?

Zău, adevăr vă grăesc : mai multă înțelepciune și simț de răspundere se găsește la Majestatea Sa Regele, decât la noi toți, care facem critică constituțională !

Dlor deputați, să rămânem în cadrele uzanțelor constituționale ,

să ne dăm silința ca , după ce , "Belgia Orientului" ,

am ajuns abia în uzanțele constituționale, "Franța Orientului" ,

să ajungem cu adevărat Parlamentul însuflețit de convingerile și practicile parlamentarismului clasic englez . " [-----]

Dar **dacă vor fi de ispășit stări grave**, le vor ispăși generațiile viitoare, pentru că ,

în loc să ne fi înțeles în momente istorice , în care ne găsim,

n-am găsit nici calmul, nici înțelepciunea, să lăsăm la o parte zavistiile ,

să fim cu toții numai români și să avem înaintea ochilor noștri

numai binele și interesele țării și ale nației . (**aplauze prelungite la PNT**)

[Al.Vaida / 1 febr,'33]

38) **O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33**

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 apr.'33)

[**LD : fixează contextul : ultimele zile ale sesiunii parlamentare ;**

desfășurarea adunărilor profesionale ale PNL ;

atmosferă politică încordată , care cere plecarea guvernului PNT de la putere .

Compară cu primul program enunțat în 1932 - Vezi fișier PNA - Goga]

[-----]

Goga / 10 apr.'33

▣ **Diferendul Averescu –Goga : Regele !**

”**Am făcut politică de idei**, și chiar începutul organizației noastre de partid, a ieșit dintr-o **diferență pe o chestiune de idei** , între **mareșalul Averescu și mine**.

Vă aduceți aminte că **m-am despărțit de mareșalul Averescu pe ideea că**

trebuie să nu se umbrească cu nimic strălucirea Coroanei, în împrejurările actuale..

„ Cred că a fost o **idee simplă și normală** , iar atunci când am tras toate consecințele, în apărarea acestei idei, **am fost pe drumul cel bun**.

Dovadă că a fost așa, e că **mareșalul Averescu**, după un an de zile

,s-a dus la picioarele Tronului ,ca să afirme cu prezența lui acolo ,

adevărurile pe care le-am reprezentat și pentru care

ne-am despărțit unul de altul.

[-----]

Goga / 10 apr.'33

▣ **Ideea de autoritate**

▣ **Guvern de colaborare.**

„ Dar paralel cu aceste două legende distruse, [**Maniu, Mihalache**]

ca o rezultată a lor, avem compromisă ideea de autoritate.

Suntem **într-un hal de anarhie de la ministru și până la jandarmi,**

nu se mai crede nimic, nu se mai respectă nimic.

„ **Cerem deci schimbarea regimului** ca o **necesitate** pe care o impune

instinctul de conservare al neamului, aș putea spune

o necesitate biologică a românismului.

Dar schimbarea politică ce va veni nu trebuie să fie nu numai o schimbare de regim politic, ci trebuie **să fie o schimbare în spiritul public,**

o schimbare care **să creeze o altă Românie.**
„Afirm că , după cum **sunt de convins că trebuie să sacrific**
egoismul acesta al unei **concepții de partid,**
și să accept o platformă de colaborare,
afirm în același timp că **restaurarea frontului sufletesc al României,**
nu se va putea face fără noi, și nu se va face fără noi.”

[-----]

Într-o vreme scurtă,
vom veni cu colaborarea noastră prețioasă , în conducerea acestei țări.
Sunt hotărât să restabilesc liniștea și siguranța acestui popor.

Să vă pregătiți pentru această misiune. [...]

Ori biruiesc, ori îmi las viața pe teren .

Aveți în fața dvs **un om hotărât , care, pentru salvarea patriei,**

își va aduce jertfă chiar viața lui.”

Goga / 10 apr.'33

Vacanță parlamentară

39) **Demisia lui Maniu din președinția PNȚ și Parlament , 1 mai '33**

Al.Vaida - președ PNȚ .Șed.Birou și C.Ex.PNȚ , 7 mai '33

("Facla " , an XII, nr. 681, 8 mai '33)

Au asistat **toți membrii guvernului și aproape toți șefii de organizații.**

Virg.Madgearu (secretar gral al PNȚ , ministr.Interne) citește

▣ **Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida** (trimisă prin Mihai Popovici) :

< **Iubite Alexandre,**

Motive politice , cari sunt în strânsă legătură cu credințele mele și cu concepțiile mele
privitoare la politica de stat , m-au îndemnat să-ți prezint la 2 aprilie 1933
demisia mea de la președinția partidului.

Te rog **să aduci la cunoștința conducerii de partid , că , precum am comunicat**
aceasta verbal **d-lor Mihalache și Mihai Popovici , nu pot reveni asupra acestei**
demisii și sunt hotărât să rămân un simplu membru al partidului nostru național-
țărănesc , în care m-am născut și pe care sunt decis a-l servi în spirit de solidaritate
și disciplină.

Rog **conducerea de partid să ia fără întârziere la cunoștință demisia mea,**
ca **lucrările partidului să nu sufere întârziere prin ținerea în suspensie în mod cu**
totul inutil a problemei președinției partidului.

Te salut cu prietenie , **ss Iuliu Maniu >** Scrisoarea este datată **1 mai 1933 .**

[-----]

I.Mihalache / 7 mai '33

▣ **Vaida , președinte PNȚ !**

Noua răspundere a conducerii revine noului Președinte . Noul președinte nu poate fi
altul **decât acela care și-a sumat** , cu pieptul deschis , **răspunderea guvernării**
partidului nostru , chemat la cârmă prin **îndoita încredere a Coroanei și a Țării** - pe
baza programului și în urma luptelor aprige ce am dus.

Noua președinție se impune în persoana d-lui Alex.Vaida - Voevod, fără putința
vreunei contracandidaturi , din **două mari considerațiuni .**

Interesul țării de a avea guverne cu răspundere întregă , concentrată în persoana
președintelui . Experiența de a avea șef de guvern , care nu e șeful partidului ce îl
susține, **poate avea în țara noastră neajunsuri** care **împiedică funcționarea**

disciplinată și armonică a aparatului oficial de stat .
Al doilea : **distinsa personalitate a dlui Vaida-Voevod.**
[-----]

Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33

▣ "Aghiotantul" lui Maniu

▣ Asumarea președinției PNT

[LD : cum a fost Vaida ? La Budapesta și la București ? Este sincer, este viclean ?
L-a manipulat Maniu ? Partidul ? Carol II ?
Ce și-or fi vorbit cei doi în închisoarea din Sighet ?!]

Mărturisște că retrăește astăzi acele **grele sentimente** , pe care le-a încercat
când Iuliu Maniu și-a dat demisia pentru întâia oară.

A fost **deprins a fi totdeauna alături de Maniu** , din frageda lor junețe.
Reamintește **luptele purtate împreună**, pentru **cauza națională**,
apoi , în **luptele sociale ale țărănismului** , căci cele două idealuri coincid.
" În aceste lupte , **soarta și rostul meu a fost să fiu aghiotant** ,
un **întregitor al activității dlui Maniu** .
Eu proclamam cuvântul adevărului dictat de el ."

Astăzi, când eu eram **convins să mă retrag din vâltoarea politică** ,
mi se impune rolul primei conduceri. "

Omul însă nu poate să-și calculeze soarta și oricât de grea ar fi clipa prin care trece ,
trebuie să facă față datoriei sale.

" A înlocui pe d.Maniu, ar fi o lipsă de modestie și o temeritate.

Eu mă angajez la acest rol numai **dacă dvs. îmi veți da același ajutor** ,
același concurs, pe care i l-ați dat lui "

Vaida / 7 mai'33

Până acum , **a avut grele sarcini** :

de a ține **unitatea partidului din Ardeal** ;

de a întrona metoda constituțională a **alegerilor parlamentare libere** ;

de a încheia întreaga țară în jurul ideii monarhice , în jurul regelui Carol II ;

Vaida -președ.PNT / 7 mai '33

40) **Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai'33**

Declarațiile **IGDuca** ; Cuvântările **Const.CIBrătianu, V.P.Sassu** ,
I.Nistor,Al.Lapedatu, C.Angelescu, Aurel Bentoiu.

(„Universul” , an 50, nr.129, 15 mai 1933)

[LD **Nu am nici un dubiu că toate manifestările ,
toate gesturile , toate cuvintele ce se rosteau atunci erau adresate lui... Carol !**
Că „**decapitarea**” lui Maniu fusese un **semnal alarmant**
pentru **deteriorarea relației Rege – Parlament – partide- șefii de partid !**
Că PNL, Duca, se luau la trântă , nu cu PNT și Maniu ci.... **cu MSR și camarila !**
Că **asasinarea lui Duca** va fi, moralmente , **a doua „decapitare” săvârșită**,
de data asta și la propriu , **verigă** ce se va adăuga **lanțului cu care**
Carol al II-lea va zugruma sistemul democratic pluralist în România.

Restul este regie , balet politic, pe o scenă , din nenorocire, reală .

Simt nevoia de a strânge firele din ceea ce s-a chemat
țesătura pe care s-a urzit destinul României Întregite.

Cred că ar fi o speculație ... dacă aş pune-o pe seama „**modei politice**”...

prospăt marcate prin victoria lui Hitler în Germania.

Simple sau nu simplu simptom al crizei sistemului democratic ?!?]

Vezi fișier PNL -Duca

IGDuca / 14 mai'33

▣ **Ordinea publică**

▣ Pericolul extremismului de stânga și de dreapta

[LD : Atenție ! Cred că este prima provocare virulentă , nominalizată explicit , a lui IGDuca.

Stalin și Hitler cu ale lor „coloane” , nu-l vor ierta , semnându-i condamnarea la moarte. Și deși , în istoriografia de până acum , de asasinarea lui Duca vor fi învinuiți legionarii... eu găsesc că , din p.d.v. moral , ambii dictatori puteau fi cointeresați.]

„ În ce privește ordinea publică , deși PNT a dus zece ani dearîndul campanii înverșunate împotriva stării de asediu , acum s-a declarat incapabil să guverneze fără a recurge la o atare măsură gravă și excepțională.

Am fi înțeles și aceasta , dacă n-ar fi fost decât pentru a putea avea voluptatea de a constata că **există o ironie a soartei împotriva demagogiilor nesocotite și o justiție imanentă** , mai implacabilă decât toate răzbunările omenești.

Nemesis își păstrează drepturile și în politica românească.

Dar nepriceperea guvernelor național-țărănistice este atât de mare , încât **nici având în mână arma stării de asediu** ,

ele **nu sunt în stare să stăpânească ordinea publică**.

E și firesc să fie așa , căci le lipsește condiția esențială pentru o atare operă , **le lipsește autoritatea morală**.

Când ai pactizat în opoziție cu toate curentele subversive ,

când ai apărat la bara justiției toate dezordinele comuniste ,

când ai negat ani de-arîndul orice pericol bolșevic ;

când ai denunțat toate aceste agitațiuni primejdioase

ca fiind simple invențiuni interesate ale Siguranței Generale a Statului ;

când , pe de altă parte , ai tolerat , ba , mai mult , ai încurajat curentele extremiste de dreapta ;

când ai găsit natural ca anumite minorități să se înarmeze

după lozinci și cu stipendii peste hotare ;

e firesc ca valul extremismului de la stânga și la dreapta ,

să fi luat **proportii îngrijitoare** și ca la numeroasele greutăți ale zilelor de astăzi ,

să se aduge pentru România , în mod inutil și artificial ,

și **primejdia dezordinilor interne**.

Întrucât ne privește , **nu putem tolera ca viața și siguranța statului român să fie amenințate de asemenea curente destrămoătoare și anarhice**.

Omenirea trece , desigur , pretutindeni , printr-o criză gravă.

Dar **este inadmisibil ca România** , care își are rosturile și așezările ei ,

care-i pot asigura în chip normal o viață liniștită și o evoluție fără de zbuciumări ,

să fie abătută de la drumul ei firesc prin imitațiuni fără rost , și după porunci

care vin fie de la **Moscova d-lui Stalin** , fie de **la Berlinul d-lui Hitler**.

Dacă sunt astăzi în țara noastră oameni atât de orbi încât să nu vadă că ,

prin aceste acțiuni , și imixțiuni , dușmanii noștri din afară urmăresc slăbirea României și

pregătirea terenului necesar tuturor uneltirilor revizioniste ,

PNL , al cărui nume este strîns legat de opera de întregire a neamului ,

va ști să lumineze opinia publică și să determine astfel reacțiunile care se impun ,

ca o **necesitate vitală de conservare și de apărare a patrimoniului național**.”

[-----]

Prin urmare , **datoria noastră** este astăzi , ca și ieri , să luminăm opinia publică ,

și **să arătăm factorul constituțional** [LD:Prima oară când este indicat explicit,Regele !]

primejdia prelungirii regimului actual și să nu încetăm lupta , până nu vom obține biruința”

IGDuca /

▣ Campania PNL

”În aceste zile , în care **toți nechemații și toți megalomanii revendică puterea pentru ei** , fie-ne îngăduit cel puțin nouă ,

să nu recurgem la formule cari au devenit patrimoniul tuturor

acelora ce au pierdut simțul proporțiilor sau simțul ridicolului [**Lupu ? Iunian ?**] -

al **preoților altarelor sfărâmate** [**G de F ?**] ,

al **apostolilor credințelor perimate** [**Grigore Filipescu ?**] ,

al **victimelor ambițiunilor patologice**. [**ACCuza ?**]

Un partid ca al nostru , cu trecutul , cu doctrina , cu programul , cu rădăcinile

lui în masele populare și **cu puterea politică și morală** pe care o reprezintă ,

luptă cu demnitate pentru propovăduirea credințelor,
până la izbânda de care nu-mi e permis să mă îndoiesc.”
[-----]

Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33

▣ PNL - partid loial șefului său.

După luminoasa cuvântare a lui Duca, i-au rămas puține de spus.
Vorbește , totuși, **în semn de solidaritate.**

Destrămarea PNT , determină pe unii să considere
că este **un fenomen simptomatic** ce se va manifesta și la alte partide.
Nu împărtășește această părere.

” **PNT avea un șef care nu era legat de partidul său ,**
după cum **partidul n-a avut și nu are un program.**”

D.Duca a arătat **greșelile d-lui Maniu .**

În cazul acesta , **șeful decapitat și-a meritat soarta:**

nici el , nici partidul nu au avut încredere unul în altul.

”Dar un partid ca al nostru , poate el cădea în aceeași soartă
ca **această strânsură politicianistă ?**

”**Nu. Aceasta nu se va întâmpla cu noi.**

Totuși trebuie să afirmăm aceasta în țară,

pentru că țara trece printr-o situație excepțional de gravă.

Restabilirea situației politice , a crizei morale, a crizei economice ,
a dezordinii și crizei financiare **depind de prestigiul partidului național liberal.**

Acest prestigiu este reprezentat **printr-un drapel.**

Drapelul nostru este șeful nostru.

Dacă nu se va ști de toți că

noi suntem soldați devotați care ne urmăm șeful,

că **nu putem admite să ni se ceară vreo schimabare în organizația noastră,**

că **noi suntem stăpâni pe noi ;**

dacă nu se va ști aceasta ,

nu vom avea autoritatea morală și nici prestigiul necesar
unui partid mare și puternic de guvernământ.

Țara trebuie să cunoască devotamentul nostru nețărnut pentru șef.

Trebuie să se știe că partidul nostru este unul și indivizibil,

că **șeful nostru este autoritatea supremă a partidului nostru ,**

și că **vom merge înainte , având în cap pe d.Duca .”**
[-----]

V.P.Sassu / 14 mai'33

▣ Deslegarea constituțională : Regele !

” Lipsit de voința țării , de voința națională, **trăește numai din grația regală.**

Iată adevărul, iată punctul delicat și nevralgic, în jurul căruia se desfășoară tragedia
situației politice. **Ce-i de făcut ? Suntem într-un impas. Cum ieșim din el ?**

Răspunsul e simplu : întrucât când, **după Constituție,**

Suveranul singur are prerogativă,

când un guvern devine un guvern de primejdie națională,

atunci **Suveranul trebuie să facă uz de prerogativa Sa**

și să dizolve Parlamentul care mai susține acest regim

pentru considerațiuni de exploatare pe cari toți le cunoaștem .

Da, **țara întreagă să facă un apel , plin de respect și de demnitate ,**

factorului constituțional ,

ca **printr-un decret regal** să pună capăt primejdiei

și **să libereze națiunea** de sub povara și canonul regimului nefast.”
[-----]

IGDuca / 14 mai '33

41) **Ion Zelea Codreanu, Scrisoarea-protest** contra calomniilor și prigoanei,

2 iul.'33 („Universul „ 50, nr.177, 2 iul.'33)
(varianta din „Calendarul”, 3 iul. - Armd.Călinescu)
]-----]

„ **Organizația politică** din care fac parte , care se numește **„Garda de Fier”** ,
înscrisă pe tabloul comisiunii centrale electorale de la Ministerul de Justiție,
cu semnul electoral , numiț pentru popularizare , **„gardul de fier”** ,
este o organizație strict constituțională . Adică înțelegând că chiar o eventuală
modificare a Constituției , nu poate fi făcută decît cu respectarea normelor prevăzute.
Este perfect legală. Înțelegând adică nu numai să respecte legile ,
ci că orice reforme ar necesita viața nației , ele trebuie să devină mai întâi legi.

Este necondiționat monarhică și dinastică .

Crede cu fanatism în ideea de ierarhie , de ordine și de disciplină.

Este națională , întrucît crede necondiționat într.un viitor etnic al neamului românesc.

Este creștină , întrucât crede în Divinitatea lui Isus

și în învățătura neatinsă a Bisericii lui Hristos.

Adoră adevărul și este protivnică minciunii până -ntratât ,

încât preferă înfrângerea pe calea adevărului , decît biruința pe calea minciunii.

În sfârșit, **Garda de Fier posedă cultul onoarei și bucuria jertfei.**

Și nu este caz să fi deviat vreodată de la aceste principii fundamentale.

Atunci de ce este prigonită ? Tocmai de aceasta ?

Adică pentru principiile acestea și pentru neabaterea de la ele?

O astfel de luptă este firesc s-o ducă **fiii Minciunii** .Ei o duc doar de la începutul lumii.

Înțeleg în ultimă analiză **îngrijorarea, invidia și lupta partidelor în contra noastră**,
din cauza **popularității mereu crescânde a Gărzii de Fier.**

Deși, chiar și **partidele și grupările adverse ar trebui să știe** ,

că **sunt limite , peste cari nu se poate trece fără mari riscuri**

și **peste cari , deci, nu trebuie să se treacă.**

[-----]

În orice caz, **coarda este prea întinsă** , și eu consiliesc , rog chiar,

să se destindă , puțin măcar, ca să nu plesnească .

Iar **dacă** această rugămintă a mea nu va fi ascultată și înțeleasă,

atunci eu implor între mine și dușmanii noștri ,

dreptatea lui Dumnezeu, prin osânda Lui :

Dacă eu am spus neadevăr și umblu pe căi nedrepte ,

să se aleagă praf și pulbere de ființa mea fizică și spirituală,

și de organizația din care fac parte ,

iar dacă domniile lor, dușmanii noștri, au lansat neadevăruri în contra noastră

și ne asupresc pe nedrept, atunci asupra lor să cadă osânda lui Dumnezeu :

praful și pulberea să se aleagă de ființele lor fizice și spirituale ,

ca și de partidele lor! Amin ! Prof.Ion Zelea Codreanu , deputat de Tutova.”

I.Z.Codreanu / 2 iul.'33

42) „Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați” , 10 iul,'33

(„Adevărul” , an 47, nr.15.187, 11 iul.'33)

Șeful PTJ condamnă aspru mișcările de dreapta .

[-----]

Amintește apoi de **incidentele sângeroase petrecute la Lupeni și la Grivița** ,

sub național-țărăniști. L-a combătut pe Iuliu Maniu , dar atunci când a avut o atitudine demnă, l-a susținut.

Curentele de stânga

În ce privește curentele de stânga, nu-i nici o primejdie,

căci **instinctul de conservare al clasei dominante va ști să țină în cumpănă pericolul acestor curente.**

Curentele de dreapta

Curentele de dreapta, ale cuzistilor și Gărzii de Fier, sunt mai periculoase.

Oamenii aceștia umplu capul poporului cu **argumente false,**

iar poporul e prea simplist ca să-și dea seama de acesta.

Eu sunt împotriva lui Zelea Codreanu, după cum sunt și **contra profesorului Cuza**

Evreii

Nu evreii sunt vinovați de situația nenorocită a țării

[-----]

Legătura cu MSR

Am fost des la Rege, și suveranul mi-a spus să vin cât mai des.

Diferența dintre mine și ceilalți, este că

ei spun regelui că face bine chiar când face rău,

eu când mă duc îi spun tot pe față , și nu merg plecat.

Eu îl iubesc pe Rege , mai mult decât ei .

Nimeni nu e mai rău informat ca Regele.

Eu vreau să primesc puterea întâi de la dvs , și apoi de la Rege.

Dr.Lupu / 10 iul.'33

43) **N.lorga , expozeu la șed.** Comit.Executiv al PND, 16 iul.'33

(„Adevărul”, an 47, nr,15193, 18 iul.'33)

[**LD : este relatarea ședinței , apoi un interviu acordat ziarului.**]

Ședința se ține la **Vălenii de Munte.**

N.lorga / 16 iul.'33

▣ Coroana

"Cred că față de unele zvonuri , cari lăsau să se știe că , în urma unei indispoziții , n-am putut urma o anume invitație, este bine să dau unele lămuriri.

"**Dinastia** a avut , într-o țară nouă, pe care a trebuit s-o câștige, **trei atitudini.**

I) Prima a regelui Carol I, când audiențele erau foarte rare .

Pe mine mă primea totdeauna cu plăcere , probabil pentru că nu mă îndesam la audiență.

A fost atunci o epocă de libertate .**În guvernarea țării , regele Carol I nu se amesteca.**

El își rezerva numai politica externă. Deci o atitudine.

II) " A venit regele Ferdinand .Om amabil, glumeț , primitor .Avea dispoziție către humor .

Îi plăcea să râdă , mai ales de miniștrii săi, în afară de Ionel Brătianu.

De unde a rezultat ca , atunci când Coroana nu susținea suficient pe miniștrii săi, guvernul nu are autoritatea de care ar avea nevoie.

Regele Ferdinand râdea de miniștrii săi, **dar nu guverna în locul lor.**

III) " Se poate însă întâmpla să dorești a guverna. [Carol II]

Atunci, însă , trebuie să definești rolul regelui și pe acela al

președintelui de consiliu.

Eu cred că **regele nu e numai pentru continuitate ci și pentru direcție.**

Dar șeful guvernului trebuie să aibă mână liberă.

Se pune însă o întrebare : când voi merge eu la Palat ?

Răspund : **Atunci când Majestatea Sa va termina cu experiența de acum "**

lorga / iul.'33

▣ Partidul Național Liberal.

Partidul național-țărănesc a plecat în 1931 , în condițiile umilitoare cunoscute .

Pentru ce a fost readus ?

Eu am spus la timpul potrivit că **trebuie chemat și partidul liberal.**

Credeți dvs că **se poate să nu fie aduși liberalii la guvern ?**

Eu vorbesc așa pentru că am simț de echitate , iar nu pentru că aș vrea să închei cine știe ce legături cu partidul liberal."

lorga / iul.'33

▣ Guvern de concentrare !

▣ Guvern Duca !

" I-am propus odată d-lui Duca **adunarea** ,
sub **președinția unuia din oamenii politici de autoritate** ,
a tuturor partidelor serioase , pentru păstrarea tradițiilor țării.

Ca **punct de program** propuneam :

să nu oferim țării numai papucii din picioarele altuia ;

să ne respectăm angajamentele față de străinătate ;

să realizăm economic , în dauna popularității .

[-----]

Acestea le-am propus dlui Duca . A acceptat în principiu , dar a spus că , în fapt,

îi este greu să se adreseze altor șefi de grupări. [...]

În condițiile de astăzi, dacă s-ar pune întrebarea cine trebuie să fie succesorul actualului guvern **eu aş spune că va trebui chemat d.Duca. "**

Iorga / 17 iul.'33

44) Declarațiile lui **Gh.Tătărescu**, Poiana, 7 Aug'33

(**Universul**, nr.214, 8 aug.'33)

[-----]

Tătărescu / 7 aug.'33

▣ **Guvernul trebuie să plece !**

▣ **PNL cere puterea !**

▣ **Țara e cu noi.**

Tătărescu / 7 aug' 33

▣ **Spulberarea unei „legende”**

▣ **IGDuca –șef al PNL**

[LD : atenție LD ! în ajunul venirii la guvern, din diverse motive, IGDuca concentrase asupra sa ura , adversitatea , tuturor forțelor politice ale țării : **Carol** (pentru că...) ; **camarila palatului** (pentru că.....) **PNȚ** (pentru că ...) **Maniu, Vaida** (pentru că ...) **Garda de Fier** (pentru că ...) , alte formațiuni extremiste de **stînga și dreapta** (pentru că...) **PNL – Gh.Brătianu** (pentru că ...) și , iată, are **adversari și în propriul partid** (pentru că)

La toți, fără să am dovezi, dar cunoscîndu-i evoluțiile ulterioare și caracterul, eu adaog și pe **Gh.Tătărescu** de duplicitate.

Va trebui să fac o conexiune și o analiză lucidă asupra atîtor adversități , să descopăr ... care au fost, dacă au fost, și greșelile lui IGDuca.]

„ Vorbindu- vă despre această guvernare , voiesc să pun definitiv capăt

unei legende creiată și popularizată de adversarii noștri.

S-a spus că venirea noastră la guvern s-ar face odată cu

anumite **schimbări în conducerea actuală a partidului** , și s-a mai adăugat ,

că **unii fruntași ar fi pregătiți să-și dea consimțămîntul** pentru asemenea schimbări.

Nu vă indignați , ci râdeți !

Autorii unor asemenea „ combinații” **nu cunosc nici partidul național-liberal** , și nici resorturile suflatești , cari animă **pe fruntașii noștri.Nu cunosc partidul !**

„ **Partidul național-liberal nu este** o reprezentanță de interese trecătoare , o tarabă de târguială , o firmă de speculă în slujba intereselor , **ambițiilor sau a veleităților personale** și **nici o armată de condotieri** , în care șefii se schimbă în funcție de prada care trebuie cucerită; **Partidul național-liberal este expresia politică superioară și permanentă**

a conștiinței cetățenești a acestui neam , **organismul cel mai de seamă** , prin care se face posibilă guvernarea țării , prin **elitele ei de muncă și de cugetare** .

„ În acest partid , **alegerea șefului** nu este un act de transacție,

ci **îndeplinirea unui rit solemn** , prin care **se aduce la locul de cinste și de mare răspundere individualitatea** desemnată , prin jocul liber al selecțiunii,

ca **cea mai capabilă**, reprezentând **sumumul de merit și maximul de utilitate**.

„**Șeful** – sunt năzuințele , aspirațiile și forțele de realizare ale partidului , făcute om.

În PNL , **șeful e un principiu** ; iar **proclamarea șefului nu este actul de înregistrare ocultă**

și rușinoasă , obținut prin calcul și aventură , ci **izbucnirea sărbătorească** și tumultoasă a simțămintelor de **recunoaștere și de încredere** , afirmată de însăși conștiința partidului.

Așa au fost ridicați , la locul de răspundere și de jertfă , **Ion C.Brătianu**,

Dimitrie Sturdza, Ion IC Brătianu, Vintilă Brătianu ;

așa a fost proclamat șef IG Duca, în care **conștiința a trei generații** a recunoscut pe unul din **cele mai reușite și mai strălucite exemplare de conducător**, și care , prin **însușirile, puterea de muncă, prin experiența și pregătirea îndelungată** , poate singur face față răspunderilor de **șef al partidului, azi, și de șef al guvernului, mâine**. Așa vor fi aleși oricând șefii , în partidul național-liberal, atât timp cât va dăinui acest partid."

Tătărescu / 7 aug.'33

[LD: să-i dai această declarație **la 1938, când a consimțit ca Regele Carol să scoată partidele în afara legii**, instaurînd dictatura personală, și când, printre cei ce au susținut formula, „ sporcându-și viitorul „ a fost **și G.Tătărescu**]

„ Dacă prin imposibil , să zicem **într-un acces de nebunie colectivă** , **conducătorii partidului ar consimți** vreodată să voiască să uite aceste mari tradiții , ziua aceasta ar fi o zi istorică , căci **ar fi ziua începutului lichidării partidului și începutul agoniei sale**. Puteți însă să fiți liniștiți ; **cel puțin generațiile noastre nu vor trăi asemenea zi**.

Adversarii noștri nu cunosc nici tradițiile și disciplina de fier a partidului nostru, și **nici oamenii**. Nu ne cunosc oamenii căci **nu există** , o știți bine, în rândurile noastre , **bătrân care să-și renege trecutul, și nici tânăr care să-și spurce viitorul** prin acceptarea, fie și a unei discuții, **ce ar avea de obiect tranzacții** referitoare la rânduirea în conducerea partidului național-liberal.

Nu, duhurile fanarului, nu plutesc printre rândurile noastre.

Călcați deci și striviți aceste legende otrăvite , material infect al unei propagande , și pregătiți-vă pentru ceasul marilor răspunderi „ [-----] Gh.Tătărescu / 7 aug.'33

45) Iul.Maniu la Bădăcin , 11 sept.'33

Iul.Maniu pleacă la Sovata .**Vezi pe larg la fișier PNT**

("Universul " , an 50, nr.250 - 251, 12 - 13 sept.'33)

// Disensiuni **Vaida - Maniu- Mihalache**

// semnalele politice : retragerea de la guvernare !//

[LD : în aceeași zi, **Mihalache** la Câmpulung Muscel, **Maniu** la Bădăcin , fiecare în stilul caracteristic, transmit mesaje **președintelui partidului și guvernului** .**Urmează 3 săptămâni de mari frământări în PNT, cu efectul coresponsător în opera de guvernare**]

[-----]

Împărțiți în două tabere - vaidiști și maniști - frații de ieri uită vremurile când erau laolaltă și își aduc acum acuzații reciproce, din cele mai nemărturisibile ."

[-----]

Congresul tineretului PNT, Câmpulung, 11 sept.'33

("Universul" , an 50, nr.249, 12 sept.'33)

I.Mihalache - expozeu :

[LD : în aceeași zi cu solemnitatea de la Bădăcin...

E ste revenirea, reimplicarea , lui I.Mihalache în viața PNT

Marchează reimplicarea, intervenția lui Mihalache în viața internă a PNT ;

Absența tineretului ardelean , retragerea lui Maniu la Bădăcin ,

sunt indicații că disensiunile cu " regățenii" - alias " țărăniștii " ... s-au complicat , prin apariția adversității dintre " maniști " și " vaidiști " .

Prezența numai a miniștrilor " țărăniști " ... indică disensiunile dintre Mihalache și Vaida.Așa că "unitatea" partidului este pusă la grea încercare !]

Vezi context și pe larg la **fișier PNT**

Suveranul trebuie și în fapt , ca și după Constituție , **lăsat realmente fără răspunderea actului de guvernământ , nici direct , și nici indirect** .

[gouv. **Iorga**] A venit un prim ministru cu o **concepție nouă**

[**MS Regele Carol II**]

cum că **Suveranul este < Domn>** după tradiția țării ,

și se cade deci **< să domnească >** în înțeles de **< să guverneze >** .

Care a fost rezultatul ?

La început ,acel prim ministru era entuziasmat :

< Eu sunt sluga Domnului meu ,eu fac ce-mi poruncește Domnul meu > .

Mai pe la jumătatea anului, se simțea prizonier și răsufla :

< Eu nu sunt eu, altfel ași face dacă eu aș fi eu .>

Iar pe la sfârșitul anului, concediat fiind, trântea ușile și arăta țării că **vinovat nu e el ,ci < altcineva >** , < cineva > pe care < supărat > multe luni nu l-a numit pe nume.

Nu se poate astfel guverna ! Primul ministru care se simte < prizonier > , nu-și poate asuma răspunderile , **căci < prizonier > și < responsabil > sunt două lucruri care se exclud.**

Reponsabilitatea primului ministru implică **mână liberă** în alcătuirea cabinetului , inclusiv ministru de război, [.....] și implică de asemenea **mână liberă asupra tuturor funcționarilor publici.**

Nu este cu putință să fie un ministru responsabil [**off-ul lui Mihalache !**]

și **subalternii săi să aibă raporturi < de serviciu > cu Suveranul** peste capul ministrului ,

și **considerându-se de < oamenii regelui >** , să iasă de sub disciplina celui legal responsabil "

(**N.Red.:** **acest pasaj a fost viu aplaudat de miile de cetățeni cari participau la adunare . Se strigă : < Jos Gavrilă ! >**)

" A se acorda **încrederea deplină și nelimitată** primului ministru al țării [**off-ul lui Maniu !**]

, înseamnă **deplină încredere acordată țării** ,

care este singurul **scut permanent și neștirbit al monarhiei și tronului.** "

Maniu , Mihalache / 11 sept.'33

46) Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33

("Universul" , an 50 , nr.250, 13 sept.'33)

După cunoașterea **declarațiilor** lui **I.Mihalache**,

Tilea a plecat cu automobilul la **Călimănești** ,unde se află **prim-ministru Vaida** .

Știrile primite de la Călimănești (prin telefon) arată că **dârzenia dlui Mihalache**

a făcut o deosebită impresie asupra primului ministru .

Manifestația dlui Mihalache, aprobarea semnificativă a asistenței

- în care se aflau și parlamentari și ministeriabili -

a făcut pe Vaida să ajungă la convingerea că PNT , prin exponenții săi autorizați,

se găsește în divergență cu concepția guvernului.

Întorsătura luată de evenimente , prin **această nouă solidarizare a dlui Mihalache**

cu elocventa rezervă a dlui Maniu,

îl determină pe d.Vaida să considere că a devenit imposibilă continuarea guvernării

._Despre o demisie a guvernului nu poate fi vorba

decât după **serbările semicentenarului castelului Peleş.**

Guvernul Vaida / 13 sept.'33

47)